

T.C.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TEMEL EĞİTİMDE DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA TÜRK
VE YABANCI ANİMASYON FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

Mert ŞEN

BOLU, TEMMUZ-2020

T.C.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TEMEL EĞİTİMDE DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA TÜRK
VE YABANCI ANİMASYON FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Mert ŞEN

Danışman

Prof. Dr. Yeşim YENER

BOLU-2020

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Mert ŞEN'e ait "TEMEL EĞİTİMDE DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA TÜRK VE YABANCI ANİMASYON FİMLERİNİN İNCELENMESİ" adlı çalışma, jürimiz tarafından Temel Eğitim Anabilim Dalı/ Sınıf Eğitimi Bilim Dalı **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

29.07.2020

Unvan, Adı, Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Yeşim YENER

.....

Üye : Prof. Dr. Kaya YILDIZ

.....

Üye : Doç. Dr. Hasan AYDEMİR

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Osman GÖRÜR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, **“TEMEL EĞİTİMDE DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA TÜRK VE YABANCI ANİMASYON FİLMLERİNİN İNCELENMESİ”** başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başka kişilerin eserlerinden faydalanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat oluşturulmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının herhangi bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. **29/06/2020**

Mert ŞEN

ÖNSÖZ

İnsanlar toplumları oluşturduğu ilk zamanlardan beri birlikte uyum içinde yaşamının yollarını aramışlardır. Bu arayış bir takım toplumsal kuralların oluşmasına sebep olmuştur. Toplumsal kuralların temelini oluşturmada ise değerler ön plana çıkmaktadır. Değerler çok geniş bir alanı kapsamakla beraber eski çağlardan günümüze kadar üzerinde durulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her çağ kendisine ait özelliklerle kendisini diğer çağlardan ayırmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağın en belirgin özelliklerinden birisi kitle iletişim araçlarının çok önemli bir noktada bulunmasıdır. Kitle iletişim araçları 1900’lü yılların başından itibaren hızlı bir ivme yakalamış ve toplumlar üzerindeki gücünü ortaya çıkartmıştır. Kitle iletişim araçları televizyon, radyo, sinema ve akıllı telefonlar başta olmak üzere pek çok çeşitliliğe sahiptir. Bunların arasında sinema, insanlara topluluk halinde film izleme imkânı sunabilmesi dolayısıyla diğer kitle iletişim araçlarından bu yönüyle farklılık göstermektedir. Bu gün sinema filmleri milyonlarca izleyici tarafından izlenmekte, sinema filmlerindeki karakterler toplumun hemen her kesimi tarafından tanınıp sevilmektedir. Sinema filmleri içerisinde animasyon filmler ise özellikle çocukların dikkatini bir hayli çekmektedir. Neredeyse sinemanın icadından beri var olan animasyon filmler 1960’lı yıllardan hızla gelişim göstermiştir. 2000’li yıllara gelindiğinde pek çok animasyon film karakteri çocuklar tarafından tanınıp sevilir hale gelmiştir.

Bu gün animasyon filmler milyonlarca çocuk tarafından ilgiyle takip edilmekte, animasyon film karakterleri çocuklar için rol model haline gelmektedir. Bu durum animasyon filmlerin hangi değerleri içerdiğinin bilinmesini gerekli hale getirmiştir. Çünkü animasyon filmler birer değer aktarım aracı olarak görülebilir. Milyonlarca izleyici sayısına ulaşan filmlerdeki değerlerin doğru bir şekilde yer alması gerekmektedir.

ÖZET

TEMEL EĞİTİMDE DEĞERLER EĞİTİMİ KAPSAMINDA TÜRK VE YABANCI ANİMASYON FİMLERİNİN İNCELENMESİ

Şen, Mert

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yeşim YENER

Temmuz-2020, xxi + 154 Sayfa

Gelecek nesillere benimsetilmek istenen değerler çeşitli yollarla çocuklara aktarılmaktadır. Günümüzde bu yollardan birisi de kitle iletişim araçlarından birisi olan sinema filmleridir. Çocukların sinemada izlemeyi tercih ettiği animasyon filmler bu anlamda önem arz etmektedir. Çünkü hiçbir film sadece eğlence amacı taşımaz. Her film mutlaka izleyicinin bilinçaltına göndermek istediği bir mesaj içermektedir. Bu sebeple mevcut çalışmada animasyon filmlerde hangi değerlere ne sıklıkta yer verildiğinin tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2015-2020 yılları arasında en çok izlenmiş on Türk yapım ve yirmi yabancı yapım animasyon filmi, içerdikleri değerler açısından incelenmiş ve karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışma nitel olarak yürütülmüş olup, çalışmanın deseni durum çalışmasıdır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Animasyon filmlerde incelenecek olan değerler, Değerler Eğitimi Yönergesi (2012)'deki öğrencilere kazandırılmak istenen yirmi sekiz değer ile İlköğretim Öğretim Programları (2018)'in tümünde bulunan on kök değere göre belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerinin analizi sonucunda, Türk yapım animasyon filmlerinde, kültürel mirasa sahip çıkmak, sevgi, nazik olmak, saygı ve sorumluluk değerlerinin hem filmlere göre dağılımları hem de filmlerdeki işlenme sıklığı diğer değerlere göre yüksek iken, empati ve alçak gönüllülük oldukça düşüktür. Öte yandan, yabancı yapım animasyon filmlerinde ise, sevgi, sorumluluk, yardımlaşma-dayanışma, estetik duyguların geliştirilmesi değerlerinin filmlere göre dağılımları ve filmlerdeki işlenme sıklığı diğer değerlere göre yüksekken, alçak gönüllülük, paylaşımcı olmak, vatanseverlik, empati ve adil olma değerleri en azdır. Bunların yanında sevgi, sorumluluk, yardımlaşma-dayanışma değerleri her iki yapım filmlerde birbirlerine yakın sıklıkta işlenirken, cesaret-liderlik, özgüven, estetik duyguların geliştirilmesi, fedakârlık ve empati değerleri yabancı yapım animasyon filmlerinde daha yüksek, bunların dışında

kalan değerler ise Türk yapım animasyon filmlerinde daha yüksek işlenme sıklığına sahiptir. Dahası, kültürel mirasa sahip çıkma değeri Türk yapım animasyon filmlerinde en yüksek işlenme sıklığına sahip değerken, bu değerin yabancı yapım animasyon filmlerinde hiç işlenmediği görülmüştür. Sonuç olarak, Türk yapım animasyon filmlerinde yabancı yapım animasyon filmlerine göre daha fazla değere daha sık bir şekilde değinildiği tespit edilmiştir. Öğretim programlarında bulunan kazanımların filmlerle de desteklenebileceği düşünülmektedir. Bu sebeple gelecek nesillerin sağlıklı yetişmesi adına, en azından bundan sonra üretilecek olan Türk ve yabancı yapım filmlerin her birinin, eğitim programlarında yer alan değerleri daha fazla kapsayacak şekilde kurgulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, animasyon film, çizgi film, sinema, değer,

ABSTRACT

ANALYSIS OF TURKISH AND FOREIGN PRODUCTION ANIMATION FILMS WITHIN THE SCOPE OF VALUES EDUCATION IN BASIC EDUCATION

Mert ŞEN

**Master Thesis Department of Primary Education
Field of Primary Education**

Advisor: Professor Dr. Yeşim YENER

July 2020, 154 + xxi Pages

Values, which are intended to be adopted by future generations, are passed on to children in various ways. Today, one of these ways is cinema films, which is one of the mass media. Animation films that children prefer to watch in cinema are important in this sense. Because no movie is just for entertainment. Each movie necessarily contains a message that the audience wants to send subconsciously. For this reason, in the present study, it was aimed to determine which values and how often are used in animated films. For this purpose, the top ten most watched Turkish and twenty foreign animated films between 2015 and 2020 were observed and compared in terms of their values. The study was carried out qualitatively and the pattern of the study is case study. Descriptive analysis was used to analyze the data. The values to be analyzed in animated films are determined according to the twenty-eight values that are desired to be gained to the students in the Values Education Directive (2012) and the ten root values found in all of the Primary Education Curriculum (2018). As a result of the analysis of Turkish and foreign animated films included in the study, in Turkish animation films, while the distribution of protecting cultural heritage, love, being kind, respect and responsibility values according to the movies and the frequency of processing in the movies are high compared to other values, empathy and humility are quite low. On the other hand, in foreign animation films, while the distribution of values of love, responsibility, solidarity, development of aesthetic feelings according to films and the frequency of processing in films are higher than other values, values of humility, sharing, patriotism, empathy and fairness are the least. In addition, while values of love, responsibility, assistance and solidarity are processed closely in both production films, courage-leadership, self-confidence, development of aesthetic feelings, sacrifice and empathy values are higher in foreign-made animated films, and values outside of these are higher in Turkish-made

animation films has a high processing frequency. Moreover, while the value of cultural heritage ownership has the highest processing frequency in Turkish animation films, it has been observed that this value is never processed in foreign animation films. As a consequence, it has been determined that more value is mentioned more frequently in Turkish animation films than foreign animation films. It is thought that the achievements in the curriculum can also be supported by films, and therefore, in order to create healthy future generations, it is recommended that each of the Turkish-made films to be produced at least be designed to cover the values included in the educational programs.

Key Words: Value education, animation movie, cartoon, cinema, value

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim sürecimde her türlü yardım ve desteğini esirgemeyen, akademik hayata beni yönlendiren ve sonrasında rehberliği ile yol gösteren, akademik ve kişisel gelişimime katkı sağlayan danışmanım ve sevgili hocam Sayın Prof. Dr. Yeşim YENER'E katkı ve anlayışından dolayı saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Akademik ve sosyal hayatımın her anında desteğini esirgemeyen, her zaman yol göstericim olan, kişisel gelişimime büyük katkı sağlayan, her konuda bana yardım eden saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Dündar YENER, Dr. Mustafa YILMAZ ve Arş. Gör. Fatih KAYA'ya, lisans ve lisansüstü eğitim sürecinde kıymetli deneyimlerini ve bilgilerini benimle paylaşan, bana rehberlik eden bütün hocalarıma saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışma sürecinde benden desteğini esirgemeyen, fikirleriyle ve eleştirileriyle bana yardımcı ve her zaman iyi dilekleriyle sürecime müdâhil olan çok sevgili Hilal Nur SARAÇ ve değerli dostum Mehmet Akif GÜNDÜZ 'e teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında her türlü sıkıntı ve zorlukta en büyük destekçim olan, varlıklarını hep yanımda hissettiğim, desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen, bu günlere gelmemi sağlayan, bana rehberlik eden çok sevgili babama, anneme ve ablama saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
TEŞEKKÜR	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ	xv
GRAFİKLER DİZİNİ	xvii
RESİMLER DİZİNİ	xviii
KISALTMALAR DİZİNİ	xxi
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Soruları.....	5
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Varsayımlar	6
BÖLÜM II	8
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	8
2.1. Değer	8
2.1.1. Değer Tanımı.....	8
2.1.2. Değerlerin Sınıflandırılması	12
2.1.3. Değer Eğitimi Yaklaşımları.....	17
2.1.4. Değerler Eğitimi	20
2.1.4.1 Ailede Değerler Eğitimi	22
2.1.4.2. Okulda Değerler Eğitimi	23
2.1.4.3. Kitle İletişim Araçları ve Değerler Eğitimi	25

2.1.4.3.1 Televizyon ve Değer Eğitimi	26
2.1.4.3.2 Sinema ve Değer Eğitimi	27
2.1.4.4. Türk Milli Eğitim Sisteminde Değerler Eğitimi	31
2.2. Animasyon (Çizgi) Film	35
2.2.1. Animasyon (Çizgi) Film Kavramı	35
2.2.2 Animasyon (Çizgi) Filmin Tarihçesi	37
2.2.2.1. Sinemanın Ortaya Çıkışı.....	37
2.2.2.2. Animasyon Filmlerin Yükselişi.....	39
2.2.2.3. 1950’ler Sonrası Dönem ve Dijital Animasyon	41
2.2.3. Animasyon/Çizgi Film Çocuk İlişkisi.....	44
2.3. İlgili Araştırmalar	47
BÖLÜM III.....	52
3. YÖNTEM	52
3.1. Araştırmanın Modeli	52
3.2. İncelenen Dokümanlar	53
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	53
BÖLÜM IV	55
4. BULGULAR VE YORUM.....	55
4.1. Türk Yapım Animasyon Filmlere Yönelik Bulgular	55
4.1.1 Rafadan Tayfa Dehliz Macerası	55
4.1.1.1 Rafadan Tayfa Dehliz Macerası Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	55
4.1.2. Köstebekgiller: Perili Orman.....	57
4.1.2.1. Köstebekgiller: Perili Orman Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	57
4.1.3. Kral Şakir: Oyun Zamanı	59
4.3.1.1. Kral Şakir: Oyun Zamanı Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	59
4.1.4. Fırıldak Ailesi.....	61
4.4.1.1. Fırıldak Ailesi Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	61
4.1.5. Köstebekgiller 2: Gölgenin Tılsımı	63

4.5.1.1. Köstebekgiller 2 Gölgenin Tılsımı Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	63
4.6.1. Kuklalı Köşk.....	65
4.6.1.2. Kuklalı Köşk Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	65
4.1.7. Pırdino Sürpriz Yumurta	67
4.7.1.1. Pırdino Sürpriz Yumurta Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler .	68
4.1.8. Canım Kardeşim Benim: Uzaylılar mı Gelmiş?.....	69
4.8.1.1. Canım Kardeşim Uzaylılar mı Gelmiş Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	70
4.1.9. Nane ile Limon Kayıp Zaman Yolcusu	72
4.9.1.1. Nane ile Limon Kayıp Zaman Yolcusu Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	72
4.1.10. Sagu ve Pagu Büyük Define.....	74
4.10.1.1. Sagu ve Pagu Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	75
4.1.11. Türk Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımlarına Yönelik Bulgular	76
4.1.12. Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıklarına Yönelik Bulgular	78
4.2. Yabancı Yapım Animasyon Filmlere Yönelik Bulgular.....	80
4.2.1. Moana	80
4.2.1.1. Moana Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	80
4.2.2. Buz Devri 5: Büyük Çarpışma	82
4.2.2.1. Buz Devri 5 Büyük Çarpışma Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	82
4.2.3. Karlar Ülkesi 2	84
4.2.3.1. Karlar Ülkesi 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	84
4.2.4. İnanılmaz Aile 2	86
4.2.4.1. İnanılmaz Aile 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	87
4.2.5. Çılgın Hırsız 3	88
4.2.5.1. Çılgın Hırsız 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	89

4.2.6. Coco.....	90
4.2.6.1. Coco Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	91
4.2.7. Minyonlar	93
4.2.7.1. Minyonlar Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	93
4.2.8. Şirinler: Kayıp Köy	94
4.2.8.1. Şirinler Kayıp Köy Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	95
4.2.9. Arabalar 3	96
4.2.9.1. Arabalar 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	97
4.2.10. Aslan Kral.....	98
4.2.10.1. Aslan Kral Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	99
4.2.11. İyi Bir Dinozor	100
4.2.11.1. İyi Bir Dinozor Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	101
4.2.12. Oyuncak Hikâyesi 4	102
4.2.12.1. Oyuncak Hikâyesi 4 Filmindeki Bazı İfadeler ve Resimler	103
4.2.13. Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3: Gizli Dünya.....	104
4.2.13.1. Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	105
4.2.14. Ralph ve İnternet: Oyun Bozan Ralph 2.....	106
4.2.14.1. Ralph ve İnternet: Oyun Bozan Ralph 2 Filmindeki Bazı Örnek İfade ve Resimler	107
4.2.15. Kayıp Balık Dori	109
4.2.15.1. Kayıp Balık Dori Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	109
4.2.16. Patron Bebek	111
4.2.16.1. Patron Bebek Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	111
4.2.17. Otel Transilvanya 3: Yaz Tatili	113
4.2.17.1. Otel Transilvanya 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	113
4.2.18. Ferdinand.....	115
4.2.18.1. Ferdinand Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler.....	115
4.2.19. Ters Yüz	117
4.2.19.1. Ters Yüz Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	117

4.2.20. Otel Transilvanya 2	119
4.2.20.1. Otel Transilvanya 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler	119
4.2.21. Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımlarına Yönelik Bulgular	120
4.2.22. Yabancı Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıklarına Yönelik Bulgular	123
4.3. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlere Yönelik Bulguların Karşılaştırılması ...	125
4.3.1. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Karşılaştırılması	126
4.3.2. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin Değer Frekanslarına Yönelik Karşılaştırılması.....	127
BÖLÜM V	129
5. Sonuç – Tartışma ve Öneriler	129
5.1. Sonuç ve Tartışma	129
5.1.1. Türk Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımına Yönelik Sonuçlar	130
5.1.2. Türk Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Sıklığına Yönelik Sonuçlar	131
5.1.3. Yabancı Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımına Yönelik Sonuçlar	132
5.1.4. Yabancı Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Sıklığına Yönelik Sonuçlar	134
5.1.5. Türk ve Yabancı Yapım Animasyon Filmlerdeki Değer Dağılımının Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar	136
5.1.6. Türk ve Yabancı Yapım Animasyon Filmlerdeki Değer Sıklıklarının Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar	137
5.2. Öneriler	139
KAYNAKLAR	140
ÖZGEÇMİŞ	154

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2-1: Spranger Değer Sınıflandırması	13
Tablo 2-2: Rokeach Değer Sınıflandırması	14
Tablo 2-3: Schwartz Değer Sınıflandırması	15
Tablo 2-4: Parkyıldız Değer Sınıflandırması	16
Tablo 2-5: Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar.....	34
Tablo 4-1: Rafadan Tayfa Dehliz Macerası Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	56
Tablo 4-2: Köstebekgiller: Perili Orman Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	58
Tablo 4-3: Kral Şakir: Oyun Zamanı Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	60
Tablo 4-4: Fırıldak Ailesi Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	62
Tablo 4-5: Köstebekgiller 2 Gölgenin Tılsımı Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.	64
Tablo 4-6: Kuklalı Köşk Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	66
Tablo 4-7: Pırdino Sürpriz Yumurta Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	69
Tablo 4-8: Canım Kardeşim Uzaylılar Mı Gelmiş Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	71
Tablo 4-9: Nane ile Limon Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	73
Tablo 4-10: Sagu vePagu Büyük Define Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	75
Tablo 4-11: Türk Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerler Dağılımı	77
Tablo 4-12: Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları	78
Tablo 4-13: Maona Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	81
Tablo 4-14: Buz Devri 5 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	83
Tablo 4-15: Karlar Ülkesi 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	85
Tablo 4-16: İnanılmaz Aile 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	87
Tablo 4-17: Çılgın Hırsız 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	90
Tablo 4-18: Coco Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	92
Tablo 4-19: Minyonlar Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	93
Tablo 4-20: Şirinler Kayıp Köy Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	96
Tablo 4-21: Arabalar 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	97
Tablo 4-22: Aslan Kral Animasyon Filminin İçerdiği Değerler.....	99

Tablo 4-23: İyi Bir Dinozor Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	102
Tablo 4-24: Oyuncak Hikâyesi 4 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	104
Tablo 4-25: Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 Filminin İçerdiği Değerler.....	106
Tablo 4-26: Oyunbozan Ralph 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	108
Tablo 4-27: Kayıp Balık Dori Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	110
Tablo 4-28: Patron Bebek Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	112
Tablo 4-29: Otel Transilvanya 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	114
Tablo 4-30: Ferdinand Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	116
Tablo 4-31: Ters Yüz Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	118
Tablo 4-32: Otel Transilvanya 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler	120
Tablo 4-33: Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerler Dağılımı	121
Tablo 4-34: Yabancı Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları	123

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 4-1: Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları.....	79
Grafik 4-2: Yabancı Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları.....	125
Grafik 4-3: Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Karşılaştırılması	126
Grafik 4-4: Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin Değer Frekanslarının Karşılaştırılması	128

RESİMLER DİZİNİ

Resim 2-1: Zootrop	38
Resim 2-1: Praksinoskop	38
Resim 2-3: Aya Seyahat Filmi	39
Resim 2-4: Gertie The Dinosaur	40
Resim 2-5: Steamboat Willie	40
Resim 2-6: Multiplane Camera	41
Resim 2-7: İlk 3D Bilgisayar Animasyonu	42
Resim 2-8: André ve Wally B'nin Maceralı Filmi	43
Resim 2-9: Toy Story Filmi	43
Resim 4-1: Galata Kulesi	56
Resim 4-2: Temizlik Sahnesi.....	58
Resim 4-3: Reklam Panosu	60
Resim 4-4: Türk Bayrağı.....	60
Resim 4-5: Truva Atı	62
Resim 4-6: Köstepe'nin aile fotoğrafına baktığı sahne	64
Resim 4-7: Karagöz Tasvirleri	66
Resim 4-8: Hadis-i Şerif	66
Resim 4-9: Doğayı Korumak Sloganı.....	68
Resim 4-10: Geleneksel Oyun Oynayan Çocuklar	68
Resim 4-11: Uzaylı ile Mete'nin sarılması	70

Resim 4-12: Yatağın yanındaki aile fotoğrafı	71
Resim 4-13: Kutu açmak için verilen bulmaca	73
Resim 4-14: Hacivat ile Karagöz tasvirleri	73
Resim 4-15: Cankurt ve annesinin sarılma sahnesi	75
Resim 4-16: Moana ve büyükannesinin sarılma sahnesi.....	81
Resim 4-17: Bebek dinozorun sansarı öpmesi	83
Resim 4-18: Tüm hayvanların beraber yanardağı kapatması.....	83
Resim 4-19: Anne ve çocukların sarılma sahnesi	85
Resim 4-20: Elsa'nın şarkı söyleme sahnesi	85
Resim 4-21: Sarılma sahnesi	87
Resim 4-22: Dans sahnesi	89
Resim 4-23: Minyonlarla sarılma sahnesi.....	89
Resim 4-24: Miguel'nun şarkı söylediği sahne	91
Resim 4-25: Ailecek sarılma sahnesi	92
Resim 4-26: Şirinlerin birlikte fotoğraf çekmesi	95
Resim 4-27: Gargamel'e yardım etme sahnesi	95
Resim 4-28: McQueen'in çalışmaları	97
Resim 4-29: Aslanların sevgi gösterisi.....	99
Resim 4-30: Arlo'nun şelalede Earl'e kalkan olması	101
Resim 4-31: Arlo'nun ailesine kavuşma anı ve sarılmaları	101
Resim 4-32: Tüm oyuncakların sarılma sahnesi.....	103
Resim 4-33: Hıçkıldık ile Dişsiz'in buluşması	105

Resim 4-34: Vaneloppe'nin şarkı söylediği sahne	107
Resim 4-35: Ralph ve Vaneloppe'nin sarılma sahnesi.....	108
Resim 4-36: Dori ve ailesi	110
Resim 4-37: Bütün ailenin sarılma sahnesi	112
Resim 4-38: Dracula ve kızı	114
Resim 4-39: Ferdinand'ın çiçeği koruduğu sahne	116
Resim 4-40: Aile adası.....	118
Resim 4-41: Arkadaşlık adası.....	118

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ASIFA: International Animated Film Association (Uluslararası Animasyon Filmleri Derneği)

BEBKA: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi

RTÜK: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

TDK: Türk Dil Kurumu

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TV: Televizyon

2D: Two Dimensional (İki Boyutlu)

3D: Three Dimensional (Üç Boyutlu)

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayıtları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsanoğlu varoluşundan beri sosyal bir varlık olarak hayatını sürmekte, toplum halinde yaşamını idame ettirmektedir. Bu toplumsal yaşayış hali bir takım kuralların, normların ve değerlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Toplumlar kendilerine ait norm, değer ve kuralları sonraki nesillere aktarmayı bir ödev haline getirmektedirler. Toplumların refahı, bütünlüğü, mevcudiyeti, işleyişi ve devamlılığı için, değerler oldukça önem arz eden bir kavramdır. Değerler; toplumun arzu ettiği güzel tutum ve davranışları oluşturmaktadır. Toplum tarafından ideal düşünce ve davranış kalıplarını belirten değerler, toplum tarafından doğruluğu onaylanmış kural ve kaidelerdir. Değerler toplumların yaşam kaynağı ve anlamıdır (Ulusoy ve Arslan, 2019, s. 4-7). Değerler kültürlerin temel bir ögesidir. Bireylerin ve toplumların davranışların altında yatan bu olgu, onların davranışlarında etkin olan soyut bir kavramdır. Kültür, bireyin gelenek-göreneklerine, sahip olduğu tutum, davranış, inanç ve değerlerine gönderme olduğundan değer ve kültürü birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir (Uçar, 2020, s. 19).

Değer, tek bir anlam yükleyerek açıklanabilecek bir kavram değildir. Birçok bilim dalı farklı amaçlar doğrultusunda bu kavramı açıklamaya çalışmış, çeşitli tanımlar ortaya koymuştur. Özellikle felsefe ve eğitim, değer ve değer aşılama konusu gündeme geldiğinde öne çıkan disiplinler olarak görülmektedir. Çünkü felsefe kendisine değerleri özel olarak bir araştırma konusu haline getirmekte, eğitim ise değerlerin aşılmasını kendisine amaç edinmektedir (Yılmaz, 2020). Her toplum kendi değerlerinin farkında

olan, onları tanıyan ve taşıyan bireylere sahip olmak isterler. Bunun yolu da değer eğitimden geçmektedir. (Ulusoy ve Arslan, 2019). Değerlerin bir toplumun düzenini ve işleyişini biçimlendirme işlevlerinden ötürü, değerlerin gelecek kuşaklara aktarımı eğitimin başlıca görevleri arasında yer almaktadır. Değerler eğitimi ailede başlar, çevreden etkilenir, okullarda devamı sağlanır. Toplumunu oluşturan fertlerin istenilen değerlere sahip olması için okul, çevre ve aile işbirliği oldukça önemlidir (Uzun ve Özdem, 2020, s. 109).

Tarihsel süreçte toplumsal gelişmelerin, değer ve değerler eğitiminin şekillenmesinde, aktarımında etkili olduğu görülmektedir. Bilgi ve teknoloji çağında da değerlerin aktarımı ve eğitimi önemli bir konu haline gelmiştir (Uzun ve Özdem, 2020). Günümüz endüstri toplumlarındaki teknolojik gelişmeler eğitim, aile ve toplumsal pek çok kurumu değişime ve güncellenmeye sürüklemektedir. Bu değişimler teknik bilgi bakımından donanımlı, teknolojik gelişmelerden haberdar, toplumsal değişimlere uyum sağlayabilecek ve kendi kendine öğrenebilen bir insan tipi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Medya ile eğitim alanlarının, içerik ve kapsam açısından birbirleriyle ilişkili olması toplumsal değerlerin hızlı bir değişime gitmesinde etkili olmaktadır. Bu alanlar üzerinde etkin olan değerler sistemi hem geçmişin gelenek ve göreneklerinden hem de medya ve uluslararası iletişim sistemleri üzerindeki küresel kültürlerden etkilenmektedir. Bu hızlı yapısal değişimler toplumsal değerlerin hızla değişmesine sebep olmakta, zaman zaman birbirleriyle olan farklılıklarından dolayı bireyi yönlendirici özelliğini kaybedip kaosa sebebiyet verebilmektedir (Önür, 2004).

Değişim ve gelişimin takip edilemez bir seviyede olduğu günümüz çağında toplumsal yaşantıyı olumlu ve olumsuz etkileyen pek çok unsurun bulunduğu yadsınamaz bir gerçek haline gelmiştir. Sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürler gelişmeler ön plandayken, toplumdaki ahlaki çöküşün varlığına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ortaya çıkan ahlaki sorunlar değerler ve değerler eğitimi ile doğrudan alakalı konulardır. Bu sebepten ötürü değer ve değerler eğitimi ile ilgili konular ön plana çıkmaktadır (Ulusoy ve Arslan, 2019, s. 6). Günümüz değişim ve gelişmeleri artık anlık olarak hızlı bir şekilde

gerçekleşmektedir. Bütün bu hızlı değişim ve gelişimlerin değerler kavramına etki ettiği söylenebilir.

Toplumlar devamlılığını değerlerle sağlar ve değerlerin zarar görmesi önce aile kurumunu ardından tüm toplumu etkileyecektir. Bu aşamada toplumsal değerlerin benimsenmesinde kullanılabilecek olan kitle iletişim araçları çoğu zaman aksi yönde bu değerlerin unutturulması ya da görmezden gelinmesine sebebiyet vermektedir (Yazıcı, 2019). Bu durum kitle iletişim araçlarının denetlenmesini, ürettikleri içeriklerin değerler kapsamında incelenmesini gerektirmektedir. İlgili alan araştırmasında değerlerin çizgi filmlerde, kitaplarda, çocuk dergilerinde incelenmesine yönelik çalışmalara rastlanılsa da, sinemalarda gösterime girmiş olan animasyon filmler üzerine yeterli sayıda çalışmaya rastlanılamamıştır. Sinemalar günümüzde milyonlarca izleyiciye ulaşan kitle iletişim araçları olduğu için sinemalarda çocuklar için üretilen animasyon filmlerin değerler eğitimi kapsamında incelenmesinin gerekliliği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

21. yüzyıl teknolojik gelişmeleri sanat, spor, eğitim, ekonomi, kültür, bilim, medya ve sosyoloji gibi pek çok alanda kendisini hissettirmiş, beraberinde birçok değişikliği meydana getirmiştir. Hemen her alanda karşılaşılabilecek bir dizi değişikliğin arasında, geçen yüzyıla kıyasla büyük bir mesafe kat eden medya sektörü dikkat çekmektedir. Medya, radyo, televizyon, sinema, bilgisayar, internet ve akıllı telefonlar gibi teknolojilerin gelişip kullanımının artmasıyla, hayatımızın vazgeçilmezleri arasındaki yerini almıştır. Çağımızda yeni doğan bebekler için akıllı telefonlar, bilgisayarlar, televizyon ve sinemalar sıradan birer araç gereç haline gelmiştir. Bu medya araçları arasında sinema, yaklaşık 130 yıllık bir sürede büyük bir gelişme göstermiş, bu gelişmeler doğrultusunda tüm şehirlerde sinema salonlarına rastlanılır olmuştur. İdeolojik, siyasi, dini ve daha pek çok açıdan kullanılabilen sinema bu gün bu etkisini daha da fazla arttırmıştır.

Sinemalar büyük bir ekranda, kalabalıkta, farklı bir ortamda film izleme deneyimi sunmasıyla diğer kitle iletişim araçlarından farklı bir konumda görülebilirler. İnsanların sosyalleşme faaliyetlerinden birisi haline gelen sinema çocuklar için de eğlenceli ve

dikkat çekici bir kitle iletişim aracı olarak görülmektedir. Sinema da çocuklar için üretilen içeriklerin başında hiç şüphesiz animasyon filmler gelmektedir. Sinemanın ortaya çıkışından bu yana yapımı süren animasyon filmler 1960'lı yıllar sonrası bilgisayar teknolojilerinin gelişimiyle beraber çeşitliliğini arttırmıştır. 2000'li yıllar sonrası animasyon filmlerin sayısında ve çeşidindeki artış, bu alanın zenginleşmesini sağlamış, izleyicilere pek çok film izleme imkânı sunmuştur.

Sinema salonlarında ilk örneklerinden bu yana dikkat çeken filmler kategorisinde yer alan animasyon (çizgi) filmler, dijital çağ ile birlikte sayılarını ve çeşitliliklerini arttırmış, özellikle çocuklar tarafından takip edilir olmuştur. Günümüz çocukları sinema filmleriyle erken yaşlarda tanışmakta, o filmlerdeki karakterleri hayatlarının önemli bir yerine koymaktadır. Çocuklar oynadıkları oyunlarda zaman zaman *Örümcek Adam*, *Hulk*, *Thor*, *Demir Adam*, *Batman* gibi çizgi film karakterlerinin rollerine bürünmektedirler. İlk etapta çizgi roman kahramanları olarak ortaya çıkan bu karakterlerin sinema filmleri, animasyon ve çizgi diziler sayesinde popülerliğini arttırmış, pek çok çocuk tarafından bilinir olmuşlardır. Çocuklar oyunlarında bu karakterler gibi davranıp, onların sahip oldukları değerleri benimseyip onlar gibi olmaya çalışmaktadırlar. Film kahramanlarının giyim tarzları, yeme alışkanlıkları, yürüyüş biçimleri, kullandıkları replikler gibi pek çok durum ve davranışı çocuklar tarafından taklit edilmektedir. Bütün bunlar göz önüne alındığında animasyon film karakterleri küçük yaşlardan itibaren çocukların dünyasına girmekte, onlara büyüme zamanlarında eşlik etmektedirler. Bu bağlamda animasyon film ve çocuk ilişkisinin çok boyutlu bir durum olduğu söylenebilir.

Dijital animasyonun ortaya çıkışıyla birlikte artan animasyon filmlerinin izlenme sayıları dikkate alındığında büyük kitlelere hitap ettiği görülmektedir. Yaklaşık ayda bir yeni bir animasyon filmin film sektörüne dâhil edildiği düşünüldüğünde animasyon film sayısındaki artış önemli bir sayıya ulaşmaktadır. Animasyon film pazarı incelendiğinde başta ABD olmak üzere animasyon filmlerin yapımında çoğunlukla yurt dışı kaynaklı film stüdyolarının olduğu görülmektedir. Bu durum yabancı yapım animasyon filmlerin ülkemizde sayısının ve popülerliğinin artmasına sebep olmaktadır. Sinemalarda yayınlanmış olan filmlerin çoğunluğunun yabancı yapım animasyon filmlerden oluşması değerler eğitimi ve aktarımı noktasında bir problem oluşturabilir. Şöyle ki yabancı yapım bir animasyon filmin içeriğinde kendi toplumumuza ait normlar, değerler ve davranışlara rastlamak zorlaşabilir. Değerler toplumdan topluma farklılık gösterebileceği için bir animasyon film hazırlanırken içerisinde hangi değerlere dikkat ettiği ve hangi değerlere

yer verdiği önemli bir konu haline gelmektedir. Çünkü çocuklar animasyon filmlerde izledikleri karakterleri kendilerine örnek alabilir, onlar gibi konuşup, giyinip, davranabilirler. Bu bağlamda Türk yapım animasyon filmlerin yapılması önem arz etmektedir.

Ülkemizde özellikle 2000’li yıllar sonrasında Türk yapım animasyon film sayısında da artış gözükmemektedir. Televizyon kanallarındaki çizgi filmlerin sinema filmlerine dönüştürülmesiyle beraber sinemada Türk yapım animasyon filmlerin popülerliği artmış, çocuklar tarafından ilgi ile takip edilir olmuştur. Ayrıca animasyon filmler sadece sinema ortamında değil aynı zamanda internet, televizyon, video paylaşım siteleri gibi ortamlarda da izlenebilmektedir. Bunun sonucunda ise animasyon filmleri izleyen izleyici sayısı milyonları bulabilmektedir.

Animasyon filmler kültürel öğeleri, alışkanlıkları, davranışları ve değerleri aktarmada önemli bir rol oynamaktadır. Animasyon filmlerin bu rollerinin olması, onların eğitimde kullanımını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu filmleri, özellikle okul öncesi ve ilköğretim dönemi çocuklarının daha sık izlemesi, animasyon filmlerin önemini daha çok arttırmaktadır. Okullarda birer eğitim materyali olarak da kullanılan animasyon filmler, değer eğitiminde de kullanılabilirler. Bu bağlamda, Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerin içerisindeki değerlerin incelenmesi, bu filmlerde hangi değerleri ne sıklıkta yer verildiğinin bilinmesi gerekmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Türkiye sinemalarında yayınlanan, çocukların izlemeyi en çok tercih ettiği Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerde hangi değerlerin ve ne sıklıkta verildiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Soruları

Belirlenen amaç doğrultusunda çalışmanın araştırma soruları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- 1- 2015-2020 yılları arasında en çok izlenen Türk yapım animasyon filmlerinin içerdiği;

- a. Değerlerin dağılımı nasıldır?
 - b. Değerlerin sıklığı nedir?
- 2- 2015-2020 yılları arasında en çok izlenen yabancı yapım animasyon filmlerinin içerdiği;
- a. Değerlerin dağılımı nasıldır?
 - b. Değerlerin sıklığı nedir?
- 3- 2015-2020 yılları arasında en çok izlenen Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerinin içerdiği;
- a. Değerlerin dağılımı arasında fark var mıdır?
 - b. Değerlerin sıklığı arasında fark var mıdır?

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü (2012) Değerler Eğitimi Yönergesi ve Milli Eğitim Bakanlığı (2018) Öğretim Programlarında yer alan kök değer,
- 2015- 2020 yılları arasında sinemalarda yayınlanmış en çok izlenen on Türk ve yirmi yabancı yapım film,

1.6. Varsayımlar

- Box Office Türkiye verileri izlenme sayılarını doğru vermektedir.
- Animasyon filmler değer aktarımı açısından kullanılabilir kaynaklardır.
- Box Office Türkiye verilerinden elde edilen izleyici sayılarının çoğunluğunu çocuklar oluşturmaktadır.

1.7. Tanımlar

Değer: Değer, belirli bir davranış biçiminin, zıt ya da tersine bir davranış biçimine kişisel veya sosyal olarak tercih edilebilir olduğuna dair kalıcı bir inançtır (Rokeach, 1973, s. 5-6). Değerler insanları ve olayları değerlendirmede üst düzey bir ölçüttür. Doğru karar almasında bireylere yardımcı olan genel ilkeleri belirleyen değerler, tutumların, ideolojilerin ve ahlaksal yargıların belirleyicileridir (Avcı, 2007).

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1975).

Değer Eğitimi: Kişileri evrensel ve kültürel değerlerin önemine ilişkin bilinçlendirmek, demokratik tutumlarla ve hoşgörüyle çok kültürlülüğü ilişkilendirmek, naturalistik bir hümanizmi vurgulamak, değerleri insanın varlık şartları ve olanaklarını geliştirme ölçütüyle belirlemek, hayatı bilgiye veya bilgiyi hayata dönüştürmektir (Kale, 2004).

Animasyon: Temelde animasyon animatörün, canlandıracağı hareketi kağıt üzerinde çözümleyip, bu hareketleri şeffaf kağıtlarda boyaması yada diğer malzemeler ile doğrudan kamera altında, kamera yardımıyla çizilen resimlerin teker teker filme alınıp birleştirilmesidir (Tezcan, 1990).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu başlık altında, değer, değerler eğitimi, animasyon filmler ile ilgili kuramsal çerçeve ve ilgili çalışmalar yer almaktadır.

2.1. Değer

2.1.1. Değer Tanımı

Gelişen teknoloji ile birlikte hızla değişen dünyada, küreselleşme artmış ve toplumlar birbirlerinin davranış ve alışkanlıklarından daha fazla etkilenir olmuştur. Küreselleşmeye karşın her ulus kendisine göre farklılık gösteren bir takım özelliklere sahiptir. Ulusların tarih boyunca sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi-manevi (TDK, 2020) pek çok ögesi bulunur ve bu ögeler değer olarak adlandırılır. Her kültürün kendisine ait değerleri vardır ve bu değerler o kültürü diğer kültürlerden ayırırlar (Çınar, 2013). Küreselleşen dünyada milletlerin, ideal toplum yapısı için oldukça önemli olan (Topçuoğlu ve Aksan, 2019) kendi değerlerini koruması ve bu değerleri gelecek (Erbil ve Bağcı, 2013) nesillere aktarması oldukça önem arz etmektedir. Değerler toplum yapısının algılama tarzına etki edip tutum ve davranışlarına yön verebilmektedir (Topçuoğlu ve Aksan, 2019). Sahip olduğumuz kimliğin temelinde yer alan değerler, kimi zaman; dürüstlük, cömertlik, kararlılık, merhamet gibi kişisel özellikler olabilirken, bazen de diğer insanlarla ve toplum ile alakalı tutumumuz olabilmektedir (Smith, 2007, s. 93-94). Bu görüşe ek olarak Nelson (1975, s. 11)'e göre *“Değer çevrenin öğrenilmiş ürünüdür ve belli değerlerin benimsenmesi çevrenin bir fonksiyonudur.”* İnsanların ilişki kurdukları insanlara karşı aldıkları tutum ve davranışların, yaşadıkları olaylar karşısında aldıkları kararların, kendi davranışlarını değerlendirmesinin ve yaşamlarına verdikleri yönün temelinde değer anlayışı bulunur (Kuçuradi, 2003, s. 5-6). Değerlerin, toplumsal değişmelerin arttığı dönemlerde bireysel ve toplumsal açıdan işlevlerinden dolayı önemi bir hayli büyüktür (Kurttaş, 2017). Bu

sebepten ötürü milletlerin değer konusunda ayrıca bir ödev üstlenmesi olağan bir durumdur.

Değer, psikoloji, felsefe, din, eğitim, antropoloji gibi pek çok alanda ele alınan bir kavramdır (Dilmaç, 2002, s. 1-2). Pek çok bilim değerden bahsetse de bütün bilimleri kapsayıcı bir değer tanımı yapılamamıştır. Buna sebep olarak her bilim dalının kendi alanına göre bir değer tanımı yapması gösterilebilir. Ancak farklı alanlarda tanımı yapılan değer, bu alanlardaki tanımlarının da kendi arasında kesin çizgilerle ayrılamayacağı içi içe geçmiş karmaşık bir kavramdır. Sosyal bilimler için değer bu kadar önemli olmasının sebebi ise davranışları ele alması ve yorumlamasıdır (Ulusoy ve Dilmaç, 2014, s. 13). İlgili literatür incelendiğinde değer ile ilgili pek çok tanıma rastlanılmıştır.

Değer, belirli bir davranış biçiminin, zıt ya da tersine bir davranış biçimine kişisel veya sosyal olarak tercih edilebilir olduğuna dair kalıcı bir inançtır. Ayrıca değerler tamamen sabit olursa bireysel ve sosyal değişim imkânsız olacaktır, değerlerin tamamen sabit olmaması halinde ise, insan kişiliğinin ve toplumun sürekliliği imkânsız olacaktır (Rokeach, 1973, s. 5-6).

Değerler, insanların akıllarıyla, doğal bir süreç içerisinde, kendiliğinden oluşmuş bir takım eylem standartlarıdır. Değerler, çoğunluğun, azınlığın, otoritelerin ve siyasal iktidarların istekleriyle yok edilemez veya oluşturulamazdır (Toku, 2002, s. 108-109).

Hacıkadıroğlu (2002, s.39) değerleri, öznel ve nesnel olarak ele almıştır. Topluluk ve topluluğun ferdi olan bütün bireyler için kabul görmüş sağlam temelleri olan işbirliği, bilgi, özgürlük ve eşitliğin nesnel değerler olduğunu söylemiştir. Ayrıca bir topluluğun fertlerinin kendisine ait değerleri olduğunu ve bu değerlerin başında başkalarının bulunduğunu söylemiştir. İnsanın özgürlüğünü, mutluluğunu başka insanların yardımı olmadan elde edemeyeceğini ve insan için en değerli şeylerden birisinin de başkaları olduğunu söylemiştir. Bu bağlamda bireylerin kişisel değerlerini belirlerken diğerlerini önemseydiği, düşünce ve davranışlarını diğerlerinin etkisinde şekillendirdiği söylenebilir.

Uysal (2003)'e göre değer, insanın yapıp etmelerini belirleyen, yöneten, yönlendiren ve bu yapıp etmelerin temelindeki ilkeleri oluşturan, farklı bir bakış açısıyla kutsallığı da bulunan bir kavramdır. Değerler toplum fertleri için nelerin önemli olduğunu ve tercihlerinde nelere dikkat etmeleri gerektiğini belirtirler (Akbaş, 2008).

Parashar vd. (2004) değeri mikro ve makro kavram olarak ele almıştır. Mikro seviyede değerler, bireysel davranışları kişinin ihtiyaçlarına göre sosyal yaşamın talepleriyle uzlaştıran bir motive edicidir ve bireylerin eylem için kendilerine sunulan seçenekleri değerlendirmelerine olanak tanır. Kültürel uygulamaların makro seviyesinde değerler, toplumsal yaşam için anlam, düzen ve bütünleşme sağlayan ortak anlayışları temsil eder.

Değer bağlantılı olduğu eylemin sonucunda ortaya çıkar ve bu sebepten dolayı değerlerin anlaşılması, insanın varoluşu biçiminin anlaşılmasıyla bağlantılıdır. Değerlerin yapısını ve kuruluşunu anlamak, insanların bilgi, ahlak ve sanat etkinliklerini anlamaktan geçer. Değerleri oluşturan bilgi, sanat ve ahlak etkinlikleri birbirine eş kavramlar değildir. Ancak her biri, birbirinin yapısına etki eder. Eylemlerle veya eylem sonucunda ortaya çıkan değerler, aynı zamanda eylem hakkında veya eylemin sonucu ile alakalı değer yargıları belirtirler (Poyraz, 2004, s. 83-85).

Hill (2005) değeri, bireylerin ve toplumların nasıl yaşayacaklarını ve neye önem vereceklerini belirlerken bağlı kaldıkları belirli inançlar, tecrübeler ve nesneler olarak tanımlamıştır.

Değer bireyin arzu, istek ve tercihleri yansıtan, birey için önemli fikirleri, doğru ve uygun olanı belirlemedeki düşünce ve inançlardır. Değerler, bireylerin belli bir durum karşısında nasıl davranacağını belirleyen, kişilik özelliklerini, düşünce ve tutumlarını yansıtan, aynı zamanda toplumları anlamaya yardımcı olan bilgi kaynağıdır (Mehmedoğlu, 2006, s. 291).

Değerler insanları ve olayları değerlendirmede üst düzey bir ölçüttür. Doğru karar almasında bireylere yardımcı olan genel ilkeleri belirleyen değerler, tutumların, ideolojilerin ve ahlaksal yargıların belirleyicileridir. Ayrıca birey ve toplum için nesnelerin taşıdığı iyi-kötü, güzel-çirkin gibi olumlu ya da olumsuz anlamları gösteren, toplumsal mutabakata varılan değerlendirmelerdir (Avcı, 2007).

Değerler refahı destekleyen ve zararı önleyen ilkeler, başarılarımız için kılavuz, bizim için kabul edilebilir olan paradigmalardır. Kişisel değerler ise bireyler için özellikle en uygun ve önemli olarak kabul edilen ilkelerdeki duygusal inançlardır. Değerlerimiz deneyimlerle duyguları ilişkilendirir, seçimlerimizde, kararlarımızda ve hareketlerimizde bize rehberlik eder. Başka bir deyişle değerler eylemlerimiz için eyleme devam etmek

veya uzak durmak konusunda seçimlerimizi tarttığımız ölçülerdir (Naagarazan, 2007, s. 2-3).

Değerler bir dizi ilkeler veya davranış standartlarıdır. Değerler, özellikle bireylerin içinde yaşadığı toplum tarafından saygı görülen, arzu edilen, önemli olarak kabul edilirler. Böylece değerler, hayatında merkezi bir yer işgal ederek bir kişinin karakterine anlam ve güç verir (Venkataiah, 2007, s. 1-2).

Değerler, sosyal bütünlüğün sağlanması için oldukça önemli bir yere sahiptir. Toplumdaki sosyo-kültürel öğelere anlam veren en önemli ölçütler olan değerler (Özensel, 2003), ayrıca bireylerin düşünce, davranış, tutum ve ürünlerinde ölçüt görevi de görüp, bireyin kendisini başkalarına ifade etmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Turan ve Aktan, 2008).

Değerler, duyuşsal alanımızdaki düşünce ve davranışları etkileyen onları yönlendiren zihinsel olgulardır. Temel olarak inançlar ve tutumlarla ilişkilendirilen değerler her ikisinden de daha kapsamlıdır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

Güngör (2010, s. 27-28) değeri bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç olarak tanımlamıştır. Güngör, psikoloji için değerın felsefeden farklı olarak, değerin objektif bir değere dayanıp dayanmadığı değil, önemli olanın, değerin insan davranışlarına yaptığı rehberlik olduğu görüşünden bahsetmiştir. Değerin tek bir inanca değil, bir arada olan bir grup inançla oluştuğundan söz etmiştir. Örnek olarak insanlara yardım etmenin iyi olduğu inancının, insanın kıymetine olan inanç, iyilik yapmanın vicdani huzur getireceğine dair inanç, yardımseverliğin barışı sağlayacağına dair inanç gibi bir grup inancın katkısıyla ve insanın hayat tecrübelerinden oluştuğunu söylemiştir.

Hökelekli (2010)'a göre değer, davranışlara yol gösteren ve rehberlik eden inançlardır. İnsanın duygu ve düşünceleriyle yakından ilişkisi olan değerlerin, insanın davranışlarında neyi yapıp yapmayacağı noktasında yönlendirme yaptığı, davranışlara kaynaklık ettiği ve arzu edilen ve edilmeyen durumların ne olduğu konusunda belirleyici bir rol oynadığı söylenebilir (Aktay ve Ekşi, 2009). Hökelekli (2010) değerlerin kendi kimliğimizi fark etmemizi sağladığını, bir davranışın diğerinden üstün olduğuna değer vasıtasıyla karar verdiğimizizi belirtmiştir. Bireyin değerler vasıtasıyla oluşturduğu düşünce yapısı ile dünyayı anlamaya, çevresini anlamlandırmaya çalıştığını söylemiştir.

Atabek (2011, s.28)'e göre değerler temelde bizleri yöneten, bizleri etkileyen, varlığımıza anlam katan, günümüzü ve geleceğimizi etkileyen bir kavramdır.

Avcıoğlu (2011, s. 28) değerleri insanların iyi ile kötü, doğru ve yanlış, istenilir olan ve olmayanı belirlemede bir ölçüt olarak tanımlamıştır.

Değerler, bireylerin fikirlerde veya olaylarda kıymetli ve önemli olanı belirlemek için kişilere yardımcı olan, ödüllendirilen, geliştirilebilen, özgürce seçilebilen bir takım zihinsel ve duygusal araçlardır (Durka, 2011, s. 57).

Değerler, toplum üyeleri için nelerin kabul edilebilir-edilemez olduğunu, hislerini, davranışlarını ve düşüncelerine etkileyen toplum tarafından paylaşılan inançtır. Toplumsal hafızanın ve kültürel örüntü izlerini taşıyan değerler, toplumları birbirinden ayırmada önemlidir (Çınar, 2013, s. 193-194).

İnsanı tanıyıp anlamada bir kıstas olan değerler, aynı zamanda insanları birleştiren ve ortak hareket ettirebilen bir uzlaştırıcı, açıklayıcı, insanı mükemmelliğe ulaştıran bir güçtür. İnsanın akıl ve vicdanını kullanarak biçimlendirdiği, bireysel isteklerle toplumun beklentisi arasında köprü olan yönetici bir unsurdur. Değerler geçmiş değerlendirmeleri kolaylaştıran, bu günün analizini yapmakta fayda sağlayan ve geleceğe dair yapılacak olan planlama ve düzenlemelerde önemli bir rol oynamaktadır (Coşkun, 2014, s. 113).

Toplumun yapı taşı olan bireylere, nelerin önemli olduğunu, hangi durumlar için nasıl davranışlarında bulunması gerektiğini kavramasını sağlayan mana yüklü kavramlar değerlerdir (Topal, 2019).

Bu tanımlardan yola çıkarak, değerlerin insanların kendi davranışları için bir ölçüt oluşturduğunu ve davranışlarını kontrol altında tuttuğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda kendi davranışlarını daima denetim altında tutan ve onları değerlendiren bir bireyin topluma pozitif yönde bir katkı sağlayabileceği söylenebilir.

2.1.2. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler bize psikanalitik anlamda, inançları, eylemleri, duyguları ve tutumları nasıl rasyonelleştireceğimizi söyleyen standartlardır. Değerleri devam eden eylemlere kılavuzluk eden standartlar olarak, değer sistemlerini ise fikir ayrılıklarını ve karar

vermek için kullanılan genel plan olarak düşünmek gerekir. Diğer bir deyişle değerler insan ihtiyaçlarını ifade etmek olarak düşünülebilir (Rokeach, 1973, s. 13). Farklı kültür, inanç, ihtiyaç ve eylemlere sahip toplumların birbirinden farklı değerlere ve değer sistemlerine sahip olması olağan bir durumdur. Bu sebepten ötürü değerlerin sınıflandırılması ile ilgili genel bir sınıflandırma yapılamamıştır.

Spranger (1928), estetik, teorik(bilimsel), ekonomik, siyasi, sosyal ve dini değer grupları olmak üzere altı temel değer grubu oluşturmuştur. Bu altı değer gruplarının açıklamaları aşağıda verilmiştir (aktaran Akbaş, 2004, s.55-56);

Tablo 2.1: Spranger Değer Sınıflandırması

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.
Ekonomik Değer	Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
Sosyal Değer	Başkalarını sevmek, yardım ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir. Bencil değildir.
Politik Değer	Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir
Dini Değer	Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi hazları feda eder

Rokeach'e göre değerler amaç ve araç değerler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Amaç değerler yaşamın temel amaçlarını ifade etmektedir. Araç değerleri ise amaç değerlere ulaşmada belirlenen davranış tarzları olarak ifade etmiştir (Rokeach, 1973, s. 28-29);

Tablo 2.2: Rokeach Değer Sınıflandırması

Amaç Değerler	Araç Değerler
Rahat bir yaşam	Hırslı olmak (çalışkan, istekli)
Aktif ve uyarıcı bir yaşam	Açık fikirli olmak
Başarı duygusu	Muktedir olmak
Barış içinde bir dünya	Neşeli olmak,
Doğa ve sanatın güzelliğinde bir dünya	Temizlik
Eşitlik (kardeşlik, her şey için eşit fırsatlar)	Cesaret
Aile güvenliği (sevdiklerimize bakmak)	Bağışlayıcı olmak
Özgürlük (bağımsız ve özgür seçim)	Yardımseverlik
Bilgelik (olgun bir yaşam anlayışı)	Dürüstlük
Mutluluk (memnuniyet)	Yaratıcılık
Ruhsal uyum	Özgüven
Olgun sevgi (cinsel ve manevi samimiyet)	Entelektüellik
Ulusal güvenlik	Mantıklı olmak
Keyifli bir yaşam	Şefkat
Öz saygı	Saygı
Öteki dünyanın kurtulması	Kibarlık
Sosyal kabul (saygınlık, takdir)	Sorumluluk sahibi olmak
Gerçek arkadaşlık	Öz denetim

Değerler, insanların hareketlerini düzenleyen, sosyal olarak kabul edilebilir dilde ifade edilen önemli hedef veya motivasyonlarının bilişsel temsilidir. Değerler arasında ayırım yapan birincil içerik yönü, ifade ettikleri motivasyonel hedef türüdür. Bu değer türleri aşağıda belirtilmiştir (Schwartz, 1992);

Tablo 2.3: Schwartz Değer Sınıflandırması

Öz-yönlendirme (Self-direction)	(Özgürlük, yaratıcılık, bağımsızlık, kendi hedeflerini seçme, meraklı olma, öz saygı). Öz-yönlendirmenin temel amacı bağımsız düşünme ve hareketleri seçmek, oluşturmak ve keşfetmektir.
Uyarım (Stimulation)	(Heyecan verici bir yaşam, çeşitli bir yaşam, cesur bir yaşam). Uyarım değerlerinin temel hedefi yaşamdaki heyecan, yenilik ve meydan okumalardır.
Hazcılık (Hedonism)	(Haz, keyifli bir hayat). Bu değer türünün amacı organizma ihtiyaçlarını tatmin etmekten kaynaklanan zevki ifade eder
Başarı (Achievement)	(Hırslı olmak, etkileyici olmak, muktedir olmak, başarılı olmak, akıllı olmak, öz saygı). Bu değer türünün belirleyici amacı sosyal standartlara göre yeterlilik göstererek kişisel başarı sağlamaktır.
Güç (Power)	(Sosyal güç, otorite, zenginlik, herkese açık imajı koruma, sosyal tanınma). Güç değerleri muhtemelen birden fazla evrensel gereksinime dayanmaktadır. Sosyal kuramların bir gereği olan sosyal statüden dolayı toplumlar gücü bir değer olarak ele almalıdırlar. Güç değerleri sosyal sistemin bir gerekliliğidir. Güç değerleri genel sosyal sistem içerisinde daha baskın bir konuma ulaşmayı veya konumun korunmasını vurgular.
Güvenlik (Security)	Ulusal güvenlik, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek, aitlik hissi, toplumsal düzen, sağlık, temizlik). Güvenlik değerinin motivasyonel amacı bireyin, toplumun ve ilişkilerin güvenliğini, uyumunu ve istikrarını sağlamaktır.
Uyum (Conformity)	(İtaatkar olmak, öz disiplin, nezaket, anne babaya ve yaşlılara saygı). Bu değer türünün belirleyici amacı, başkalarını üzecek veya onlara zarar verecek ve sosyal beklentileri veya normları ihlal edecek eylemlerin, eğilimlerin ve dürtülerin kısıtlanmasıdır. Uyum değerleri genellikle yakın olduğumuz insanlarla günlük etkileşimimizle alakalıdır.
Gelenek (Tradition)	(Geleneklere saygı, dindarlık, kadercilik, alçakgönüllü olmak, ölçülü/ılımlı olmak). Topluluklar her zaman ortak deneyimlerini temsil eden sembol ve uygulamalar geliştirirler. Grup üyelerince onaylanan bu uygulama ve semboller

	gelenek görenek olurlar. Gelenek değerlerinin motivasyonel hedefi, kişinin kültürel ve dini geleneklerine saygı duymasidir.
Yardımseverlik (Benevolence)	(Yardımseverlik, sorumluluk sahibi olmak, bağışlayıcı olmak, dürüstlük, sadık olmak, olgun sevgi, gerçek dostluk). Yardımseverlik değerlerinin motivasyonel hedefi, sık sık kişisel temasta bulunan insanların refahının korunması ve geliştirilmesidir.
Evrensellik (Universalism)	(Eşitlik, doğa ile birlik olma, bilgelik, güzel bir dünya, sosyal adalet, açık fikirlilik, çevreyi koruma, barış içinde bir dünya). Evrensellik değerlerinin motivasyonel hedefi, tüm insanların ve doğanın refahı için anlayış, takdir, hoşgörü ve korumadır (Schwartz, 1992).

Parlakıyıldız (1999, s. 200)'da çocuğun kişilik oluşumunda ailede, çevrede ve okulda örnek alacağı kişilerde milli, ahlaki ve evrensel değerlerin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu sınıflandırmaya göre;

Tablo 2.4: Parkıyıldız Değer Sınıflandırması

Milli Değerler	Vatan, millet, din sevgisi, kültürel değerler
Ahlaki Değerler	Fedakârlık, hizmet duygusu, sadelik, alçak gönüllülük, saygı, namus-şeref, vefa
Evrensel Değerler	İnsan sevgisi, hoşgörü, medeni olmak, sanata ve sanatçıya ilgili olmak, hayvan sevgisi, buluşları destekleme ve kullanma, özgürlük, bağımsızlık, yaşama hakkı

Güngör (2010, s.95), estetik, ahlaki, teorik (ilmi), iktisadi, siyasi, sosyal ve dini olarak 7 değer sahası belirlemiştir. Genellikle her davranışın belli bir değer sahası içinde görüldüğünü, ancak tek bir değer sahasına göre belirlenmediğini değer sahalarının birbirleriyle ilişki içerisinde olduğunu ifade etmiştir.

Sevinç (2006)'da yerel ve evrensel değerlerden bahsetmiştir. Değerler kültürel ve estetik, ahlaki, dini ve mantıksal değerler olarak gruplandırılmıştır ve bu grupta evrensel değerler kategorisinde olduğu belirtilmiştir. Sevinç bu sınıflandırmaların içine girecek değerlerin evrensel düşünmeye sevk edecek şekilde verilmesi gerektiğini söylemiştir. Aydın (2011) buna paralel olarak değerleri evrensel, yerel, modern ve geleneksel diye sınıflandırmıştır. Kova (2014) ise değerleri beşeri, milli ve ideolojik değerler olarak ele almıştır.

Sosyal bir canlı olan insanın, sosyal yaşama uyum sağlaması hayat boyu önemli süren önemli bir konudur. Bu süreçte toplumla iç içe olacak olan insan toplumsal bir takım değerleri de öğrenmiş olur. Sosyal değerler tüm insanlarla alakalı oldukları için evrenselidir. Ancak evrensel değerlerin yanında, çeşitli toplumları ve ulusları ilgilendiren ulusal değerler olarak isimlendirilen değerler karşımıza çıkmaktadır (Evin ve Kafadar, 2004).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” içerisindeki “*Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren...*” ifadeye göre milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler şeklinde bir sınıflandırılmaya gidildiği görülmektedir (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Bu bağlamda değerlerin sınıflandırma biçimlerinde farklılık görülse de, yapılan sınıflandırmalarda değer kavramlarının birbiriyle ilişki içinde olduğu ve değer alanlarının birbirlerini etkilediği söylenebilir.

2.1.3. Değer Eğitimi Yaklaşımları

Değerler, kapsamı dolayısıyla çeşitlilik gösterdiği için değer eğitimi yaklaşımlarında da aynı ölçüde farklı yaklaşımlar görülmektedir. Değerler eğitimi yaklaşımlarında; insan doğasının ve insan-çevre ilişkinlerinin tanımı, değer kazanma süreçleri, değer kaynakları, değerler eğitiminde belirlenen temel amaçlar ve uygulanılan metotlar bakımından farklılıklar görülmektedir. Değer eğitimi yaklaşımları da bu farklılıklar doğrultusunda sınıflandırılmaktadır (Meydan, 2014). Superka ve Johnson (1975)'in değer eğitimi yaklaşımları ile ilgili sınıflandırması incelendiğinde telkin, ahlaki gelişme, analiz, açıklama, eylem öğrenme başlıkları altında beş yaklaşım görülmektedir. Bu yaklaşımlara ek olarak değerler öğretimi ile ilgili farklı yaklaşımlar görülmektedir. Bu yaklaşımlar, değerlerin doğrudan öğretimi, değerleri belirginleştirme, değer analiz, bütüncül, Kohlberg'in adil topluluk okulları, örtük program ve karakter eğitimi yaklaşımlarıdır (Ulusoy ve Dilmaç, 2014). Çengelci (2010) ise değer eğitimi yaklaşımlarını telkin, değer belirginleştirme, ahlaki sorgulama, değer analizi ve karakter eğitimi yaklaşımları şeklinde ele almıştır. İlgili literatür incelendiğinde değer eğitimi yaklaşımlarının isimlendirilmesinde farklılık gözükse de temelde birbirlerine yakın şekilde ele alındıkları tespit edilmiştir.

Telkin (Inculcation): Telkin yaklaşımında amaç öğrencilere belirli değerleri aşılama veya içselleştirmek ve onların değerlerini istenen değerleri daha fazla yansıtacak şekilde değiştirmektir. Bu yaklaşıma göre değerler toplumlara ve kültürlerle kaynaklık eden davranış kuralları veya standartlar olarak görülmektedir. Bu yaklaşımda kullanılan metotlar modelleme, pozitif ve negatif pekiştirme, taklit etme, dürtme, alternatifleri manipüle etme, tamamen veya yarı veri sağlama, oyunlar ve simülasyonlar, rol oynama, keşif öğrenme şeklindedir (Superka ve Johnson, 1975). Telkin yaklaşımı uygulama kolaylığından dolayı geçmişten bu güne değin pek çok kullanılan yaklaşımlardan birisidir. Telkin yaklaşımı için dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, değerleri öğrencilere katı bir biçimde empoze etmemektir. Onun yerine öğrencilerin değerlerin anlamını kavramalarını sağlamak gerekmektedir (Çengelci, 2010). Bu yaklaşım literatürde doğrudan aktarma, değer aşılama şeklinde de görülebilmektedir. Nitekim Ulusoy ve Dilmaç (2014) bu yaklaşımı doğrudan değer öğretimi olarak ele almış ve bu yaklaşımı telkin yoluyla öğretim ve davranış değiştirme yöntemi olarak ikiye ayırmıştır. Telkin yönteminde sorgulamanın olmaz ve öğrenilecek değerler doğrudan yetişkinler tarafından belirlenir. Davranış değiştirme yaklaşımında bireylere, amacın ve ölçütün belirlenmesi, yöntem seçme, uygulama ve değerlendirme ve gerekirse tekrar adımları uygulanarak, bireylerin istenilen değerlerle tutarlı davranışlar göstermeleri sağlanır (Sarı, 2007). Günümüz şartlarında değer eğitimi yaklaşımlarında (kasıtlı olmasa bile) telkin yaklaşımının daha çok öne çıktığı söylenebilir. Rol model alma, rol yapma, propagandaya maruz kalma gibi durumların bireylerin teknolojiye erişiminin kolaylaşması ile birlikte artış göstermesi ve rol model alacak kişi veya kişilerin artması bu yaklaşımın öne çıkmasına sebep olabilmektedir. Çocukların bolca maruz kaldığı ekranlarda karşılaşılan kişilerin bilerek veya bilmeyerek pek çok değeri çocuklara ve gençlere empoze ettiği ileri sürülebilir.

Ahlaki Gelişme (Moral Development): Bu yaklaşımda amaç öğrencilerin daha üst değerlere dayanarak, daha karmaşık ahlaki muhakeme kalıpları geliştirmelerine yardımcı olmak; öğrencileri değer seçimleri konusunda tartışmaya teşvik etmek, diğerleriyle paylaşımlarını sağlamak ve öğrencilerin akıl yürütme aşamalarını geliştirmektir. Bu yaklaşımda küçük grup tartışması ve ahlaki ikilem olayları metotları kullanılabilmektedir (Superka ve Johnson, 1975). Upright (2002) ahlaki ikilem sürecinin sınıf ortamında dokuz adımdan oluştuğunu belirtmiştir. Bu adımlar; öğrencilerin ilk ahlaki düzeylerini belirlemek, uygun bir hikâye seçmek, ısınma egzersizleri, sunum, başlangıç sorusu sorma, grup çalışması, hikâye genişletme, dışavurum için kapanış

stratejileri (öğrencilerin düşünceleri hakkında bilgi sahibi olmak için), yanıtların kaydedilmesidir. Bu yaklaşımda ayrıca cezalandırma, suçluluk, adalet, itaat gibi farklı konulardan kurgusal ya da gerçekçi ikilemler seçilerek materyal olarak kullanılabilir (Meydan, 2014). Bu yöntem temelde öğrencilerin davranışlarını belirleyecek ahlaki ilkeler belirlemelerini amaçlamaktadır. Önemli olan öğrencilerin problem karşısında bir çözüm bulması değil çözüme ulaşmak için izledikleri yoldur (Akbaş, 2008). Ahlaki gelişim bireyin bilişsel süreciyle ilgilenir, değerleri analiz etmelerini sağlar ve değerler ile alakalı iletişim kurma becerisi geliştirmelerine yardımcı olur (İşcan, 2007). Ahlaki gelişme yaklaşımı temelde, öğrencilerin belirlerken akıl ve vicdan muhasebesi yolu ile bir karara varmalarını amaçlar. Bunun için gerçek veya kurgusal olarak sunulmuş ikilemler sunarak, öğrencilerin bu ikilemler esnasında doğru olana kendi hür irade ve akıllarıyla karar vermelerini sağlamaya çalışır.

Analiz (Analysis): Bu yaklaşımın amacı öğrencilerin değer konuları ve soruları ile ilgili karar verirken mantıksal düşünmeyi, bilimsel araştırmayı kullanmaları ve onların değerlerini kavramsallaştırıp ilişkilendirirken gerçekçi bir analitik süreç kullanmalarına yardımcı olmaktır. Ahlaki gelişme gibi bu yaklaşım da rasyonaliteyi vurgular. Öğrencilerden, değer durumları için rasyonel gerekçe sunmaları istenir. Rasyonel tartışmalar, test prensipleri, benzer vakaların analizi, tartışma ve araştırma bu yaklaşımda kullanılan metotlardır (Superka ve Johnson, 1975) . Değer analiz yönteminde öğrenciler kendilerine sunulandan ziyade analizleri sonucunda tercih ettikleri değerleri öğrenmeye çalışırlar ve bunun için akıl ve muhakeme becerilerini kullanırlar (Ulusoy ve Dilmaç, 2015). Değer analizinde sosyal problemler ele alınarak bunlarla ilgili bireysel veya grup çalışmaları yapılır. Çevre temizliği, israf problemi, trafik kuralları, okula geç kalma, sokak hayvanları gibi konulardaki sorunların çözümü için bu yaklaşıma başvurulur. Bu yaklaşımda problemi öğretmenler veya öğrenciler belirler. Sorunun belirlenmesinin ardından sorunu açıklama, bilgi ve kanıt toplama, kanıtları değerlendirme, çözüm yolları belirleme ve değerlendirme, alternatif çözüm yollar bulma ve bunlar arasında seçim yapıp eyleme geçme süreçleri gerçekleşir (Meydan, 2014).

Eylem Öğrenme (Action Learning): Bu yaklaşımda analiz ve açıklama için listelenen amaçların yanı sıra, öğrencilerin değerlerine dayalı sosyal ve bireysel eylem imkanı vermek ve öğrencilerin yalnız başına yaşayan bireyler değil, bir toplumun üyesi olan sosyal bir canlı olduklarını görmelerini sağlamaktır. Eylem öğrenme yaklaşımının ayırt edici özelliği, öğrencilere değerleri üzerinde hareket etmeleri için özel fırsatlar

sunmasıdır. Yani, değer eğitimi sınıf veya grup ortamıyla sınırlamaz, ancak seçimler ve eylemler arasındaki etkileşimin devam ettiği ve ele alınması gereken topluluktaki deneyimsel öğrenmeye genişletir. Eylem öğrenme tıpkı açıklama yaklaşımı gibi bireylerin alternatifleri düşündüğü, bu alternatifler arasından özgürce seçim yaptığı, ödüllendirdiği, onayladığı ve seçimlerine göre hareket ettiği bir kendini gerçekleştirme süreci olarak görülmektedir. (Superka ve Johnson, 1975).

Açıklama (Clarification): Bu yaklaşımda amaç öğrencilerin kendilerinin ve diğerlerinin değerlerini tanımaları ve farkında olmalarını sağlamak. Öğrencilerin açık ve dürüst bir şekilde değerleri ile iletişimini sağlamak. Öğrencilerin kişisel duygularını, davranış kalıplarını incelemek adına gerçekçi düşüncelerini ve duygusal farkındalıklarını kazanmalarını sağlamaktır. Bu yaklaşım alternatifler arasından özgürce seçim yapma, bu alternatiflerin sonuçlarını dikkatle yansıtma ve birinin seçimlerini ödüllendirme, onaylama ve bunlara göre hareket etme gibi alt süreçleri içeren bir kendini gerçekleştirme sürecidir. Bu yaklaşımında yöntem olarak rol yapma oyunları, simülasyonlar, derinlemesine öz analiz çalışmaları, duyarlılık aktiviteleri, küçük-büyük grup tartışması, bireysel ve grup çalışmaları, dinleme teknikleri, şarkılar ve sanat eserleri, sınıf dışı aktiviteler, dergiler ve röportajlar yer almaktadır (Superka ve Johnson, 1975). Simon Sidney ve arkadaşlarına (1972) göre gençler veli ve öğretmenlerinin yanı sıra, akranlarından, televizyon, sinema ve yazılı basın dünyasının yıldızlarından etkilenmektedir. Rol model sayısındaki bu artış ise gençlerin seçim sürecini olumlu yönde etkilememiş, değer seçiminde bir bocalamaya sebep vermiştir. Değerleri oluşmamış bu gençler karar alma sürecini sağlıklı yürütememiş bu süreçte akranlarının ve propagandanın tesiri altında kalmışlardır. Değerleri açıklığa kavuşmuş bir birey karar alma sürecini daha kolay aşacağından gençlerin değerlerinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir (Akbaş, 2008) .

2.1.4. Değerler Eğitimi

İnsanlar yaşadığı hayata anlam vermek isterler ve bu anlam verme işi sırasında değerler üretirler. Değerler eğitimi insanın kendisini anlama, tanıma, tamamlama gibi süreçleri tamamlayıp iyi bir hayat yaşamasını (Kale, 2004) ve toplumun iyiliği için katkı sağlamayı amaçlamaktadır (Aktaş, 2004). Değerler insanların manevi, düşünsel, psikik ve toplumsal yaşamını oluşturlar (Bobaroğlu, 2002, s. 65-66) ve değerlerin kalıcılığı arkasındaki toplum desteği ile ilişkilidir (Sevinç, 2006, s. 230). Kale (2004, s 319)

değerler eğitimi; kişileri evrensel ve kültürel değerlerin önemine ilişkin bilinçlendirmek, demokratik tutumlarla ve hoşgörüyle çok kültürlülüğü ilişkilendirmek, naturalistik bir hümanizmi vurgulamak, değerleri insanın varlık şartları ve olanaklarını geliştirme ölçütüyle belirlemek, hayatı bilgiye veya bilgiyi hayata dönüştürmek olarak belirtmiştir.

Değerler eğitiminde duyuşsal davranış kazanmanın önemi büyüktür. Duyuşsal eğitimde ise geleneksel eğitim anlayışının aksine sıralı ve düzenlenmiş bir biçimde öğrenciye aktarılmasından fazlasıdır. Değer eğitiminde farkında varma, önemine inanma, değer verme gibi duygusal nitelikler olduğundan geleneksel yöntem ve teknikler değer eğitiminde tam olarak işlevsellik sağlayamamaktadır. Bu sebeple duyuşu ve duyguları ön planda tutan bir değer eğitimi anlayışı benimsenmelidir (Turhan ve Kova, 2012).

Değerin tanımlanmasında ortaya çıkan çok boyutluluk değer eğitimine de yansımıştır. Günümüzde duyuşsal alana ait öğrenmeler için bir çatı kavram görevi gören değerler eğitimi, ahlak, estetik, cinsellik, sağlık gibi farklı içerikler altında eğitimin konusu haline gelmiştir. Değerler eğitimine ilgi ve gereksinimin arttığı günümüzde, değerlerin eğitime konu olmasından ziyade hangi değerlerin hangi yöntemlerle eğitime konu yapılması gerektiği düşünülmelidir (Kaymakcan ve Meydan, 2012).

Hızla artan ulaşım ve iletişim araçları imkânlarıyla dünya artık giderek küçülmekte farklı kültür, din, dil ve ırktan insanlar bir araya gelme sıklıkları artmaktadır. Buna paralele olarak farklılıklar barındıran insanların birlikte yaşadıkları gözlemlenmektedir. Bütün bu farklı inanç, kültür ve değerlere sahip insanları bir arada huzurlu ve uyum içinde yaşayabilmesi için toplumsal bir takım ortam değerlerin olması gerekmektedir. Bu ortak değerlerin benimsenmesi ve topluma kabul ettirilmesi ise ayrı bir husustur. Bundan dolayı değerler eğitiminin yaklaşım şekli ve tarzı ne olursa olsun eğitimin içerisinde yer alması gerekmektedir (Hökelekli ve Gündüz, 2013).

Toplumlarda özel ve genel olmak üzere üç kurum vardır. Devlet kurumsallaşmış genel değerleri; aile, kurumsallaşmış özel değerleri; okul ise bunların her ikisini temsil eder. Devlet iyi vatandaş yetiştirmeyi, aile ise iyi insan yetiştirmeyi benimsemiştir. Okul ise aracı bir rolde olup hem iyi bir insan hem de iyi bir vatandaş yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu üç kurumda eğitimde temel aktörler olarak yerlerini korurlar. Birey

ve toplumun değerlerinin bilinmesi iyi bir vatandaş ve insan olmanın temel şartlarından birisidir (Bacanlı ve Dombaycı, 2012).

2.1.4.1 Ailede Değerler Eğitimi

Toplumlar sahip oldukları değerleri, gelenek ve görenekleri gelecek nesillere aktarmak isterler. En önemli işlevi sosyal hayatı biçimlendirme olan değerler (Aydın, 2011), töre ve eğitim yoluyla gelecek kuşaklara aktarılır ve toplumlar değerler ile yoğrulurlar (Bobaroğlu, 2002). Gelecek kuşaklara aktarılmak istenen bu değerler aile, sosyal çevre, okullar ve kitle iletişim araçları, aracılığıyla öğretilir (Şahin, 2019). Okul değerleri kazandırmada önemli bir kurum olsa da aileler okula destek vermezse okul bu konudaki işlevini tam anlamıyla yerine getiremez. Çocuğun bulunduğu çevreyi şekillendiren ailesinin değer eğitimi konusunda bilinci hareket etmesi gerekir. Aile bireylerin kimlik oluşumunun ve toplumsallaşmanın başladığı ilk kurumdur (Keskin ve Söylemez, 2012). Bir çocuğun toplumun temel düşünce ve davranışlarını öğrendiği ilk yer ailedir. Çocuk ahlaki değerlerin olduğu bir çevrenin içinde doğar ve buna uyum sağlar. Ahlaki değerlerin biçimlenmesinde edebiyat, dinler, felsefe, sanat önemli bir rol oynar (Aktaş, 2004, s.61). Kişilik gelişiminin yüzde seksen oranında ilk beş yaşlarında olduğu göz önüne alındığında değerler eğitiminin de bu yaşlarda başlaması daha uygun olacaktır. Çocuğun o yıllarda herhangi bir eğitim kurumuna gitmemesi sebebiyle değerler eğitiminde ailenin önemli bir rolü olur (Ulusoy ve Dilmaç, 2014). Çocuklar ailelerinin değerlerini kabul etme eğilimindedir ve bu sebepten ötürü aile, oluşacak değerler için önemli bir etkidir (Nelson, 1975, s. 45-46). Aile yaşamının ve burada edinilen değerlerin kişinin günlük yaşantısıyla birlikte siyasal, ahlaksal, hukuksal pek çok alana etkisi olduğu söylenebilir (Doğan, 2004). Temelde değerler ceza ve ödül yoluyla ve model almakla öğrenildiğinden çocukların anne, baba, kardeşler ve akrabalarını rol model alması beklenir (Güngör, 2010, s. 60). Bununla birlikte çocuğun ailedeki değer kazanımı, taklit etme ve rol model alma şeklinde gerçekleşmektedir (Demir, 2018, s. 18). Örneğin “hoşgörü” değerinin belirgin bir ailede yetişen bir çocukta “hoşgörü” değerinin görülmesi gayet olağan bir durumdur. Değer eğitimi sürecinden önce ailelerin çocuğu bir birey olarak kabul etmesi ve bu sayede iyi bir iletişim geliştirmesi gerekmektedir. Çünkü etkili iletişim oluşturmak bireye değer aktarımı sağlamada kolaylık sağlar. Çocuğa vakit ayırmak, onunla fikir alışverişi yapmak, görüşlerine önem vermek, onunla ortak değerleri paylaşmak etkili bir eğitim ortamı sunacaktır. Çok küçük yaşlarda kazanılabilecek olan gelenek ve göreneklerle ilgili değerler yaşantılar yoluyla kazanılır. Ardından bu

yaşantıların bireyin çevresinde pekiştirilmesi, paylaşılması, çeşitli yollarla beslenmesi ilgiyi ve sürekliliği ile oluşturacaktır (Sevinç, 2006, s. 231-232).

2.1.4.2. Okulda Değerler Eğitimi

Okula başlama döneminden sonra sosyal çevre, öğretmen ve akran gibi etkenlerin değer eğitiminde önemli olduğu görülmektedir. Devletlerin, ailelerin, toplumun ve bireylerin çeşitli beklenti ve taleplerini karşılamaya yönelik birer araç olan okullardan, bireyleri şekillendirip topluma faydalı ve uyumlu bireyler yetiştirmesi beklenir. Topluma uyumlu bireylerin yetişmesi, toplumun istediği davranışların bireyde oluşmasıyla gerçekleşir (Cihan, 2014). Eğitim kurum ve kuruluşları bireysel ve toplumsal değerlerin korunmasında, kazandırılmasında veya değiştirilmesinde en etkili araçlardan birisidir (Avcı, 2007, s. 33).

Değer eğitimi formal eğitimi içerisindeki ders konularından ayrı bir konu olarak ele alınmalıdır. Değer eğitimi sadece sınıf içi etkinlik ve dersleri değil (Turhan ve Kova, 2012) aynı zamanda sosyal hayatı ve okul dışı etkinlikleri de içerisinde barındıran bir süreçtir. Değerler resmi ve resmi olmayan yöntemlerle kişilere istemli ve istemsiz bir biçimde aktarılabilir. Sınıftaki her şey, oturma düzeni, beden eğitimi dersleri ve disiplin kuralları, sınıflar arası ilişkiler, alış veriş alışkanlıkları, öğretmenler, oyunlar ve etkinlikler değerlerden etkilenebilirler (Halstead, 2012). Değer eğitimi okulda bir bütünlük ve herkes her an bu eğitimin içerisinde yer alabilir kapsar (Aktaş, 2004). Değer eğitimi sürecinde okulun rolü yaş ile beraber değişmektedir. Daha küçük yaşlarda okulun değer eğitimi açısından rolü bir hayli fazladır (Ulusoy ve Dilmaç, 2014). İlk, orta, yüksek eğitim kurumlarının rolü değer eğitiminde farklı evrelerden, dönemlerden oluşsa da her biri birbirini etkiler ve bütünseldir (Avcı, 2007). Giesecke (2005)'e göre okulların görevi toplumun algıladığı gibi “doğru” değerlerin propagandasını yapmak veya değerleri öğrencilere transfer etmek değildir. Okullar kamu kurumları olduklarından, anayasal yönergelere, genel yasal düzenlemelere ve bunların içerisindeki norm ve değerlere bağlıdır. Okul değer eğitimi sürecinde yalnızca destekleyici ve yardımcı rolü üstlenir. Bu sebeple okullarda değerler eğitimi temelde, öğrencilerin davranış ve tutumlarını geliştirme sürecini eleştirmekten öteye geçmez. Fakat burada eleştiri kişiyi rencide etmek değil, seçme ve yargılama yoluyla kişiyi aydınlatmayı ifade eder. Kısaca okullarda bireyde oluşan değerlerin desteklenmesi, düzeltilmesi ve yönlendirilmesi yapılabilir.

Okullar başlı başlarına bir değer belirleyici olamayacakları gibi, toplumsal değerlerin aksine bir değer eğitime de kalkışamayacaklardır (aktaran Cihan, 2014).

Değerler öğretilmesi gerektiği kadar yaşanması gerektiğinden, değerler eğitiminde aktif olan yetişkinlerin bu değerleri kendilerinin uygulaması değer aktarımını önemli ölçüde başarıya ulaştıracaktır. Çocuklar ve gençlerin örnek model ile birlikte değerleri keşfetmesi, gözlemlemesi, anlamlandırması ve uygulaması en iyi seçenektir. (Tıllman, 2014, s. 40) Bir rol öğrenmesi şeklinde geçen değerler eğitiminde okuldaki en önemli aktörlerin başında öğretmenler gelmektedir. Öğretmenler değerlerin eğitimi sürecinde; model olmak, ortak sosyal doku oluşturmak, öğrencilere sorumluluk verip ahlaki gelişimlerine katkıda bulunmak, cesaretlendirip veya cezalandırarak değerleri empoze etmek, öğrencilere karar verme olanağı tanımak, paylaşma fırsat vermek, ortak çalışmaya teşvik etmek gibi görevleri bulunmaktadır (Dilmaç, 2002, s. 4-5). Giesecke (2005)'e göre okulda değer oluşumunu sağlayan farklı kaynaklardan birisi olan öğretmenler, öğrencilerin değer oluşum sürecini yaratamazlar, sadece tamamlayıcı ve düzeltici bir konumda bulunurlar (aktaran Cihan, 2014).

Halstead (2012), “gizli müfredat” kavramından bahsederek dersleri müfredat duvarına benzetip “gizli müfredat” kavramını da bu duvarlar arasındaki çimentolara benzetmiş ve değer eğitiminde önemli olduğunu belirtmiştir. Gizli müfredat resmi programın bir parçası olmamakla birlikte öğretmenler ve çeşitli kaynaklar aracılığıyla aktarılmaktadır. Özetlemek gerekirse okul içerisindeki değerler eğitimi sadece resmi bir program olarak değerlendirmemek gerekmektedir. Okul toplumsal kuralların ve düzenin ilk karşılaştığı kurumların başında gelmektedir. İçerisinde pek çok bileşeni barındıran okullarda değerler eğitimi öğretmen, veli, müdür, okul görevlileri, okul kuralları, oyunlar, okul bahçesi, okul çevresi gibi çeşitli şekillerde verilebilir. Birey için bir değer kalıcı hale gelmesinde okul aile işbirliği oldukça önem arz etmektedir.

Çağımızda, insana verilen değer teknolojik ve ekonomik gelişmelerle birlikte azalmasıyla birlikte, toplum temellerinde bulunan bazı kavramlar kaybolmaya başlamıştır. Bireyselliğin ön plana çıkmaya başladığı günümüz toplumunda, milli, ahlaki, evrensel, insani bazı değerlerin değiştiği gözlemlenmektedir (Parkyıldız, 2009). Geleneksel olarak değer aktarımında etkili olan aile kurumunun eski işlevini yerine getirememesi, aktarılacak istenen değerlerin çocuklara tepeden inme öğretilmek istenmesi, çocuğun bu değerleri anlamsız görmesine sebep olmaktadır. (Sevinç, 2006, s.

231) Toplumsal değerlerin kaybolması veya değişmesi olayı tek bir perspektiften ele alınamayacak kadar geniş bir konudur. Artan kitle iletişim araçları ve toplumlar arasındaki kültür alış verişinin, değerlerin değişmesine ve birbirine etki etmesine sebep olduğu söylenebilir.

2.1.4.3. Kitle İletişim Araçları ve Değerler Eğitimi

Günümüzde kitle iletişim araçlarının hayatımızdaki yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Gelişen teknoloji, kitle iletişim araçlarına erişim ve ulaşımı kolaylaştırmış, kitle iletişim araçlarının kullanım sayısını arttırmıştır. Kitle iletişim araçları denildiğinde, televizyon, radyo, telefon, gazete, dergi, sinema gibi basın yayın organları gelmektedir. Hemen her evde televizyon bulunması, medyanın gündelik hayatta rolünün artması, her alanda kendine yer bulmuş olması (Gümüş, 2019), medyanın toplumdaki yerini düşünmeyi gerektirmektedir. Kitle iletişim araçları toplumu yönlendirme, biçimlendirme ve düzeltme işlevlerine sahiptir. Toplumların bütünlüğünü sağlayan değerler, kimlikler, ritüeller ve davranışlar iletişim araçları aracılığıyla yayılır. Kitle iletişim araçlarından aktarılan bilgi, bilgiyi sunanların veya toplumun kültür, inanç, değer ve ideolojilerinin birer ürünüdür. Kitle iletişim araçlarındaki pek çok değer bilinçli bir şekilde aktarılmaktadır(Avcıoğlu, 2011). Bu bağlamda kitle iletişim araçlarının içeriğinin toplumun dinamik yapısından ve değerlerinden bağımsız olması düşünülmemektedir.

Kitle iletişim araçlarının; habercilik, toplumsallaştırma, motivasyon, tartışma, eğitim, kültürel geliştirme, eğlence ve bütünleştirme işlevleri vardır. Bu işlevlerden toplumsallaştırma işlevi doğrudan değer aktarımı ile alakalıdır. Toplumsallaştırma işlevi, heterojen toplum yapısındaki bireylerin bir arada yaşayıp aynı değerleri benimsemeleri için bu değerleri kitle iletişim araçları ile bireylere iletir, bu aktarılan değerlerin devamlılığını sağlar. Toplumsallaştırma işlevi ile bağlantılı olan eğitim işlevi ise topluma değerlerini benimsemiş yeni toplum üyelerini katmaktır (Savaş, 2004).

Bireylerin değer sisteminin gelişmesinde aile, akran ilişkileri, okulun yanı sıra kitle iletişim araçları etkili olabilmektedir. En etkili ve güçlü kitle iletişim aracı olan televizyonun ulusal/yerel kültürün tanıtımında (Sevinç, 2006) ve değer aktarımında önemli bir araç olduğu söylenebilir. Nelson (1975, s.47)'da radyo ve televizyonun, kitle iletişim araçlarının insanlara değer aktarımına önemli katkıda bulunduğunu söylemiştir.

Vural (2000) medyayı, insanın kendisiyle, çevresiyle ve dış dünya ile kurduğu ilişkilerin toplamı olan kültürü, değer ve normları şekillendirmedeki en etkili araçlardan biri olarak görmektedir. Ayrıca medya bireylerin uluslararası değerler, politikalar, davranış ve düşünceler ile tanışmalarına, çağdaş kuralları benimsemelerine katkı sağlayıcı, destekleyici bir rol oynamaktadır. Medyanın en temel görevlerinden birisi de kitlelerin eğitime katkıda bulunmaktır (Vural, 2000). Medya her ne kadar belli bir güç ya da güçlerin etkisi altında ya da bir gücün temsilcisi olarak tanımlansa da medyanın bir güç olması (Atik ve Erdoğan, 2014) gerçeği, medyanın kitleleri eğitmek adına kullanılabileceğini göstermektedir.

2.1.4.3.1 Televizyon ve Değer Eğitimi

Günümüzde devrimsel olarak sürekli artan teknolojik gelişmeler, sadece belirli bir topluluğun değil, tüm dünyanın bir takım alışkanlıklarını, kültürünü, isteklerini, sosyal ve kültürel alanlarını etkilemektedir (Atik ve Erdoğan, 2014). Yaklaşık 40-50 yıl önce kültür aktarımı ve toplumsal devamlılık, bireyler, gruplar ve kurumlar arasındaki çoğunlukla yüz yüze yapılan etkileşim ile sağlanırken, günümüzde elektronik medya, bu işlevi sağlamaya başlamıştır. Eski kuşaklarda sözlü tarih aktarımı günümüzde artık pek kullanılmamaya başlanmış, çocuklar yetişkin deneyimi ve merak duygusunu internet (Cesur ve Paker, 2007) veya toplumda kullanımı giderek artan çeşitli kitle iletişim araçları üzerinden gidermeye başlamıştır. Bütün bu teknolojik gelişmelerin artması çocukların kitle iletişim araçlarıyla erken yaşlarda temas etmesini sağlamaktadır. Çocuklar hareket eden nesnelere, seslere ve renklere karşı duyarlılıkları sebebiyle küçük yaşlarda ekranlara bağlanırlar. Çocuğun ilk olarak tanıştığı kitle iletişim aracı televizyondur. Televizyon bireyin dış dünyayı tanımasında ve dış dünya ile alakalı bilgi almasında köprü görevi gören bir araçtır. (Yağlı, 2013). RTÜK (2018) yaptığı araştırmada katılımcıların %94'ünün evinde televizyon bulunduğunu, katılımcıların %86'sının televizyon izlediğini belirtmiştir. Toplumumuzda ortalama günde 5-6 saat televizyon izlenmekte ve genç bir insan, 18 yaşına kadar yaklaşık 20 bin saat televizyon izlemektedir (MEB, 2008). Bu çalışmalardan anlaşılabileceği gibi televizyon toplumumuzdaki en yaygın kitle iletişim araçlarından birisidir.

Çocuklar televizyondan arkadaşlık, paylaşma, işbirliği, yardımlaşma gibi olumlu davranışlar kazanabildikleri gibi, şiddet, ahlaki yozlaşma, ihtiras gibi olumsuz davranışlarda kazanabilirler (Doğan ve Göker, 2012). Bu davranış kazanma sürecinde

çocuklar izledikleri, beğendikleri ve ilgi duydukları karakterleri kendilerine örnek alacak, onların davranışlarını taklit edeceklerdir. Çünkü çocuk özdeşleşme evresinde kendisini benzeteceği bir rol model aramaktadır (Parkyıldız, 1999, s. 200) ve bu rol modellerden bazıları da televizyonda gördüğü karakterlerdir. Örnek olarak Nisan 1999'da ABD'nin Colorado eyaletinde iki öğrencinin lise baskını sonucu iki öğrenci ve bir öğretmen ölmüş, bu eylemi gerçekleştiren öğrencilerin daha önce "Katil Doğanlar" filmini defalarca izledikleri belirlenmiştir (MEB, 2008). Bu bağlamda kitle iletişim araçlarında göz önünde olan karakterlerin, bireylerin tutum ve davranışlarına ciddi şekilde etki edebildiğini söyleyebiliriz. Artık ekranlardaki kişilerin, ailenin bir üyesi gibi değer görüp sayılması sıklıkla gözlenebilir. Günümüzde medya kahramanları artık çocuk dünyasında bir aktör olarak yer alırlar, hatta anne-babalardan daha etkili rol model oldukları iddia edilebilir. Özellikle çocukların reklam filmleri ve dizilerde bizzat oyunculuk yapması, çocuk karakterlerin, çocuklar ve gençler için yeni bir rol model kaynağı oluşturmuştur (Cesur ve Paker, 2007). Çocuklar için çizgi film kahramanları kendilerine rol model alınacağından bu kahramanların konuşmaları ve davranışları olumsuz etki yapacak şekilde olmamalıdır. İçerik olarak aile sevgisi, doğa ve hayvanları tanıma, yardımseverlik, iyilik, barış, hoşgörü gibi değerler işlenmelidir. Milli ve manevi değerlerin korunması açısından özellikle yabancı çizgi film karakterlerinin konuşma ve davranışlarına dikkat edilmelidir. Çocuk taklit yoluyla öğrendiklerini uygulayacağından bu karakterlerin tutum ve davranışları özellikle kontrol edilmelidir (Yağlı, 2013).

2.1.4.3.2 Sinema ve Değer Eğitimi

Kitle iletişim araçlarından sinema da kültür endüstrisinde en yaygın araçlardan birisidir. Sinemanın ilk olarak Lumiere Kardeşler'in 1895'de Paris'te 25 kişiye oynattıkları 10 filmle başladığı söylenmektedir. İlk başlarda görüntü ve sesi aynı anda kaydeden bir araç olmadığından, 1912'deki ilk sesli filmlere kadar sessiz sinema devri devam etmiştir. Sinema dünyanın her yerinde kendisine seyirci bulan, onlara dramı, trajediyi, sevgiyi, nefreti gösterebilen bir sanat olmuştur. Sinema sanatı, kusurları gizlenmiş bir şekilde yarattığı kahramanları seyirci ile özdeşleştirir (Akın ve Yakıncı, 2013). Sinema filmleri içerisinde bulundukları toplum ve kültürlerin bir yansımasıdır ve toplum ve kültürün içerisindeki diğer öğelerle etkileşime girerek topluma iletilmelerini sağlar. Bazı durumlarda toplumun büyük bir kısmını etkileyen sinema filmleri, insanlarda algıların oluşturmalarına yardımcı olur (Akcan ve Polat, 2016). Bu sebeple sinema filmlerinin gerçeği algılama, değiştirme, doğru veya yanlış aktarımında rol aldığı

söylenbilir. Sinema yeniden gerçeklik üretme ve bunu kitlelere ulaştırma konusunda önemli bir konumdadır. Kitap, gazete ve cami vaazlarına kıyasla, sinema filmlerinin bir fikri topluma aktarma kabiliyeti daha fazladır (Yorulmaz, 2010). Milyonlarca insana ulaşabilen sinema filmlerinin, ulaştıkları kişi sayıları bakımından bu avantajı sağladığı söylenbilir. Buna ek olarak Akcan ve Polat (2016), sinema filmlerinin fikir ve bilgileri yansıtırma potansiyellerinin yazılı metinlere göre daha fazla olduğunu söylemiştir.

İşçi sınıfı, kadınlar ve her sınıftan çocuklar arasındaki popülerliği sebebiyle sinema filmlerinin bu kitleler üzerindeki etkisi merak edilen bir konudur. İnsanların sinemadan aldıkları haz dolu deneyimler, sinemanın insanlar üzerindeki etkisini arttırmakta sinemayı önemli bir propaganda aracı haline getirmektedir (Gripsrude, 2011). Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sırasında propaganda ve eğitim amaçlı pek çok kullanımına rastlanan sinema, kitlelere vermek istenen düşünceleri ve ideolojileri iletmek için güçlü bir araçtır. Özellikle II. Dünya Savaşı sırasında çizgi filmlerin Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Nazi Almanyası'nın çizgi filmleri propaganda amaçlı ve halkı birleştirmeye yönelik çok başarılı bir biçimde kullanıldıkları görülmektedir. Bu dönem çizgi filmlerinden Donald Duck, Popeye gibi çizgi filmler birbirleriyle kavgayı sonlandırıp, Nazi Almanyası'na karşı savaşa gitmeleri ile halkı birlik beraberliğe teşvik ettiği söylenbilir (Çakı, 2018).

Batı sineması çizgi filmlerde iyilik, sevgi, doğruluk gibi olumlu kavramları işlemekle beraber bu filmlere kültürel kodlarını da yerleştirmektedir. “Şirinler” çizgi filmi buna güzel bir örnek olarak sunulabilir. Çizgi film temelde iyilik yapmak, dayanışma, dostluk, kardeşlik, sevgi gibi kavramları işlese de bilinçaltına farklı kavramları işlemektedir (Kamacioğlu, 2017). Schimidt (2001)'in teorisine göre “Şirinler” çizgi filminde köy komunal bir yaşam sürmektedir. Herkesin eşit şartlarda olması, para kullanılmaması, ortak mülkiyet gibi unsurlar kapitalist sistemi desteklemektedir (aktaran Kamacioğlu, 2017).

Sinema izleyiciye kendisinden ayrırlıp başka birisi olma deneyimi sunar. Oturduğu yerden başka hayatları görmesini sağlar. Sinema toplumsal tahayyülü derinleştirir. Toplumsal gerçekliğin ilerisinde olmayı ve atılmamış adımların sonuçlarını hayal edebilmeyi mümkün kılar. Başka bir deyişle gelecek bir toplumun göstergesi olabilir. Bir bakıma sinema toplumsal teşhise katkıda bulunur ve bize toplumun bir çözümlemesini sunar (Diken ve Laustsen, 2011). Bir milletin kültürel kodlarının yaşatılması sadece belli

bir zümrenin çabalaması ile gerçekleşebilecek bir durum değildir. Milli kültürün uzun seneler devamlılığının sağlanması için kültürel kodlarının genç yaşlı demeden herkesçe benimsenip yaşatılması gerekmektedir. Her yaş grubunu ilgilendiren kültürel kodların küçüklere ve büyüklere farklı şekillerde aktarılması gerekmektedir. İçerisinde animasyon filmlerini barındıran film sektörü her iki kesim içinde bu imkanı sunmaktadır (Türkmen, 2012).

En sık kullanılan kitle iletişim araçlarından biri olan sinema, toplumun her kesimine hitap ettiği gibi çocuklar içinde oldukça önemlidir. Sinema, anne-babalar için çocuklarını mutlu etmek, onlarla vakit geçirmek, onları ödüllendirmek ve sosyalleştirmek için tercih edilen etkinliklerden birisi haline gelmiştir (Yazıcı ve Aktin, 2018) Sinema izleyicisi olarak çocuk, mesaj gönderilebilir konumda duran, gönderilere açık, iletişim için hazır bir bireydir. Filmler aracılığı ile aldığı yeni iletileri yorumlayarak ve bunlara karşı tutum davranış geliştirerek, kendisini değiştirmeye hazırdır. Gördüklerini ifade etmede zorlansa da algılayıp anlayabilmektedir. Günümüzde eskiye nazaran artan sinema salonu ve film sayısı ile birlikte sinema, kentte yaşayan çocuklar için daha çok alışveriş merkezlerindeki yüksek maliyetli bir etkinlik olmuştur. Bu gün ise internetin çocuklara ve toplumlara sunduğu filmlere erişim imkânı bu konudaki değişim için önemli bir unsurdur. Sinema, çocukların düşünsel, duygusal ve sanatsal yönünün doyurma noktasındaki istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir alandır (Özsoy, 2017).

Birçok görsel ve işitsel öğeyi kullanan sinemanın daha fazla renk, ses, hareket, kurgu, hayal ve duygu sunarak çocuklar üzerindeki etkisi tartışılmaz bir gerçektir (Yazıcı ve Aktin, 2018). Sinemada çocuklar tarafından tercih edilen filmlerin başında animasyon filmler gelmektedir. Özellikle son yıllarda “Rafadan Tayfa”, “Kral Şakir”, “Buzlar Ülkesi” gibi animasyon filmleri birkaç milyonluk izleyici sayıları ile animasyon filmlerin önemli temsilcileri konumundadır. Türk ve yabancı pek çok animasyon filmlerin artan teknolojik imkânlarla beraber fazlaşması ve hemen her şehirde bulunan sinema salonlarıyla bu filmlere erişimin kolaylaşması animasyon filmler için önemli bir avantaj sağlamıştır.

Günümüzde eğitimden, bilim, mühendislik, otomotiv, endüstri, tıp, hukuk, yönetime kadar pek çok bilim dalı bilgisayar animasyonlarını kullanmaktadır. Bilgisayar animasyonundaki teknolojik gelişmeler, insanların gerçekte var olan ve olduğu gözlenemeyen pek çok olayı görüntü ve ses yoluyla algılamalarına yardımcı olurlar.

Gerçekte algılanması güç olan olayların animasyonlar aracılığı ile kişilere aktarılabilmesiyle zaman, işgücü ve maliyet gibi alanlarda tasarruf sağlanmaktadır. Animasyonun içerisindeki görsel düzenlemeler ve hareket ilişkisi onun eğitimde kullanılabileceğini düşündürmektedir (Toroğlu ve İçingür, 2007). Bu görüşe paralel olarak Kaba (1992)'deki çalışmasında animasyon filmlerin grafik ve sembollerle hareket sunması, fiziksel olayların doğal yapısını sembolize etmesi, açıklanması güç bir takım kavramların basit renkler ve çizgiler ile sadeleştirilmesi, kadın-erkek ilişkilerini basit bir biçimde anlatabilmesi sebebiyle eğitim amaçlı kullanıldığını belirtmiştir. Ayrıca Kaba (1992) sayıların, hayvanlar aleminin, matematiksel işlemlerin, çeşitli değer ve kavramların çocuk programları içerisinde animasyon kullanılarak çocuklara sunulduğunu belirtmiştir.

Animasyon filmler eğitimde ve diğer bilim dallarında çeşitli şekillerde kullanılabildiği gibi değer eğitiminde de kullanılabilirler. Amerikan kaynaklı animasyon filmlerde çocuklara dostluk, arkadaşlık, yardımseverlik gibi değerler aktarılırken bunların yanı sıra rekabetçi, bireyselci, haz odaklı bir takım değerler de aktarılabilmektedir. Kitle iletişim araçlarının bu günün toplumundaki yeri ve önemi göz önüne alındığında animasyon filmlerinin önemi daha iyi anlaşılabilir (Bilis, 2014). Sevgi, saygı, hoşgörü gibi soyut değerlerin bir anlamda somut kavramlara dönüştürebildiği animasyon filmler çocukların bu değerleri öğrenmesine yardımcı olabilir. Çocuklar film boyunca gerçekleşen konuşmaları, hareketleri, davranışları, iletişim şekillerini ve değer yargılarını benimserler ve kendi hayatında bunları uygulamaya çalışırlar. Özellikle yetişme çağındaki çocuklar için animasyon filmler hoşgörü, adalet, sevgi gibi değerleri örnek olaylar aracılığı ile çocuklara sunarak o değer hakkında anlam çıkartmalarına yardım eder (Kaba, 1992).

Sinemayı ayrıcalıklı kılan özelliklerden biri estetik kaygı taşımasıdır. Bu sinemayı bir medya aracından ziyade estetik bir ürün olarak değerlendirilmeye sevk eder. Gündelik hayatın gerçeklikle sunulduğu bu sanallıkta, insan sunulana doğru çekilmekte gönüllülükle bu sürece katılmaktadır. Gerçek olmayan durumlara duygusal olarak gerçekçi tepki vermesi duyguların yeniden evrilmesine, değerlerin yeniden inşasına sebep olmaktadır. Ergenlikle birlikte ebeveyn ve öğretmenin rolünün, sinema yıldızları ve sinema ile yer değiştirmesi ve sinemanın duygu transferindeki başarısı sebebiyle duyuşsal hedef kazandırmasındaki gücü, sinemanın avantajlarından (Gümüş, 2019).

Günümüzde geniş kitlelerin eğitimi, bilgilendirilmesi, eğlendirilmesi gibi pek çok işlevi olan medya; televizyon, radyo, internet, sinema gibi pek çok farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır (Şahin, 2019).

2.1.4.4. Türk Milli Eğitim Sisteminde Değerler Eğitimi

Devletler eğitim politikaları içerisinde vatandaşları için değer kazandırma düşüncesine sahiptirler. Devletler okulu değer eğitiminin bir kurumu olarak algırlar ve buna göre okullarda bu konuyla ilgili düzenleme yaparlar. Ülkemizde sosyoloji, psikoloji, vatandaşlık ve insan hakları, din kültürü ve ahlak bilgisi, hayat bilgisi, Türkçe gibi derslerde öğrencilere değer eğitiminin doğrudan gözlemlemek mümkündür (Ulusoy ve Dilmaç, 2014). Eğitim sistemi değer kazandırma işlevini, öğretim programlarını kapsayacak şekilde ele almaktadır. Eğitim içerisinde bulunan eğitim-öğretim programları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlik, mevzuat gibi eğitim unsurları değer eğitimi verilirken göz önüne alınmaktadır. Eğitim sistemimiz içerisinde değer eğitimi ayrı bir program olarak ele alınmamış, bütün programın içerisinde yer almıştır (MEB, 2018). Her ne kadar 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)'de değerlere vurgu yapılsa da hangi değerlerin, ne şekilde kazandırılacağına dair bir netlik görülmemektedir. Türk Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)'ün amaçlarında belirtildiği üzere *"Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar yetiştirmek (Madde 2.1.). Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan kişiler yetiştirmek (Madde 2.2.). Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır (Madde 11)."* ilgili maddelerin değerler eğitimiyle alakalı olduğu görülmektedir. Bu maddelerde görüldüğü üzere değerlerin öneminden, kapsamından ve eğitim çalışmalarında kazandırılması gerektiğinden bahsedilse de bu değerlerin hangi değerleri kapsadığı belirtilmemiştir. Ayrıca aynı kanunda geçen *"Yaygın Eğitim"* başlığı altındaki amaçlardan *"Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak (Madde 40.3.)"* ifadesi yaygın eğitimin değer eğitimi benimsiyici bir amaç taşıdığını göstermektedir.

Değerler eğitimi diğerlerinden farklı olarak 18. Milli Eğitim Şûrası (2010)'da geniş bir şekilde ele alınmış ve değerler eğitimi için bir amaç ve kapsam çizilmeye çalışılmıştır. Burada alınan kararlardan “*Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği*” başlığı altında daha çok okul kurumunun görevine değinilmiştir. Bu maddelerde, okullara değer aktarımında liderlik yapabilecek ve değerlere sahip yöneticilerin atanması (Madde 22), okulların kültürel değerlerin aktarımında çeşitli etkinliklere başvurmaları (Madde 23), okullarda temel insani, kültürel, ahlaki değerlerin geliştirilmesine yönelik uygulamalara yer verilmesi (Madde 27) gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca 18. Milli Eğitim Şûrası'nda “Spor, Sanat ve Değerler Eğitimi” başlığı altında değer eğitimi ile alakalı geniş kapsamlı maddelere rastlamak mümkündür. Burada alınan kararlara göre “Değerler ve Eğitimi Projesi” hazırlanmalı ve uygulamaya konularak bu konuda farkındalık geliştirilmelidir (Madde 20). Her dört yılda bir güncellenmek kaydıyla, Milli Eğitim Bakanlığı'nca gençlerin ve çocukların sahip oldukları değerler belirlenmeli, araştırılması yapılmalıdır (Madde 29). Öğretim programlarındaki değer eğitiminde, değer aktarımından ziyade evrensel ve ulusal değerler bütünsel açıdan düşünülerek farkındalık kazandırmaya yönelik yaklaşımlar benimsenmelidir (Madde 30). Öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalı bunun için öğretmen yetiştirme programlarında değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve mevcut öğretmenlere bu konuda hizmet içi eğitim verilmelidir (Madde 31-32). STK'larla işbirliği yapılarak değer eğitimine yönelik öğretmenlerinin ortak kullanabileceği materyal ve programlar geliştirilmelidir (Madde 34). Değerler eğitimine, eğitim-öğretimin her kademesinde dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli; bu konuda öğretmen, yönetici, aile ve çevre işbirliği sağlanmalı; kitle iletişim araçlarının farkındalık oluşturma amaçlı kullanımı sağlanmalıdır (Madde 35). Değer eğitiminde medyanın önemi ve yeri kavranmalı, bu konuda çeşitli araştırmalar ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır (Madde 37). Öğrencilerin duygusal, sosyal ve ruhsal zekalarının değer oluşumundaki önemi sebebiyle gelişimine dikkat edilmelidir (Madde 38) (MEB 2010).

Değerler eğitimi çalışmalarının başlaması ve hızlanmasında son yıllardaki eğitim politikaların etkisi vardır. Okullarda ve il milli eğitim müdürlüklerinde değerler eğitimi için çeşitli proje ve programlar tasarlanmış, değerler eğitiminin doğrudan uygulanması amaçlanmıştır (Uygun, 2013). Ülkemizde Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca (2010) valiliklere ve okullara; 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılında değerler eğitimine yönelik bir genelge yollanmıştır (Cihan, 2014). Bu yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (1973), Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 5.maddesi, Meslekî ve

Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 5.maddesinin c bendi, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 229 sayılı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 5.maddesinin b,c bentleri, Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Stratejik Planı, 18.Milli Eğitim Şurası Çalıştay Raporu ve 2010/53 Sayılı (İlk Ders Konulu) Genelgeye dayanılarak hazırlanmıştır. Çeşitli il milli eğitim müdürlükleri tarafından yayınlanmış genelgeler incelenmiş olup kısaca bu genelgelerin okulların, öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin ve velilerin değer eğitimi konusunda ne tür görev ve sorumlulukları olduğuna dair bilgi verildiği saptanmıştır. Değer eğitiminde uygulanılacak etkinliklerle, değer kazanma, farkına varma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma gibi davranış kazandırma amaçlanmaktadır. Kazandırılması amaçlanan değerler; sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü-duyarlılık, özgüven, empati, adil olma, cesaret-liderlik, nazik olmak, dostluk, yardımlaşma-dayanışma, temizlik, doğruluk, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkat-merhamet, selamlaşma, alçakgönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakarlıktır (Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü, 2012; Antalya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü,2017).

Çağın değişen gereksinimleri ve toplumsal ihtiyaçların yeniden şekillenmesiyle hangi değerlerin kazandırılması gerektiği, hangi davranışların doğru olacağı konuları tekrar düşünülmelidir. Yalnızca bilgi sahibi değil, ahlaki, milli ve manevi değerlere sahip bireylerin önemi giderek anlaşılmaktadır. Bundan dolayı eğitim programlarında değer eğitimi yeniden tasarlanmış (Genç, 2018), çağın ihtiyaçlarına göre belirlenmeye çalışılmıştır. 2010-2017 eğitim-öğretim yılları arasında “*Demokrasi, Sorumluluk, Başarı, Etkili İletişim, Öfke ve Çatışma, Sevgi ve Saygı, Yardımlaşma, İşbirliği, Hoşgörü, Merhamet, Dostluk, Arkadaşlık, Vatanseverlik, Doğruluk, Dürüstlük, Temizlik, Nezaket ve Görgü Kuralları, Birlik, Beraberlik, Kardeşlik, Sabır, Zarafet, Barış*” değerlerine ve bu değerlerin altındaki pek çok değere müfredatta rastlanılabilmektedir (Bıçak, ve diğerleri, 2016).

Milli Eğitim Bakanlığı 2017 yılında eğitim-öğretim felsefesinde 2005 yılından bu yana sürdürdüğü eğitim felsefesinde bazı değişikliklere gitmiştir. Değişen müfredatın çağın yeterliliklerini karşılaması, birey ve toplumun gereksinimlerini gidermesi

amaçlanmıştır. Önceki müfredatlardan farklı olarak yenilenen müfredatta ana odak değerler ve değer eğitimi olmuştur. Değerlerin derslerden, kazanımlardan ve konulardan kopuk olmaması gerektiği, öğrenciler için okul içinde ve okul dışında değerlere yönelik pratik fırsatların gerekliliği, değer aktarımında okul aile iş birliğinin önemi vurgulanmıştır. Konuyla alakalı ilgili müfredat taranarak, öğrencilere aktarılmak istenen eğitim öğretim hedefleriyle ilişkilendirilmiş, milli, manevi ve evrensel on kök değer belirlenmiştir. Bu belirlenen kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir. Bahsedilen değer, yeterlilik ve beceri çerçevesinde (ilkokul ve ortaokul düzeyinde 17, lisede 24, imam hatip ortaokul ve liselerinde 10 olmak) üzere toplam 51 ayrı müfredat yenilenmiştir. Belirlenen kök değerler ve onlarla ilişkili tutum ve davranışlar aşağıda verilmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017).

Tablo 2.5: Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar

Değerler	Değerlere İlişkin Bazı Tutum ve Davranışlar
<i>Adalet</i>	Adil olma, eşitlik, paylaşma...
<i>Dostluk</i>	Diğerkâmlık, güven, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma...
<i>Dürüstlük</i>	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilirlik, sözünde durma...
<i>Öz denetim</i>	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven, gerektiğinde özür dileme...
<i>Sabır</i>	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme...
<i>Saygı</i>	Alçakgönüllülük, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, insanlara değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme...
<i>Sevgi</i>	Aile birliğine önem verme, fedakârlık, merhamet...
<i>Sorumluluk</i>	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme...
<i>Vatanseverlik</i>	Çalışkanlık, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadakat, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme...
<i>Yardımseverlik</i>	Cömertlik, iş birliği yapma, merhamet, misafirperverlik...

Kaynak: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf.

2.2. Animasyon (Çizgi) Film

2.2.1. Animasyon (Çizgi) Film Kavramı

Temelde animasyon animatörün, canlandıracağı hareketi kağıt üzerinde çözümleyip, bu hareketleri şeffaf kağıtlarda boyaması yada diğer malzemeler ile doğrudan kamera altında, kamera yardımıyla çizilen resimlerin teker teker filme alınıp birleştirilmesidir. Durgun ve hareketsiz bir nesneye hareket ve canlılık kazandırması animasyonun temelini oluşturur (Tezcan, 1990).

Thomas ve Johnston (1995)'e göre animasyon bir sanatçının hayatın içinden bir eylemin ardışık çizimlerinin yapması ve onları sabit bir hızda bir ekrana yansıtmasıdır. Sanatçı tercih ettiği takdirde, gerçek bir figürü temsil edebilir, onun hareketlerini ve eylemlerini ele geçirebilir, karikatürize edebilir, yerebilir ya da onunla alay edebilir. Ayrıca sanatçı sadece hareketlerle kısıtlı kalmaz aynı zamanda duyguları, hisleri, en derindeki korkuları gösterebilir. Aynı zamanda gerçekte var olmayan ancak kendi düşüncelerinde var olan ve yapmaya karar verdiği bir karakteri ekranda gösterebilir.

Amerikan sinema terimler sözlüğünde animasyon “*canlandırma: çizimlerin veya üç boyutlu cisimlerin kare kare(her seferinde ikişer kare) çekildiği film yapım tarzı. Çizimler ve boyamalar bazen doğrudan film şeridi üzerine yapılır.*” şeklinde tanımlanmıştır (Singlethon, 2004).

Animasyon gerçekte devinimi olmayan nesne veya görüntülerin devinimliymiş izlenimi verecek şekilde düzenlenmesi ve kaydedilmesi yoluyla elde edilen görüntü, canlandırma sineması bu elde edilen görüntülerin sinema dili kullanılarak belirli bir senaryoda bir araya getirilmesidir (Hünerli, 2005).

Animasyon, görsel ve işitsel olarak insanları eğlendirmek, eğitmek ve mesaj vermek amacı ile yapılan canlandırmalardır. Bu canlandırmalar gerçek hayattan kişiler, masal ve hayali kahraman, hayvan veya bitkiler olabilirler. Günümüzde bu canlandırmalar bilgisayar, televizyon ve sinema gibi alanlarda teknolojik olarak yapılmakta ve bu animasyonlara dijital animasyon denmektedir (MEGEP, 2008).

Animasyon yönetmeni ve teorisyeni Norman McLaren animasyonu hareket eden cisimlerin değil, çizilen hareketlerin sanatı olarak tanımlamıştır (aktaran, Pikkov, 2010).

Pikov (2010)'a göre animasyon temel olarak gerçekte hareket etmeyen görüntülerin izleyicilerin zihninde hareket ettiğinin sanılmasıdır. Burada temel öneme sahip olan şey hareket yanılsamalarının gerçek olmaması ve izleyicilerin zihninde yer almasıdır. Bir kukla tiyatrosundaki kuklaların hareketi animasyon oluşturmaz, çünkü seyirci gerçek hayattaki hareketi görürken, animasyonlu bir filmdeki hareketli bir kukla animasyondur, çünkü izleyiciye aslında kuklanın hareketsiz görüntüleri sunulur ama belli teknikler sayesinde seyirci kuklanın hareketli olduğunu sanır.

Animasyon film bazı çalışmalarda canlandırma film olarak ele alınmıştır. Türkiye’de canlandırma filmleri “çizgi film” olarak da adlandırılabilir (Türker, 2011).

Canlandırma, başlangıçta çizgi film yapımında kullanılan, bu gün canlı karakterlerin olduğu filmlerde de görülen tekniğe denir. Geleneksel olarak canlandırma çizgilerin, kil veya hamurdan yapılmış cansız nesnelerin kare kare fotoğraflanması ile oluşturulur, ardından nesnenin pozisyonu küçük hareketlerle değiştirilir, bu işlemlere standart film hızıyla bakıldığında nesnenin hareket ettiği görülür (Hayward, 2012).

Kınay (2014) animasyonu hareketsiz nesnelere hareket duygusu kazandırma işlevi olarak tanımlamıştır. Canlandırma filminin çizimlerin yanı sıra kil, kukla gibi malzemelerle yapılmış modellerin fotoğraflanması ile de oluşabileceğini belirtmiştir.

Etimolojik kökeni Latince olan animasyon, animare (nefes vermek), (ane-nefes almak), anima (ruhu canlandırmak, hayat vermek) kelimelerinden türetilmiştir. Sinematografik anlamda üretilen hareketli çizgi film resimleri anlamını taşımaktadır (Etymonline, 2020). Animasyonun sözlük anlamı “*canlandırma: Tek tek resimleri veya hareketsiz cisimleri gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek bir biçimde düzenleme ve filme aktarma işi*” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2020). İlgili literatür incelendiğinde, canlandırma, animasyon ve çizgi film kavramlarının birbirlerinin yerine kullanılabildiği görülmektedir. Animasyon, çizgi filmi kapsayan bir terim olsa da yapılan çalışmalarda bu kavramların birbirlerinin yerine kullanımına rastlanılmıştır. Sözlükte “*bir konuyla ilgili olarak karakterlerin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi*” (TDK, 2020) olarak tanımlanan çizgi film, animasyon ile benzer bir tanıma sahiptir Britanya Ansiklopedisi (2020) animasyonu cansız nesneleri hareket ettirme sanatı olarak tanımlamaktadır

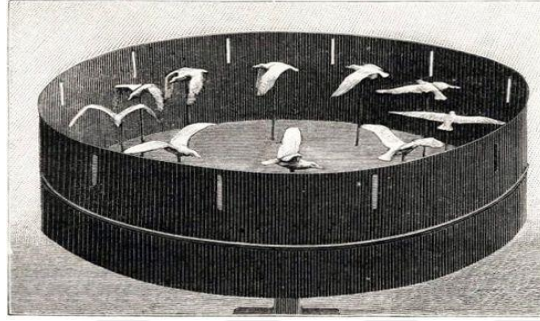
Animasyon sanatı, çeşitli “live-action” metotları dışında çeşitli tekniklerle hareketli görüntülerin yaratılmasıdır. Bu bağımsız sanat yeni sanatsal yollar arayışında yol alırken, dünya mirasına, insanlar arasındaki barış ve karşılıklı anlayışa katkıda bulunabilir (ASIFA, 2020). Kısaca animasyon çizilerek, kağıttan, kilden yapılan veya kukla gibi hareketsiz ve durağan nesnelere, sinemada kullanılan bir takım teknik aşamalar sonrası hareket ediyör görüntüsü verilmesi, canlandırma şeklinde tanımlanabilir.

2.2.2 Animasyon (Çizgi) Filmin Tarihçesi

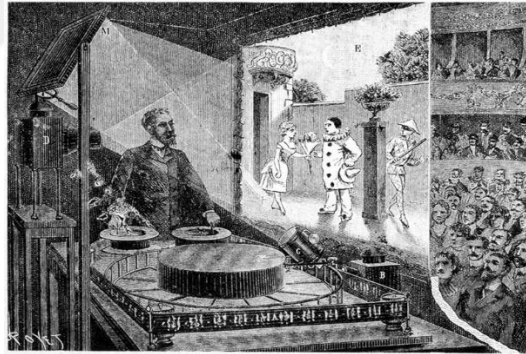
2.2.2.1. Sinemanın Ortaya Çıkışı

İnsanoğlu yaşadığı her dönemde kendisini ifade etmeye çalışmış, bunu için farklı zamanlarda farklı yöntemler geliştirip uygulamıştır. Yaklaşık yirmi beş bin yıl önce insanlar mağaralara av resimleri çizmişlerdir. Bu çizimler güzel birer çizim olmalarının yanı sıra hayatın içinden kesitler sunmuştur. O zamanlardan beri sanatçılar çeşitli şekilleri kil ve kayalara işlemişlerdir. Bazı sanatçıların yaptıkları heykel, resim, boyama ve oymalar günümüze kadar başarılı bir şekilde ulaşabilmiştir. Yüzyıllar boyunca sanatçılar kendilerini ifade etmek için bir ortam arayışında bulunmuşlar ve 1800’lerde yapılan animasyonun icadı ile bu arayışları son bulmuştur (Thomas ve Johnston, 1995, s. 13). Aslında sinemanın temellerini oluşturan görüntünün retinada iz bırakma olayı yaklaşık 10. yüzyılın sonundan beri bilinmektedir. Bunun modern anlamda sinemanın oluşumuna yansması fizyolojist Marey ile Amerikalı fotoğrafçı Muybridge tarafından 1878’de atın hareketlerini ayırmak ve kuşların uçuşunu izlemek adına zootrop kullanmasıyla olmuştur. Bunu takiben 1888 yılında Charles-Émile Reynaud kenarı delikli film şeridinin telif hakkını almış ve bu alete praxinoskop adını vermiştir (Betton, 1990, s. 5). Théâtre Optique adlı hareketli resim animasyonu gösterisinin ilk halka açık gösterisi, 1892’de Paris’teki Musée Grévin’de Charles-Émile Reynaud tarafından yapılmıştır. Gösteride Reynaud’un icadı ile yansıtılan bir dizi karikatür, birden fazla cam plaka ve döner tamburdan oluşan bir cihaz ile seyirciye sunulmuştur. Gösteri, her biri on dakikadan biraz uzun süren İyi Bir Bira (Un bon bock, 1892), Palyaço ve Köpekleri (Le Clown et ses chiens, 1892) ve Zavallı Pete’den (Pauvre Pierrot, 1892) oluşan üç çizgi film den oluşuyordu (Pikkov, 2010, s. 17). Reynaud’un deliklerden çevrilerek dönen canlı resimlerin seyredilebildiği aletin yanında aynı esnada müzikte çalarak görüntü ve sesin uyumunu sağlamıştır (Betton, 1990, s. 6). Filmlerinin ilk gösterimini düzenlemenin yanı

sıra Reynaud, geniş kitleler için karanlık salonları kullandığı için sinema salonunun kurucusu olarak da düşünülebilir (Pikkov, 2010).

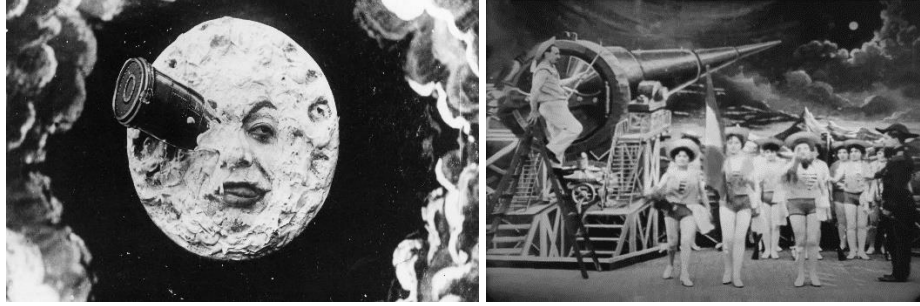

Resim 2.1: Zootrop (https://www.researchgate.net/figure/Etienne-Jules-Marey-Zootrope-containing-small-sculptures-used-to-reproduce-the-movement_fig2_304338906 adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

Resim 2.2: Praksinoskop (<http://animacam.tv/los-inicios-de-la-animacion-emile-reynaud/> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

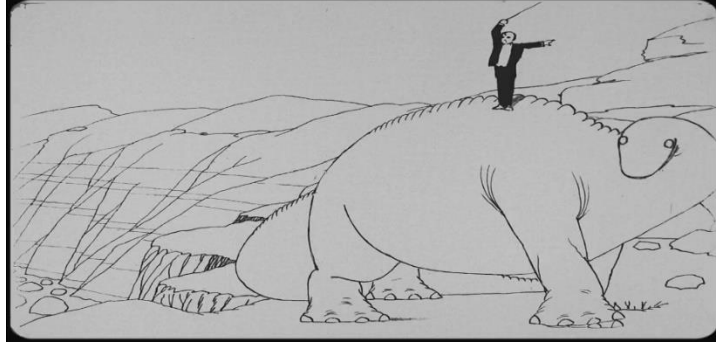
Sinematografinin icadı ise Fransız mucitler Louis ve Auguste Lumiere aittir. 22 Mart 1885'te Ulusal Sanayiye Özendirme Derneği üyeleri önünde yapılan gösteri kamuya açık ilk gösteridir. Lumiere Kardeşler aynı yıl Paris'te bir bodrum katında halka açık gösterilerde sinematografisini kullanmaya devam etmiştir. Sinemanın ilk filmleri daha çok belgesel türünde filmlerdir. Bahçe sulayan bahçıvan, fabrikadan çıkan işçiler gibi günlük hayattan sahnelerin gösterildiği ilk filmler Fransa, Almanya, İngiltere ve Amerika gibi ülkelerde panayırların gözdesi olmuşlardır. Georges Melies 1902'de "Aya Seyahat" filmi sinemanın ticari gelir taşıyan ilk filmidir ve bu tarihten sonra sinemanın ticari gelir olarak kullanımı artış göstermiştir (Betton, 1990).

Resim 2.3: Aya Seyahat Filmi (<https://www.wannart.com/sinema-tarihinin-115-yillik-ilk-bilimkurgu-filmi-ayaseyahat/> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

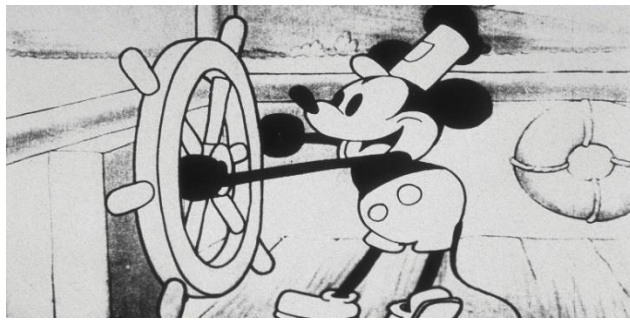
2.2.2.2. Animasyon Filmlerin Yükselişi

Sinemada başlangıçta tiyatro oyunlarının filme alınma modasından sonra, birkaç bölümlü seri filmler ardından ise komedi filmleri öne çıkmıştır. O zamana kadar sinemaya hakim olan Fransız sineması I. Dünya Savaşı ile bu hakimiyeti kaybetmiş ve aynı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde kurulan Hollywood öne çıkmaya başlamıştır. Amerikan sinemasının üstünlüğünü sağladığı dönemlerde Tavşan Oswalld, adı daha sonra Mickey olarak değişecek Fare Mortimer gibi kahramanları ortaya çıkartan Walt Disney, Fleischer kardeşler, Pat Sullivan gibi ünlü kişiler canlandırma sinemasını başarıya ulaştıran ilk kişiler olmuşlardır (Betton, 1990, s. 20). Her ne kadar ortaya bu tarz kahramanlar çıksa da sinemada belli bir dönem 14 yaşın altındakiler için uygun film (bunun içerisine Walt Disney’de dâhil) bulunmamıştır (Bazin, 2011, s. 55). Sinemanın doğumuyla birlikte daha yaygın hale gelen animasyonun, sinemadaki ilk denemeleri Fransız yönetmen Georges Méliès ve filmlerinde animasyon teknikleri kullanan Amerikalı yapımcı James Stuart Blackton tarafından gerçekleştirilmiştir (Pikkov, 2010). Aslen karikatür sanatçısı olan Emile Cohl’un ilk animasyon filminden sonra, 1914’te gösterilen “Gertie The Dinosaur” filmi ile Winsor McCay pek çok konuda animasyonun öncü kişisi olmuştur. 1923’te Walt Disney tarafından Disney stüdyolarının kurulmasıyla animasyon yükselişe geçmiştir (Arısal, 2019).

Resim 2.4: Gertie The Dinosaur (<https://blog.animationstudies.org/?p=2695> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

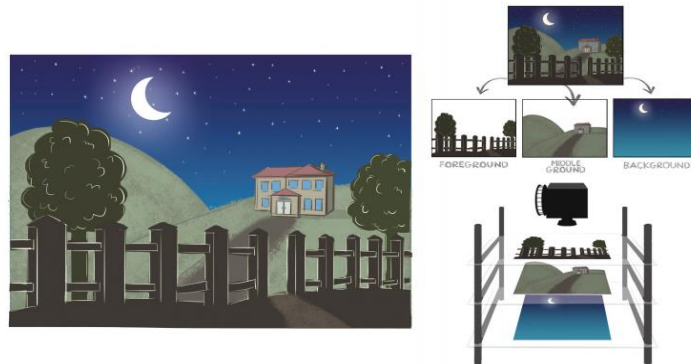
Aslında animasyon filminin bireysel bir mucidi yoktur, aynı zamanlarda bu konuda pek çok kişinin teknik çözümler ve fikirler geliştirmesi ile ortaya çıkmış bir alandır. 1928'de Walter Elias Disney'in bir dizi sessiz çizgi filmi tamamladıktan sonra Mickey Mouse'u konuşturmaya karar vermesiyle animasyon filmi 'sesini' almıştır. İlk ses animasyonu (şarkı animasyonu) olan Steamboat Willie, animasyonun hızla büyümesine ve gelişmesine yol açmıştır (Pikkov, 2010). Warner Bros (Warner Brothers) şirketi (1905) ve Hanna-Barbara canlandırma stüdyoları canlandırma filmlerine artan ilgiden dolayı bu sektöre girerek canlandırma sinemasına pek çok karakter katmıştır. Bu tarz stüdyolar bu günümüz animasyon film için bilgi birikimine temel oluşturacak teknik, sanatsal, estetik yöntemleri oluşturmuş günümüze büyük katkılar sağlamıştır (Türker, 2011).

Resim 2.5: Steamboat Willie (<https://www.disneyplus.com/movies/steamboat-willie/1Lh1k4ammOG5> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

İlerleyen yıllarda Disney sanatçılarının doğalcı ve insana yakın canlandırmalarına karşılık diğer sanatçılar daha basit ve soyut çizgiler kullanmışlardır. Tecrübeli çizim sanatçılarının katkılarıyla gelişen teknikler sayesinde cut-out ve kukla film teknikleri

ortaya çıkmıştır (Tezcan 1990). Gelişen teknoloji ve canlandırma teknikleri ile birlikte “Yassı-Düz Animasyon Tekniği” ve Kukla Animasyon” olarak adlandırılan iki grup animasyon tekniği ortaya çıkmıştır. İçerisinde seluloid, kesme-çıkarma, karma animasyon, bilgisayar animasyonu gibi türleri içeren yassı-düz animasyon tekniği genelde iki boyutlu yüzeyde animasyon oluşturmaktadır. Bu yöntemle oluşturulan filmler arasında en çok öne çıkan çizgi filmlerdir. Bu türün ilk örnekleri Emile Cohl’un beyaz kağıt üzerine çizdiği siyah renkli adamların filme alınmasıyla ortaya çıkmıştır (Şenler, 2005). Cohl ayrıca her kare için ayrı ayrı çizim yapmayı gerektirmeyen, karton ve kağıt kullanılarak oluşturulan karakterlerin hareketlerinin her karede değiştirilebildiği cut-out tekniğini de animasyona sektörüne kazandırmıştır. Disney stüdyolarının sinema sektörüne kazandırdığı “Storyboard” tekniği ise filmin organizasyonunu kolaylaştırarak animasyonun ve filmlerin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Teknolojik gelişime oldukça önem veren Disney stüdyoları 1937 yılında “Multiplane Camera” sisteminin geliştirerek bu alanda yeni bir sayfa açmış oldu. Bu sistemde manzara resimleri bölümlere ayrılmış bir şekilde birden çok cam çerçeveye çizilir, belli mesafe aralıklarıyla arka arkaya dizilmiş bu çerçeveler ileri geri hareket ettirilerek film sırasında üç boyutu ve derinlik hissi sağlardı (Göktepe, 2015).

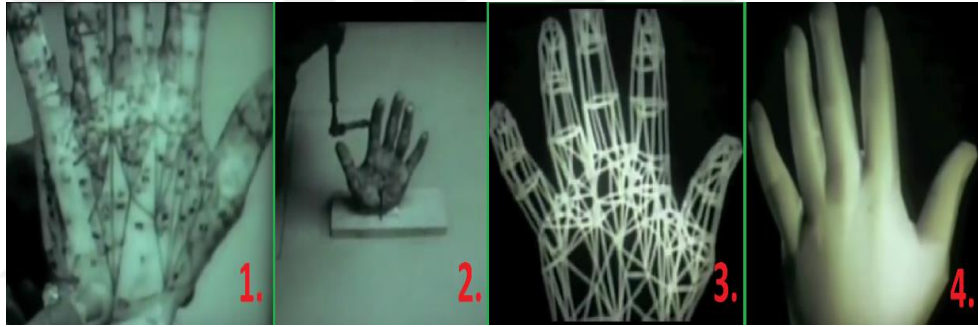
Resim 2.6: Multiplane Camera

(https://www.waltdisney.org/sites/default/files/MultiplaneGuideCurriculumPacket_Final.pdf adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

2.2.2.3. 1950’ler Sonrası Dönem ve Dijital Animasyon

Savaş sonrası dönemde her alanda olduğu gibi film sektöründe de kendisini gösteren yarış, bu alandaki gelişmelerin giderek artmasına neden olmuştur. Animasyonun

pek çok ülkede sektör haline gelmesi, yaygınlaşması ve tekniklerin gelişmesi pek çok deneysel çalışmayı da ortaya çıkartmıştır. 1960 sonrası dönem bilgisayarların geliştirilmesi ile birlikte animasyon yapım alanında kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Tezcan 1990). Bilgisayarların gelişmesiyle birlikte klasik anlamdaki 2D (iki boyutlu) animasyonların çizimi kolaylaşmış 3D bilgisayar animasyonları yapılmaya başlanmıştır. Ed Catmull'un 1972'de bilgisayarda ilk kez bir el resmini üç boyutlu çizmesiyle bilgisayarda animasyonun kullanımı resmen başlamış oldu. 1976 yılında bir bilimkurgu filminde üç boyutlu animasyon teknikleri kullanılmış, bunu takiben bilgisayar animasyonlarının efekt, arka plan, karakter gibi pek çok çeşitleri geliştirilmiştir (Göktepe, 2015).

Resim 2.7: İlk 3D bilgisayar animasyonu (<https://medium.com/@kenandonmez/ilk-3d-film-acb76e0fc1cc> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

O dönem dijital animasyon ile ilgili pek çok çalışma yapılsada Lucas Film kurduğu özel efekt stüdyoları ve “Star Wars; The Death Star Sequence” (1977) filmi ile bu alanda öne çıkmıştır. Lucas Film bünyesindeki Pixar birimi John Lasseter öncülüğünde “The Adventures of André and Wally B.” filmi ile ilk kısa 3D animasyon filmini çekmiştir. John Lasseter ve ekibi 1995 yılında kadar pek çok kısa bilgisayar animasyon filmi hayata geçirmiştir (Kozan, 2015).

Resim 2.8: André ve Wally B'nin Maceralı Filmi

(<https://www.disneyplus.com/movies/the-adventures-of-andre-wallyb/3NpHD7vwk2Ov> adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

1995 yılında Pixar tarafından çekilen ilk uzun metrajlı animasyon filmi “Toy Story” filminin eşi görülmemiş bir başarı elde etmesiyle tamamen yeni bir dönem açılmış ve bilgisayar animasyonunun teknik potansiyeli onun en yaygın animasyon tekniği olmasını sağlamıştır (Pikkov, 2010). Toy Story’den sonra 1998 yılında tamamen bilgisayar ortamında üretilen “AntZ” animasyon filmi karakterleri Woody Allen, Sharon Stone, Gene Hackman gibi dönemin ünlü oyuncularından seslendirilmiştir. Dream Work ve PDI ortak yapımı olan “Shrek” (2001) filmi gerçekçi hareket ve davranışlarıyla ilk animasyon film oscarı alan film olmuştur.

Resim 2.9: Toy Story Filmi

(https://tr.wikipedia.org/wiki/Oyuncak_Hik%C3%A2yesi adresinden 2020 tarihinde alınmıştır.)

Dijital animasyon son derece ayrıntılı çizimler yaparak canlandırma yapmayı amaçlamasıyla klasik anlamda canlandırmanın ilkelerini benimsemektedir (Şenler,

2005). 2D animasyonlar genelde klasik animasyon tekniklerini kullanırken, 3D bilgisayar animasyonu 2D çizim teknikleri yerine daha gelişmiş olan üç boyutlu modelleri kullanır. Başlangıçta 3D animasyon sisteminde temel spline tekniği kullanılsa da, bazı şirketler bu teknikleri geliştirmiş ve geleneksel animasyon tekniklerini 3D bilgisayar animasyonunda kullanmanın yolunu bulmuştur. Bu gelişmeleri takip eden yıllarda, Wavefront Technologies Inc., Alias Research Inc., Abel Image Research (RIP), Vertigo Systems Inc., Symbolics Inc. ve benzeri sistemler geliştirilerek daha kullanışlı, pratik ve yüksek kaliteli bilgisayar animasyonlarının ortaya çıkmasına izin vermiştir (Lasseter, 1987). Dijital canlandırma sineması klasik canlandırma sinemasından bir adım öteye geçmiş, duyguları aktarmak için hareket ve jest kullanımının yanı sıra derinlik duygusu yaratmak için karakterin varoluşunun köküne inmiştir. Her karakterin denetiminin sağlanması ve onların hareketlerinin tek tek karelerde canlandırılma işlemi milyonlarca denkleme ihtiyaç duymaktadır ve bu yüzden tek bir karenin yapımı bile günler alabilir. Her ne kadar geleneksel canlandırma sinemasındaki gibi bir dakikalık sahne için ortalama 1500 çizim gerekmeseyse de, uzun metraj yapım bir filmin ortaya çıkartılması da yaklaşık iki seneyi bulabilmektedir (Hayward, 2012, s. 99). Animasyon filmlerdeki teknolojik gelişmelerin yanında, çağdaş animasyon filmlerde hikaye anlamında da bir gelişme görülmektedir. Günümüz animasyon filmlerinde karakterlerin bir amaç taşıdığı, mesaj ilettiği ve seyirciye bir duyguyu aktarmak için iyi bir hikaye kullanıldığı görülmektedir.

Animasyon filmlerinin 1900'lü yıllardan beri süregelen bütün estetik ve teknik birikimi günümüz animasyon filmlerinin temelini oluşturmaktadır. Bu gün büyük stüdyolar animasyon yapımında üretim süreçlerinin detaylarını vermeseler bile kullandıkları yazılımları açık kaynak yapmaları küçük çaptaki animasyon üreticiler için önemli bir kaynak sağlamaktadır (Doğru, 2017).

2.2.3. Animasyon/Çizgi Film Çocuk İlişkisi

21. yüzyıl teknolojik gelişmeleri hemen hemen pek çok alanda kendisini hissettirmiş, bu alanların kendisini güncellemelerine ve yeniden şekillendirmesine sebebiyet vermiştir. Bu güncellemelerden ve yeniliklerden etkilenen sektörlerden birisi de sinemadır. Sinema sektöründe önemli bir yeri olan animasyon filmler bu gün pek çok kanal aracılığıyla izleyici ile buluşabilmektedir. Animasyon filmlerdeki çizgi film karakterler, süper kahramanlar, hayvanlar ve diğer canlandırmalar çocukların dünyasında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. İçerisinde gerçeklikten uzak karakterleri barındırma

fırsatı olan animasyon filmler bu yönleriyle dikkat çekici olup yeni rol model oluşturmada başarılı sayılmaktadırlar. Bu sebeple animasyon filmler değerleri aktarmada, rol model oluşturmada ve bunu sunmakta etkili birer araç olmuşlardır. Günümüz şartlarında animasyon filmlerin çocuk ile ilişkisi, bilgisayar, televizyon, akıllı telefon ve sinema gibi dijital imkanların yaygınlaşması artış göstermiş, pek çok alanda kullanımına rastlanır olmuştur.

Canlandırma (animasyon) filmler çocuklara gerçek hayatta göremediklerini görmelerine ve yaşamadıklarını yaşamalarına olanak sağlayan ilgi çekici eğlenceli ortamlar sunarlar. Bu filmlerde ortaya sunulan dünyalar, genellikle gerçeklikten uzak renklerin, karakterlerin ve mekanların kullanıldığı yerlerdir. Bu filmler özellikle çocukların ilgilerini besleyecek, onları izlerken merakta tutacak ve hayal güçlerini geliştirecek şekilde olurlar. Çocuklar izledikleri filmlerdeki karakterlerle özdeşleşerek kendilerini çeşitli serüvenlerin içerisinde hayal edebilirler. Ayrıca bu filmler çocukların zihinsel şemalarını düzenlemelerine, sahip oldukları imgeleri ve bilgi birikimlerini genişletmesine yardımcı olurlar (Aşılıoğlu, 2018). Bu görüşe paralel olarak Handayani, Haryono, ve Ahmadi (2020) animasyon filmlerin çocuklar için eğlenceli olmanın yanı sıra onların hayal güçlerini geliştirdiğini, hafızada kalıcı etki bıraktığını, dikkatlerini çekerek ve çocukların tutum ve davranışlarını etkileyebildiğini söylemişlerdir.

Özellikle çocuklar tarafından ilgi ile takip edilen animasyon filmler, içerisindeki karakterlerin maceraları, kahramanlıkları, güçlü ve lider özellikleri, renkli ve zengin dünyaları ile çocukların duygu dünyalarını etkilemektedir (Yazıcı ve Aktin, 2018). Çocukların hayal güçlerine hitap etmeyi başaran animasyon filmler oldukça önemli görsel işitsel öğelerdir. Yapım şirketleri animasyon filmlerin çocuklar üzerindeki etkisi ve başarısını bildikleri için bu yönde yatırım yapmaya ve üç boyutlu animasyon teknolojisini filmlerde kullanmaya başlamışlardır (Bilis, 2014). Bu durum animasyon filmlerin çeşitliliğin artmasına sebep olmuş, çocuklara izleyebilecekleri daha fazla film imkanı sunmuştur.

Yapılan araştırmalara göre çocukların televizyonda izlemeyi en fazla tercih ettiği programlar arasında çizgi filmler gelmektedir (RTÜK, 2006; Doğan, Göker, 2012). Televizyon kanallarında Türk ve yabancı pek çok kanal bulunmaktadır. Günün her saati erişime açık olan ve yayın yapan “Cartoon Network, TRT Çocuk, Yumurcak TV” gibi çocuk kanalları çocuklara kesintisiz bir çizgi film hizmeti sunarlar. Çizgi filmlerin

gösterimi TV kanallarının yanı sıra, internet ortamında ve animasyon adlı sinema filmleri ile de yapılmaktadır (Türkmen, 2012). Çizgi filmler çocuklar için ekrandaki ve sinemadaki en önemli eğlence aracı olduğu kabul edilmektedir. Animasyon filmlerinin izleyici kitlesinin temelini 0-14 yaş grubu oluşturmaktadır. Özellikle televizyondaki çizgi diziler bu yaş grubu tarafından takip edilmektedir (BEBKA, 2018). Fakat çizgi filmler sadece eğlence aracı olarak değerlendirilmemelidir. Çizgi filmler eğlencenin yanı sıra kültür aktarımında, kişisel ve toplumsal gelişimde, hayal dünyasının zenginleşmesinde önemli bir araçtır (Yağlı, 2013). Çizgi filmler;

- Çocukların erken yaşta öğrenme ve kavramasına katkı sağlar.
- Sadece duygu ve düşünce dünyasını değil ayrıca estetik zevkini de geliştirir.
- Hayata bakış açısını geliştirip, evrensel ve milli değerleri eğlenerek öğrenmesine katkı sağlar.
- İyilik, yardımseverlik gibi bazı olumlu davranışları taklit yolu ile öğrenmelerini sağlar.
- Çizgi filmlerdeki görsellik ve işitsellik öğrenmeyi kolaylaştırır. Çizgi film kahramanlarının çizgi romanlara uyarlanmasıyla, okuma alışkanlığı daha erken kazandırılabilir (Yağlı, 2013).

Konularını günlük yaşamdan, geçmiş olaylardan ve mitlerden, kurgusal karakter ve olaylardan alabilen animasyon filmler, toplumun genel karakterini ve kültürünü yansıtmaya, geliştirme ve yayma aracı olarak kullanılabilirler. Canlandırma filmler kültür geliştirme, çocuklara ve gençlere bakış açısı kazandırabilme, toplumun ilgi alanlarını zenginleştirme, estetik zevklerin geliştirilmesi gibi olumlu; şiddet, sırf eğlence, hakaret gibi olumsuz yanlar barındırmaktadır (Türker, 2011). Canlandırma filmler hedef kitleleri çocuklar olması sebebiyle eleştirel bir bakış açısıyla incelenmelidir. Disney, Dreamworks gibi Hollywood film şirketleri, milyonlarca dolar bütçeli filmler ile üretilmiş içeriklerini, hem çocuklara hem de yetişkinlere örtük ya da açık bir biçimde aktarmaktadır. Henüz düşünce yetisi tam gelişmemiş çocuklar ve yetişkinler buradaki mesajlara doğrudan maruz kalmakta ve onları olduğu gibi kabul etmektedir (Yıldız, 2013). Çizgi filmler ilgili uzmanlara danışılarak, çocukların yaş ve gelişim dönemleri önemsenerak hazırlandığında eğitici birer araç olabilirler. Çizgi filmlerin içeriğine özellikle dikkat edilmeli, zararlı ve olumsuz içeriklerden kaçınılarak sevgi, saygı, hoşgörü, temizlik gibi faydalı ve olumlu içerikler tercih edilmelidir (Yaşar Ekici, 2015). Bu bağlamda animasyon filmleri ile

aktarılmak, kazandırılmak veya değiştirilmek istenen değerler, açık ya da örtük bir biçimde izleyiciye sunulabilir.

Çizgi filmler çocuklar tarafından severek izlenen yayınlardır. Çizgi filmlerin çocuklar tarafından bu kadar sevilmesi tesadüfî bir durum olarak değerlendirilmemelidir. Çizgi filmlerin yapısal özellikleri incelendiğinde, sözlü kültür ürünlerinden çokça tercih edilen ve ilk akla gelen masal ile benzerlik oluşturduğu görülmektedir. Masallar insanları gerçek dünyadan bağımsız olarak hayal gücünün sınırlarını zorlayan zengin birer dünya kurarak, insanların hayal güçlerini geliştirirler. Gerçek hayatta ulaşılması imkansız olan nice arzu ve isteği ulaşılır kılar ve bu sebepten ötürü çocuklar ve büyükler tarafından sevilen bir türdür. Çizgi filmler de tıpkı masallar gibi benzer özellikler göstermektedir. Başka bir deyişle çizgi filmlere bu günün masalları denilebilir (Türkmen, 2012).

Günümüz çocukları televizyon, internet, sinema gibi medya araçları sebebiyle görsel açıdan gelişmiş okuryazarlık becerilerine sahip bireylerdir. Bu beceriler çocukların görüntüleri çabuk çözümlemesine, içerikleri daha hızlı ve yoğun bir biçimde deneyimleyebilmelerine olanak tanımaktadır. Çocuklar için yapılan film karakterlerin amacı onları filme çekmek, etkilemek ve anımsamalarını sağlamaktır. Bunun yanı sıra bu kahramanların imgeleri ile günlük hayatta sık sık karşılaşmaktadır (Özsoy, 2017). Sinemada izledikleri karakterlerin her tür davranış ve hareketinden etkilenen çocuklar bu karakterlerin ürünlerini satın alarak bu bağı kuvvetlendirmektedir (Yazıcı ve Aktin, 2018). Çizgi film karakterlerinin çoğunun çocuklardan oluşması, onların büyüklerle mücadelesi, güçsüz olanların bile çeşitli başarılar göstermesi, iyilik yapanın sonunda kazanıp kötülük yapanın kaybetmesi, komik ve esprili olmaları onların çocuklar tarafından sevilme sebepleri olarak gösterilebilir (Türkmen, 2012). Özellikle popüler karakterler, çocukların bir takım mesaj ve sunumları içselleştirme aşamasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu karakterler belirli kültürel kodların öğrenilmesi ve uygulanması, davranış kalıplarının oluşturmada etkin bir görev üstlenirler (Zor ve Bulut, 2020).

2.3. İlgili Araştırmalar

Şahin (2019) “TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi” adlı doktora tezinde 2015-2016 yayın döneminde ekranlarda yayınlanan altı çizgi filmin değer aktarımı ve Türkçe eğitimine katkısını incelemiştir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden durum

çalışmasını kullanılmıştır. Öğretim programlarındaki değer aktarımını kapsayan kazanımlardan kod ve temalar oluşturularak bir kontrol listesi hazırlanmış ve içerik analizi yapılmıştır. Sonuç olarak içerdikleri değerler açısından yabancı yapım çizgi filmlerin Türk yapım çizgi filmlere göre daha zengin olduğu saptanmıştır. Türkçe söz varlığı açısından belirli öz gruplarının yoğun olduğu görülmüş ancak bazı söz unsurlarına yeterince yer verilmediği belirtilmiştir.

Kanar (2019), “Animasyon Filmlerinin Öğrencilerin Değer Gelişimine Etkileri: Arabalar 1 Animasyon Filmi Örneği” adlı tezinde animasyon filmlerin çocukların değer gelişimine etkisini ortaya çıkarmaya ve Sosyal Bilgiler öğretiminde animasyon filmlerini kullanarak çocuklarda gelişen değerleri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma deseni seçilip, görüşme ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmada animasyon filmler izlenirken değerlerin belirtildiği bölümler durdurularak yorum, analiz ve değerlendirmesi yapılmıştır. Sonuç olarak animasyon filmlerin çocukların değer kazanımında etkisi olduğu ve değerlerin çocuklarda iz bıraktığı saptanmıştır.

Karaca (2019) “Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde değer kavramına değinmiş, çizgi filmlerdeki bazı değerleri ele alarak bunların değerler eğitimi açısından önemini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmada Rafadan Tayfa adlı çizgi filmin ilk kırk bölümü ile Ramazan Ayına özel on bölümü ele alınarak bu bölümlerin içerdikleri adalet, doğruluk, hoşgörü, merhamet, tevazu, cömertlik, çalışkanlık, sabır, saygı, yardımseverlik, diğerkâmlık/empati, vatanseverlik, selamlaşma değerlerinin analizi yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden literatür tarama yöntemi ile çizgi filmler belirlenmiş, belirlenen çizgi filmler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda sırasıyla yardımseverlik, çalışkanlık, sabır, selamlaşma, saygı değerlerinin daha sık yer aldığı tespit edilmiştir.

Korukcu ve diğerleri (2015), “ Animasyon Filmlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi” adlı çalışmasında değerleri tespit etmeyi ve hangi yoğunlukta olduğunu ve ne şekilde verildiğini incelemiştir. Çalışmanın örneklemini Internet Movie Database [IMDB] 2015 verilerine göre en çok oylanmış ve en beğenilmiş ilk 10 animasyon filmi oluşturmaktadır. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu filmler yardımsever olmak, aile güvenliği, cesur olmak, saygılı olmak, kibar olmak, kibar olmak, hoşgörülü olmak, işbirliği yapmak, çalışkan olmak,

azimli olmak, girişimci olmak, sorumluluk sahibi olmak, güvenilir olmak, araştırmacı olmak, yaratıcı olmak, bilimsel olmak, estetik, şefkat-merhamet, empati, çevreyi koruma, sadakat, fedakârlık ve hayatın verdiklerini kabul değerleri bağlamında incelenmiştir. Sonuç olarak her filmin bir ya da birkaç merkezi değer etrafında şekillendiği; verilmek istenen değerlerin doğrudan ya da dolaylı olarak yardımcı öğelerle desteklendiği; değerlerin olumsuz örnekler üzerinden de verilebildiği; animasyon filmlerin değer aktarımında işlevsel bir araç olduğu saptanmıştır.

Akıncı (2013) “Okul Öncesi Döneme Yönelik Hazırlanan Çizgi Filmlerde Değerlerin Sunumu: TRT Çocuk Kanalı Örneği” adlı tezinde, TRT Çocuk Kanalı’nda, okul öncesi kategorisindeki yayınlanan çizgi filmlerin içerdiği değerleri, bu değerlerin davranışsal ve sözel ifade bakımından sunum şekilleri ile bu değerlerin bulunma sıklığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada içerik analizi türlerinden frekans analizi kullanılıp, araştırmanın örneklemini okul öncesi yaş gurubu için TRT Çocuk kanalında yayınlanan dokuz çizgi filmin ikişer bölümü oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda sözel ifade bakımından “nezaket, mutluluk, sevgi, arkadaşlık, özgüven, sabır, saygı, cesaret, temizlik, yardımlaşma, paylaşma, sorumluluk, empati, doğruluk (dürüstlük) ve işbirliği” %79,70, davranışsal ifade olarak “nezaket, mutluluk, sevgi, arkadaşlık, sabır, cesaret, temizlik, yardımlaşma, sorumluluk, doğruluk (dürüstlük) ve işbirliği” değerlerine (% 20,30) rastlanılmıştır.

Sevim (2013), “Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde çocuklara yönelik çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ve betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada en çok izlenen çizgi filmleri belirlemek amacıyla Uşak ilinde bulunan anaokulları ve ilkokul bünyesindeki ana sınıflarına devam eden 250 okul öncesi öğrenci velisine açık uçlu anket uygulanmıştır. Anket sonucunda en çok izlenen üç Türk ve üç yabancı yapım çizgi film belirlenmiştir. Belirlenen çizgi filmlerde taranacak değerler okul öncesi öğretim programı dikkate alınarak hazırlanmış, on bir okul öncesi öğretmenine anket uygulanarak kesinleştirilmiştir. Belirlenen çizgi filmlerin bölümleri araştırmacı tarafından rastgele seçilmiş, izlenmiş ve metne dökülmüştür. Sonuç olarak belirlenmiş olan çizgi filmlerde taranan 15 değer 13’üne rastlanılmıştır. Rastlanılan değerler, sevgi, saygı, hoşgörü, işbirliği, adil olma, çalışkanlık, sorumluluk, temizlik, dürüstlük, yardımseverlik, aile

birliğine önem verme, sağlıklı olmaya önem verme, paylaşma değerleridir. Çizgi filmlerde rastlanılamayan değerler ise vatanseverlik ve barış değerleri olmuştur.

Yorulmaz (2013), “Pepee Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında ülkemizde uzun yıllardır yayında olan ve Türk yapımı bir çizgi film olan Pepee çizgi filmini din ve değer eğitimi açısından ele almıştır. Araştırmada çizgi filmler, içerik değerlendirme formu kullanılarak doküman incelemesi yoluyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda Pepee çizgi filminde dini öğelere yer verilmediği, fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet öğelerine rastlanıldığı, Pepee karakterinin olumsuz karakter özelliklerine sahip olduğu ve izleyenlere olumsuz bir rol model olacağı saptanmıştır.

Türkmen (2012), “Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee” adlı makalesinde Pepee adlı çizgi filmin kültür aktarımında nasıl kullanıldığı ve kullanılması gerektiğine değinmiştir. Çalışmada Pepee çizgi filminde aktarılan kültür kodları aile, dil, kıyafet ve aksesuar, yemekler, halk oyunları, çocuk oyunları, inanç, müzik, milli hassasiyetler başlıkları altında ele alınmıştır. Sonuç olarak Pepee’nin kültürel kodları aktarım aracı olarak, yeterli olmamakla birlikte, ilk örneklerden birisi olduğu vurgulanmış ve yeni çizgi filmlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Bilis (2011) “Çizgi Filmlerde Temsil Edilen Toplumsal Değerler Sistem” adlı tezinde Süngerbob, Winx Kulübü, Family Guy ve Simpsonlar adlı çizgi film dizilerinde aktarılan değer sistemleri analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda çizgi filmlerde yer alan değerlerin oldukça geniş olduğunu saptanmış, karakterlerin geleneksel, hedonist ve realist değer tipinin özelliklerine sahip olduğunu belirtilmiştir.

Song ve Zhang (2008), “Çin Çocuk Animasyonunda Kültürel Değerler: Nezha Efsanesinin İçerik Analizi” adlı çalışmasında çocuklar için yayınlanan Çin ödüllü bir televizyon animasyon dizisinin “*Legend of Nezha*” içerisindeki baskın kültürel değerleri incelemiştir. Ayrıca sahnelerde değer temalarını destekleyen karakterlerin cinsiyet ve imajı da içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuç olarak geleneksel değerlerin “hiyerarşi, dostluk, bilgelik, azim, kolektivizm, insani yardım, aile ve doğa”, geleneksel olmayan “kişisel ilgi, zevk, eşitlik, güzellik, gençlik ve romantizm” değerlere göre daha fazla işlendiği tespit edilmiştir. Ek olarak geleneksel değerlerin (hiyerarşi hariç), negatif karakterlere göre pozitif karakterlerde daha çok ilişkilendirildiği görülmüştür. Geleneksel

olmayan değerlerin ise (eşitlik hariç), negatif karakterlerin pozitif karakterlere göre daha sık ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, hiyerarşi, azim, uyum / kolektivizm ve eşitlik gibi bazı değerler, erkek karakterler tarafından kadın karakterlerden daha fazla desteklenmiştir; aile, güzellik / gençlik ve kişisel çıkar gibi bazı değerler erkek karakterlerden daha çok kadın karakterlerle desteklenmiştir. Bütün bu bulgular sonucunda, bazı geleneksel olmayan değerlerin modernleşme ve küreselleşme çağında önem kazanmasına rağmen, bazı temel geleneksel Çin değerlerinin hala ana akım kültüre hâkim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dumova (2007), yaptığı çalışmada WBGU-TV, Bowling Green, Ohio tarafından üretilen yerel bir çocuk televizyon dizisi News Six'in sosyal içeriğini tanımlamayı ve değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada 1972-2002 yılları arasındaki yayınlanmış olan 114 bölüm; tema, prososyal mesaj, hikâye ve verdiği birincil mesajın özellikleri olmak üzere kodlanmış ve frekanssız içerik analizi ile incelenmiştir. Sonuç olarak topluluk, okul ve aile odaklı içerik açısından zengin olduğunu ve yardımlaşma, paylaşma, bakım ve işbirliği gibi özgecil davranışların tasviri, hikâye temaları içinde en yaygın grubu oluşturduğu saptanmıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde, çalışmaların genellikle çizgi filmlerdeki değerleri incelemek üzerine yapıldığı görülmektedir. Animasyon filmlerdeki değerler ile ilgili yeterli sayıda çalışma yapılmadığı görülmektedir. Animasyon filmlerdeki değerleri inceleyen az sayıdaki çalışmalarda ise yabancı ve Türk yapım ayrımına gidilmediği görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda ele alınan değerlerin kapsamı sınırlılık göstermektedir. Bu durum alan yazında bir eksiklik olarak görülmektedir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel bir araştırma olarak yürütülmüş ve çalışmada durum deseni kullanılmıştır. Durum çalışması nitel araştırmalarda çok yaygın kullanılan bir çalışma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Durum çalışması araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sitem (bir durum) veya belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları (örneğin gözlem, mülakat, görsel-işitsel materyaller ve dokümanlar ve raporlar) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu yaklaşımdır. Durum çalışması araştırması özel bir durumun belirlenmesi sonucu başlar. Bu durum bir birey, küçük bir grup, bir kuruluş veya bir ortaklık gibi somut bir varlık olabilir. Tek bir durum seçilebilir veya karşılaştırma yapmak için çoklu durumlar seçilebilir. Bazı çalışmalarda araştırmacı analiz ve karşılaştırma yapmak için birden fazla durum seçebilir. (Creswell, 2013, s. 99-101). Durum çalışmasında amaç belirli bir durumun derinlemesine incelenmesiyle detaylı sonuçların ortaya çıkarılmasıdır. Burada durum bir birey, olay, olgu, grup veya kurum olabilmektedir. Nitel araştırmalardaki durum çalışması durumu yönelik faktörleri, duruma başka duruma etkisi, durumu ortaya çıkaran etkenler vb. bütün olarak incelenir (Köse, 2014). Durum çalışması araştırmacıların durum(lar)dan çıkardığı genel anlam çerçevesinde oluşturduğu sonuçlar ile son bulur (Creswell, 2013, s. 101).

3.2. İncelenen Dokümanlar

Bu çalışmada incelenen dokümanların evrenini, 1 Ocak 2015- 1 Ocak 2020 yılları arasında Türkiye’de sinemalarda gösterime girmiş olan 20 Türk, 190 yabancı yapım olan toplam 210 animasyon film oluşturmaktadır. Örneklemine ise, en çok izlenme sayısına sahip 20 yabancı 10 Türk animasyon film oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleminde, amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumlar çalışmaya dâhil edilmektedir. Sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 112). Bu çalışmada ölçüt olarak Türk ve yabancı animasyon filmlerde en fazla izlenme sayısına sahip olma ölçütü belirlenmiştir. Yayınlanan animasyon filmler hakkındaki bilgilere Box Office Türkiye sitesinden erişilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada ilgili araştırmaların incelenmesi sonucu geniş kapsamlı bir değerler listesi çıkarılmış, Milli Eğitim Bakanlığı’nın valiliklere gönderdiği Değerler Eğitimi Yönergesi’nde (2012) bulunan öğrencilere kazandırılmak istenen yirmi sekiz değer ve İlköğretim Öğretim Programları’nın (2018) tümünde bulunan “Değerlerimiz” başlığı altında bulunan on kök değer esas alınmıştır. Değerler Eğitimi Yönergesi (2012) ile Öğretim Programları’nda (2018) yer alan değerler eşleştirilmiş, Değerler Eğitimi Yönergesi’nin (2012) Öğretim Programları’nda (2018) yer alan on kök değerden dokuzunu içerdiği tespit edilmiştir. Değerler Eğitimi Yönergesi’nde (2012) yer almayan sabır değeri çalışmaya dâhil edilerek toplamda 29 değerden oluşan bir değerler listesi oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan bu değerler listesi üç akademisyenin görüşüne sunulmuş, belirtilen değerler akademisyenler tarafından onaylanmıştır.

Araştırmada ele alınan animasyon filmler doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi araştırılması istenen konu hakkında yazılı kaynakların yanı sıra; film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemelerle nitel araştırmalarda kullanılabilir. Dokümanlar nitel araştırmalarda etkili bir biçimde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada incelenen animasyon filmlerin belirlenmesi için öncelikle Türkiye’de 1 Ocak 2015- 1 Ocak 2020 yılları arasında sinemada gösterime girmiş olan 20 Türk, 190 yabancı yapım olan toplam 210 animasyon filmin izlenme sayısı, yapım yılı ve yapımçı ülke bilgileri tablolaştırılmıştır. Yayınlanan animasyon filmler hakkındaki bilgilere Box Office Türkiye sitesinden erişilmiştir. Tabloda yer alan animasyon filmlerden Türk ve yabancı yapım olan en çok izlenme sayısına sahip 20 yabancı 10 Türk film seçilmiştir. Bu filmler internet ortamından kiralık olarak veya satın alınarak izlenmiştir. İlk olarak izlenen filmlerdeki diyaloglar yazıya geçirilmiştir. Diyaloglardaki değer içeren kelime, cümle ve paragraflar filmde tekrar izlenmiştir. Filmler esnasında değerleri ifade eden jest, mimik, davranış, sembol ve resimler film durdurularak ekran resmi alınarak çalışmaya dâhil edilmiştir. Bazı değerlerin doğrudan kelime veya görsel ifade olarak karşılığı dışında, süreç olarak işlenmesi durumunda çalışmaya süreç halinde işlenen değerler de katılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda her animasyon filmin içerdiği değerler için ayrı bir tablo oluşturulmuş ve bu tabloda animasyon filmin içerdiği değerlerin hangileri olduğu ve frekansları belirlenmiştir.

Araştırmada incelenen animasyon filmlerden elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Betimsel analize göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Bu analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık olarak yorumlanır, neden-sonuç ilişkisine bakılır ve bazı sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için animasyon filmlerden rastgele seçilen dört film, değer eğitimi konusunda çalışma yapan üç ayrı akademisyen tarafından incelenmiş, araştırmacılar tarafından değerler listesi doldurulmuş ve bu listelerde işaretlenmiş değerler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda araştırmacıların tespit ettikleri değerler arasında pozitif yüksek bir uyum oranı olduğu görülmüştür. Daha sonra çalışmaya dâhil edilen diğer filmler tek bir araştırmacı tarafından incelenmiştir. Araştırmacının filmlerde tespit ettiği görsel, sözel, ifade içerikli değer öğeleri üç ayrı akademisyene gösterilerek, bu öğelerdeki değerlerin doğru isimlendirilmesi kontrol edilmiştir. Araştırmacının uzmanlara sunduğu öğelerde, uzmanların tespit ettiği değerler ile araştırmacının belirlediği değerler arasında da yüksek uyum görülmüştür.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya ait Türk ve yabancı animasyon filmlerin hangi değerleri ne sıklıkla içerdiğine yönelik bulgular ve yorumlar sunulacaktır.

4.1. Türk Yapım Animasyon Filmlere Yönelik Bulgular

4.1.1 Rafadan Tayfa Dehliz Macerası

Yapım Yılı: 2018

İzlenme Sayısı:1.802.339

Özet

Rafadan Tayfa Dehliz Macerası, mahallelerindeki evlerin yıkılmasını önlemek için maceraya atılan Rafadan Tayfa ekibinin mahallelerini kurtarma macerasını konu etmektedir. Bir inşaat firması mahalledeki evlerin sağlamlığını kontrol etme bahanesi ile mahalleye gelir, bu durum mahallelide bir panik havası oluşturur ve herkes evlerinin yıkılacağını düşünür. İnşaat firmasının aslında hırsızlık yapmak isteyen bir ekip olduğunu anlayan Rafadan Tayfa bu durumu çözmek için plan yapmak zorunda kalır. Mahallelerini kurtarmak için dehlizi bulup hırsızlardan kurtulmaya çalışırlar.

4.1.1.1 Rafadan Tayfa Dehliz Macerası Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

İşçilerin taşıdığı tabloda Galata Kulesi'nin olması **kültürel mirasa sahip çıkma** değerinin vurgulandığını göstermektedir.

Hayri'nin dehlizdeki fareye yemek vermesi **hayvan sevgisi** olarak görülmektedir.

Hayri'nin böreğini paylaşırken “*Göz hakkı derler oğlum, hiç mi duymadınız?*” ifadesi **paylaşımçı olmak** değerini belirtmektedir.

Suçluyu yakalayınca doğru olanın suçluyu polise teslim etmeleri olduğuna karar vermeleri **adil olma** değerini belirtmektedir.

Resim 4.1: Galata Kulesi (Kültürel mirasa sahip çıkmak)

Tablo 4.1: Rafadan Tayfa Dehliz Macerası Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Kültürel mirasa sahip çıkmak	15	19.5
Cesaret-liderlik	8	10.3
Yardımlaşma-dayanışma	8	10.3
Saygı	6	7.8
Bağımsız ve özgür düşünebilme	6	7.8
Nazik olmak	4	5.2
Selamlaşma	4	5.2
Sevgi	3	3.9
Vatanseverlik	3	3.9
Sorumluluk	2	2.6
İyimserlik	2	2.6
Paylaşımçı olmak	2	2.6
Şefkat-merhamet	2	2.6
Hoşgörü-Duyarlılık	1	1.3
Özgüven	1	1.3
Adil olma	1	1.3
Dostluk	1	1.3
Doğruluk-dürüstlük	1	1.3
Aile birliğine önem verme	1	1.3
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	1.3
İyilik yapmak	1	1.3
Çalışkanlık	1	1.3
Fedakârlık	1	1.3
Sabır	1	1.3
Öz-denetim	1	1.3
Empati	0	0
Temizlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
TOPLAM	77	100

Tablo 4.1’de Rafadan Tayfa Dehliz Macerası filminin içerdği değerler incelendiğinde kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin en yüksek frekansa (f=15, %19.5) sahip olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda filmde toplam 77 adet değer ögesi tespit edilmiştir. Rafadan Tayfa Dehliz Macerası filmi çalışmada ele alınan 29 değerın 25 tanesini içermektedir. Tabloda 4.1 incelendiğinde empati, temizlik, misafirperverlik ve alçakgönüllülük değerlerine yer verilmediği görülmektedir.

4.1.2. Köstebekgiller: Perili Orman

Yapım Yılı: 2015

İzlenme Sayısı: 409.407

Özet

Köstebekgiller, Pelin, annesi ve komşuları Caner birlikte bir yaz tatili yapmak için dayılarının çalıştığı otele gelirler. Diğer yandan gözünü para hırsı bürümüş, fırsatçı bir otel sahibi olan Fahri Fırfır ve müdür Şehnaz Şıkır, ağaçlık alanları ortadan kaldırarak, sahip oldukları oteli daha fazla genişletmek istemektedir. Onlara meydan okuyacak olanlar ise yine sevimli köstebekler ve onlardan yardım alacak olan ailedir. Köstebekler ve aile birlikte ormanı Fahri Fırfır ve Şehnaz Şıkır’ın elinden kurtarmaya çalışırlar.

4.1.2.1. Köstebekgiller: Perili Orman Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Animasyonun başlangıç şarkısında yer alan “Yaz başlıyor çiçeklerimle, yaz başlıyor sevdiklerimle” ifadesi **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Pelin’in annesine “Ne kadar yolumuz kaldı ben dayımı çok özledim” ifadesi **sevgi**, annesinin “Az kaldı canım yarım saate oteldeyiz” ifadesi **nazik olmak** değerini göstermektedir.

Pelin ve otel müşterilerinin ormanı temizlemeleri **temizlik** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.2: Temizlik Sahnesi (Temizlik)

Tablo 4.2: Köstebekgiller: Perili Orman Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sevgi	9	12.3
Yardımlaşma-dayanışma	9	12.3
Cesaret-liderlik	7	9.6
Nazik olmak	6	8.2
Kültürel mirasa sahip çıkmak	6	8.2
Selamlaşma	4	5.5
Temizlik	3	4.1
Saygı	3	4.1
Bağımsız ve özgür düşünebilme	3	4.1
Aile birliğine önem verme	3	4.1
Vatanseverlik	2	2.7
Sorumluluk	2	2.7
Misafirperverlik	2	2.7
İyimserlik	2	2.7
İyilik yapmak	2	2.7
Dostluk	2	2.7
Çalışkanlık	2	2.7
Şefkat-merhamet	1	1.7
Sabır	1	1.7
Özgüven	1	1.7
Öz-denetim	1	1.7
Hoşgörü-Duyarlılık	1	1.7
Alçakgönüllülük	1	1.7
Paylaşımçı olmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Empati	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Adil olma	0	0
TOPLAM	73	100

Tablo 4.2’de Köstebekgiller Perili Orman filminin içerdiği değerler incelendiğinde sevgi ve yardımlaşma-dayanışma değerinin en sık işlenen (f=9, %12.3)

değerler olduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere toplamda 73 değer ögesi tespit edilmiştir. Köstebekgiller: Perili Orman filminde çalışmada ele alınan 29 değerın 23'üne yer verildiğı görülmektedir. Tablo 4.2 incelendiğinde paylaşımcı olmak, fedakârlık, estetik duyguların geliştirilmesi, empati, doğruluk-dürüstlük ve adil olma değerlerine hiç yer verilmediğı görülmektedir.

4.1.3. Kral Şakir: Oyun Zamanı

Yapım Yılı: 2018

İzlenme Sayısı: 346.964

Özet

Laboratuvarıda yapılan bir deneyden dolayı Fil Necati'nin cep telefonundaki oyun ile yaşadığı dünya arasında bir portal açılır. Şakir kendi dünyasını kurtarmak için ailesi ile kendini Fil Necati'nin cep telefonunun içindeki oyunlarda bulur. Amaçları bütün oyunları tamamlayıp, gerçek dünya tamamen bozulmadan Cibilik'i durdurmaştır. Çeşitli maceraların olduğu bu yolda, onları durdurmaya çalışacak türlü türlü engeller ve düşmanlar da olacaktır.

4.3.1.1. Kral Şakir: Oyun Zamanı Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Zorbalık yapmamakla ilgili sloganlar **saygı, nazik olmak ve dostluk** değerini ön plana çıkartmaktadır

Okulun bahçesindeki bayrak **vatanseverlik** değerini vurgulamaktadır.

Şakir'in babasının, Şakir'in Cibilik'i yenmesi için ihtiyaç duyduğu puanı kendi canını vererek sağlaması **fedakârlık** değeri olarak görülmektedir.

Şakir'in Cibilik'e “*Sen iyisin, güzelsin başkalarının bunu sana söylemesine gerek yok.*” Sözü ile Cibilik'e **özgüven** değerinin önemini anlatmaktadır.

Cibilik'in bütün yaptıklarına rağmen Şakir'in ona zarar vermek istememesi hatasını kendisinin anlamasını beklemesi ise **hoşgörü-duyarlılık** değeri olarak değerlendirilmektedir.

Resim 4.3: Reklam panosu (Hoşgörü, duyarlılık, nazik olmak)

Resim 4.4: Türk bayrağı (Vatanseverlik)

Tablo 4.3: Kral Şakir: Oyun Zamanı Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Özgüven	7	10
Nazik olmak	6	8.6
Sevgi	5	7.1
Kültürel mirasa sahip çıkmak	5	7.1
Cesaret-liderlik	4	5.7
Bağımsız ve özgür düşünebilme	4	5.7
Saygı	3	4.3
Yardımlaşma-dayanışma	3	4.3
Doğruluk-dürüstlük	3	4.3
Aile birliğine önem verme	3	4.3
Selamlaşma	3	4.3
Sorumluluk	2	2.9
Hoşgörü-Duyarlılık	2	2.9

Değerler	f	%
Adil olma	2	2.9
Dostluk	2	2.9
Temizlik	2	2.9
İyimserlik	2	2.9
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	2.9
Şefkat-merhamet	2	2.9
Fedakârlık	2	2.9
Öz-denetim	2	2.9
Vatanseverlik	1	1.4
İyilik yapmak	1	1.4
Çalışkanlık	1	1.4
Sabır	1	1.4
Empati	0	0
Misafirperverlik	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
TOPLAM	70	100

Tablo 4.3'te Kral Şakir: Oyun Zamanı animasyon filmi incelendiğinde özgüven değerinin en sık yer verilen (f=7, %10)değer olduğu görülmektedir. Kral Şakir: Oyun Zamanı filminde toplam 70 adet değer ögesine rastlanılmaktadır. Ayrıca filmin, ele alınan 29 değerden 25 tanesini içerdiği tespit edilmiştir. Tablo 4.3 incelendiğinde empati, misafirperverlik, paylaşımcı olmak ve alçakgönüllülük değerlerine yer verilmediği görülmektedir.

4.1.4. Fırıldak Ailesi

Yapım Yılı: 2017

İzlenme Sayısı: 314.939

Özet

Bir gece köydeki tüm kadınların troller tarafından kaçırılmasıyla başlayan macera, Sabri Fırıldak ve arkadaşlarını yaratıklarla dolu büyülü ormana ve ejderha ile mücadeleye sürükleyecektir. Kadınlarını geri almak için ise, kahramanlarımızın kötülerin başı Tarumar ile büyük bir savaşa girmeleri ve ejderhanın mağazasındaki sihirli iksiri almaları gerekecektir.

4.4.1.1. Fırıldak Ailesi Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Tarcan isimli karakterin köyü devler bastığında arkadaşını korumak için geri dönmesi **dostluk** değerini vurgulamaktadır.

Kabilelerin kaleye girmek için kullandıkları Truva Atı **kültürel mirasa sahip çıkma** değerini belirtmektedir.

Köylülerin devlerin verdiği zararı birlikte gidermek için bir araya gelip fikir alışverişinde bulunmaları **yardımlaşma-dayanışma** değerine vurgu yapmaktadır.

Resim 4.5: Truva Atı (Kültürel mirasa sahip çıkmak)

Tablo 4.4: Fırıldak Ailesi Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kültürel mirasa sahip çıkmak	10	37
Yardımlaşma-dayanışma	3	11.1
Sevgi	2	7.4
Sorumluluk	1	3.7
Saygı	1	3.7
Adil olma	1	3.7
Cesaret-liderlik	1	3.7
Nazik olmak	1	3.7
Dostluk	1	3.7
Temizlik	1	3.7
Aile birliğine önem verme	1	3.7
Bağımsız ve özgür düşünebilme	1	3.7
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	3.7
Çalışkanlık	1	3.7
Sabır	1	3.7
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Fedakârlık	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	27	100

Tablo 4.4'te Fırıldak Ailesi animasyon filminin içerdiği değerler incelendiğinde kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin en yüksek frekansa (f=10, %37) sahip değer olduğu ve filmde toplam 27 değer ögesine rastlanıldığı görülmektedir. Fırıldak Ailesi filminde, incelenen 29 değer 15 tanesine yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 4.4 incelendiğinde hoşgörü-duyarlılık, özgüven, empati, doğruluk-dürüstlük, iyimserlik, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, paylaşımcı olmak, şefkat-merhamet, selamlaşma, alçakgönüllülük, fedakârlık, öz denetim değerlerine yer verilmediği görülmektedir.

4.1.5. Köstebekgiller 2: Gölgenin Tılsımı

Yapım Yılı: 2016

İzlenme Sayısı: 218.438

Özet

Vaktiyle, yaptığı kötülüklerden dolayı, ağaca dönüşen Gölge'yi, Köstebekgiller'den Köstan Amca, iyi bir insan olması şartıyla kurtarmıştır. Fakat Gölge sözünü tutmamış ve çalışmakta olduğu müzayede salonundan, Kraliçe Sora'nın tılsımlı elbisesini çalmıştır. Elbiseye dokunduğunda kötü bir insan olduğu için Köstan Amca'nın önceden yaptığı ağaç tılsımı harekete geçmiştir. Gölge tekrar ağaca dönüşmeye başlamıştır. Gölge bu durumdan kurtulmak için Köstan Amca'ya gitmeleri gerektiğini söylese de Köstebekgiller sözünü tutmadığı için Gölge'ye yardım etmek istemezler. Bu sebeple Gölge Köstebekgiller'den minik üçüzleri kaçırmaya çalışarak tılsımı bozdurmaya çalışacaklardır. Pelin ve ailesi ise üçüzleri kurtarıp elbiseyi asıl sahibine teslim etmek için uğraşacaklardır.

4.5.1.1. Köstebekgiller 2 Gölgenin Tılsımı Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Gölge'nin çantası karıştırılırken “*Çok ayıp ama başkasının çantası karıştırılmaz.*” ifadesi **doğruluk-dürüstlük** değeri olarak değerlendirilmektedir.

Pelin'in annesine “*Hadi anne biraz daha hızlı gidelim lütfen!*” sözüne karşılık annesinin “*İyi ama siz arabadayken daha hızlı kullanamam ki*” ifadesi **sorumluluk** değerini göstermektedir.

Köstepe'nin ailesini özlemesi ve aile fotoğraflarına sarılarak “*Köstaban keşke şimdi yanımda olsaydın.*” ifadesi **aile birliğine önem verme** değerini göstermektedir.

Resim 4.6: Köstepe'nin aile fotoğrafına baktığı sahne (Aile birliğine önem verme)

Tablo 4.5: Köstebekgiller 2 Gölgenin Tılsımı Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	11	22
Yardımlaşma-dayanışma	6	12
Vatanseverlik	6	12
Temizlik	4	8
Şefkat-merhamet	4	8
Sorumluluk	4	8
Selamlaşma	3	6
Saygı	3	6
Sabır	2	4
Paylaşımçı olmak	2	4
Özgüven	1	2
Öz-denetim	1	2
Nazik olmak	1	2
Misafirperverlik	1	2
Kültürel mirasa sahip çıkmak	1	2
İyimserlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Fedakârlık	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Empati	0	0
Dostluk	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Çalışkanlık	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Adil olma	0	0
TOPLAM	50	100

Tablo 4.5 incelendiğinde sevgi değerinin en sık frekansta (f=11, %22) işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 56 tane oluşu belirlenmiştir. Ele alınan değerlerin 15 tanesine değinildiği saptanmıştır. Tablo 4.5 incelendiğinde çalışmada ele alınan değerlerin 14 tanesine yer verilmediği saptanmaktadır.

4.6.1. Kuklalı Köşk

Yapım Yılı: 2019

İzlenme Sayısı: 147.285

Özet

Büyük bir köşkte yaşayan Müşfik Amca'nın bir akşam randevuya gitmesi, evini savunmasız bırakmıştır. Hırsızlar Müşfik Amca'nın evden çıktığını görür ve evin boş olduğunu düşünürler ancak bilmedikleri çok önemli bir şey vardır. Müşfik, evden giderken köşkünün canlı kuklalara emanet edip gitmiştir. Küçük kuklalar Müşfik Amca gelene kadar evlerini savunmaya çalışacaklar ve hırsızları evden uzak tutmaya çabalayacaklardır. Hırsızlar ise canlı kuklaları görünce onların peşine düşmeye karar verirler. Hırsızlarla kuklalar arasında heyecanlı bir gece olur.

4.6.1.2. Kuklalı Köşk Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Kuklaların dans ederken Karagöz perdesinin önünde oynamaları **kültürel mirasa sahip çıkma** değeri olarak değerlendirilmektedir

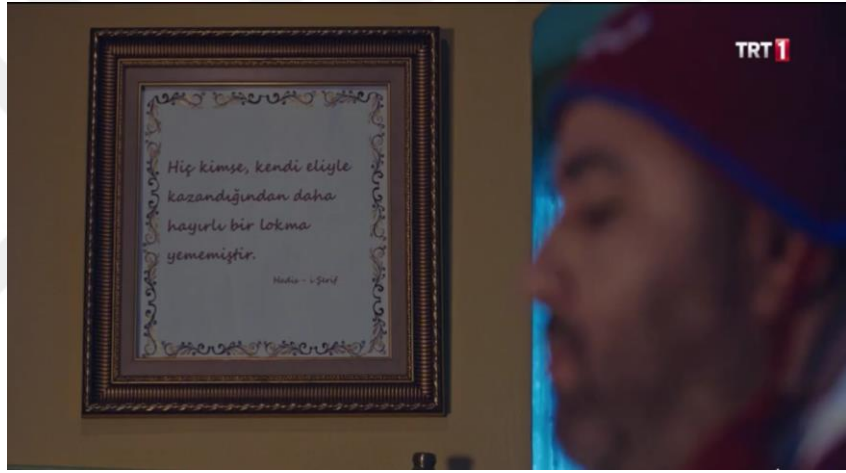
Hırsızların yemek yediği sırada mutfak duvarındaki görselde asılı olan ve kameranin odaklandığı hadis-i şerif "*Hiç kimse, kendi eliyle kazandığın daha hayırlı bir lokma yememiştir.*" **Doğruluk-dürüstlük** değerine vurgu yapmaktadır.

Örs Usta'nın "*Bu ev bize emanet edildi Müşfik Amca döndüğünde evi bıraktığı gibi bulmak zorunda.*" ifadesi **sorumluluk** değerini belirtmektedir.

Kuklaların hırsızları yakaladıktan sonra polisi arayıp adalete teslim etmeleri **adil olma** değerine vurgu yapmaktadır.

Resim 4.7: Karagöz Tasvirleri (Kültürel mirasa sahip çıkmak)

Resim 4.8: Hadis-i Şerif (Doğruluk-dürüstlük)

Tablo 4.6: Kuklalı Köşk Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Doğruluk-dürüstlük	5	11.3
Sorumluluk	4	9.1
Yardımlaşma-dayanışma	4	9.1
Sevgi	3	6.8
Nazik olmak	3	6.8
Çalışkanlık	3	6.8
Kültürel mirasa sahip çıkmak	3	6.8
Saygı	2	4.5
Adil olma	2	4.5
Cesaret-liderlik	2	4.5
Dostluk	2	4.5
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	4.5
Öz-denetim	2	4.5
Hoşgörü-Duyarlılık	1	2.3
Özgüven	1	2.3

Değerler	f	%
Temizlik	1	2.3
İyimserlik	1	2.3
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	2.3
Selamlaşma	1	2.3
Sabır	1	2.3
Empati	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Paylaşımci olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Fedakârlık	0	0
TOPLAM	44	100

Tablo 4.6’da Kuklalı Köşk animasyon filminin içerdiği değerler incelendiğinde doğruluk-dürüstlük değerinin (f=5, %11.3) en sık frekansa sahip değer olduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere Kuklalı Köşk filminde toplam 44 değer ögesine rastlanılmıştır. Çalışmada ele alınan 29 değer 20 tanesine Kuklalı Köşk filminde yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 4.6 incelendiğinde çalışmada ele alınan değerlerin 9 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.1.7. Pirdino Sürpriz Yumurta

Yapım Yılı: 2015

İzlenme sayısı: 131.488

Özet

Tarık ve ekibinin ailecek yaptıkları dinazor müzesine gezi onlar için yeni bir serüvenin başlangıcı olur. Pirdino'nun anne özlemi, gördüğü dinazor maketleri yüzünden iyice artar. Pirdino'yu ailesine kavuşturmak için çare arayan Tarık, Porsuk ve Sansar çareyi zaman makinesi yapan dahi fizikçi Sündüz Yekovan'da bulurlar. Fakat Dinazor Müzesi'nin sahibi Sadi Torturo Pirdino'yu yakalayıp müzesinin ününü arttırmak istemektedir. Tarık ve arkadaşları Sadi Torturo'ya rağmen Pirdino'yu evine ulaştırmaya çalışmaktadır.

4.7.1.1. Pirdino Sürpriz Yumurta Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Tarık ve ailesinin Pirdino'yu ailesine kavuşturmak istemesi ve Pirdino'nun ailesi ile birlikte olması için mücadele etmeleri **aile birliğine önem verme** değerini vurgulamaktadır.

Tarık'ın Pirdino'ya “*Pirdino sen bizim dostumuzsun ve hep öyle kalacaksın bizi asla unutma*” ifadesi ve diğerleri ile vedalaşıp sarılmaları **dostluk** değerini belirtmektedir.

Öğretmen ile Tarık'ın annesinin içeri girme planları yaparken yanlarındaki slogan **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Sansar ve Porsuk'un zaman yolculuğu sırasında eski dönemlere gidip o zamanlarda ki çocuk oyunlarının gösterilmesi **kültürel mirasa sahip çıkma** değerine vurgu yapmaktadır.

Resim 4.9: Doğayı koru sloganı (Sorumluluk)

Resim 4.10: Geleneksel oyun oynayan çocuklar (Kültürel mirasa sahip çıkmak)

Tablo 4.7: Pırdino Sürpriz Yumurta Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	3	9.1
Yardımlaşma-dayanışma	3	9.1
Kültürel mirasa sahip çıkmak	3	9.1
Aile birliğine önem verme	3	9.1
Sorumluluk	2	6.1
Saygı	2	6.1
Hoşgörü-Duyarlılık	2	6.1
Nazik olmak	2	6.1
Dostluk	2	6.1
Temizlik	2	6.1
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	6.1
Vatanseverlik	2	6.1
Selamlaşma	2	6.1
İyilik yapmak	1	3
Paylaşımçı olmak	1	3
Şefkat-merhamet	1	3
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
İyimserlik	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Misafirperverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	33	100

Tablo 4.7’de Pırdino Sürpriz Yumurta animasyon filminde yer alan değerler incelendiğinde sevgi, yardımlaşma-dayanışma, kültürel mirasa sahip çıkmak, aile birliğine önem vermek değerlerinin en yüksek frekansa (f=3, %9.1) sahip değerler olduğu tespit edilmiştir. Pırdino Sürpriz Yumurta filminde toplam 33 değer ögesine rastlanılmıştır. Pırdino Sürpriz Yumurta filminin çalışmada ele alınan değerlerin 16 tanesini içerdiği, 13 tanesini içermediği diğer bulgular arasındadır.

4.1.8. Canım Kardeşim Benim: Uzaylılar mı Gelmiş?

Yapım Yılı: 2016

İzlenme: 78.891

Özet

Aralarında 3 yaş olan Müge ve Mine birbirlerini çok seven iki kardeşir. Aileleriyle birlikte orman evinde tatil yapmaya gittiklerinde ormanda tanıştıkları uzaylı onların bütün tatilini değiştirecektir. Henüz 2. sınıf öğrencisi olan Müge ve okula henüz başlamamış olan Mine için uzaylılarla eğlence dolu bir macera başlamış olur. Müge ve Mine dünyayı tanımları için uzaylı dostlarına yardım etmeye karar verirler.

4.8.1.1. Canım Kardeşim Uzaylılar mı Gelmiş Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Uzaylı başkanının Tostos’a “*Sizin göreviniz dünyalılar hakkında bilgi toplamak, eğer görevini yerine getirmemeye devam edersen seni buraya geri alırım.*” İfadesi **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Mügenin uzaylılara söylediği “ *Çok teşekkür ederiz siz olmasaydınız kardeşimiz zarar görebilirdi* ” cümlesi **nazik olmak** değerini belirtmektedir.

Uzaylıların Mete’ye sarılması **sevgi** değerine vurgu yapmaktadır.

Galip Bey’in yatağının yanındaki resimde bütün aile üyelerinin olması **aile birliğine önem verme** değeri olarak görülmektedir.

Resim 4.11: Uzaylı ile Mete’nin sarılması

(Sevgi)

Resim 4.12: Yatağın yanındaki aile fotoğrafı

(Aile birliğine önem verme)

Tablo 4.8: Canım Kardeşim Uzaylılar Mı Gelmiş Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Nazik olmak	10	14.1
Sevgi	8	11.3
Sorumluluk	7	9.9
Yardımlaşma-dayanışma	6	8.5
Kültürel mirasa sahip çıkmak	6	8.5
Saygı	5	7
Aile birliğine önem verme	5	7
Misafirperverlik	4	5.6
Temizlik	3	4.2
Öz-denetim	3	4.2
Hoşgörü-Duyarlılık	2	2.8
Dostluk	2	2.8
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	2.8
Şefkat-merhamet	2	2.8
Selamlaşma	2	2.8
Empati	1	1.4
İyilik yapmak	1	1.4
Paylaşımçı olmak	1	1.4
Sabır	1	1.4
Özgüven	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
İyimserlik	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Fedakârlık	0	0
TOPLAM	71	100

Tablo 4.8’de Canım Kardeşim Uzaylılar mı Gelmiş animasyon filminin içerdiği değerlere bakıldığında nazik olmak değerinin en yüksek frekansta (f=10, %14.1) olduğu görülmektedir. Filmde 71 adet değer ögesi saptanmıştır. Canım Kardeşim Uzaylılar mı Gelmiş animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değer 19 tanesine rastlanılmış, 13 tanesine rastlanılmamıştır.

4.1.9. Nane ile Limon Kayıp Zaman Yolcusu

Yapım Yılı: 2017

İzlenme Sayısı: 47.978

Özet

Akıllı bir profesör, kızının çocukken istediği birbirinden farklı güçlere sahip 3 oyuncak yapar. Bunların ismi Nane, Limon ve Biber'dir. Ancak günün birinde Nane'nin zaman makinesi özelliği arıza verir ve Profesör ile Biber istemeden zaman yolculuğu yaparlar. Onları kurtarma görevi Nane ve Limon'a kalmıştır. Nane ile Limon'un şarjları tükenip, sonsuza dek kapanmadan önce yardım almaları gerekmektedir. Bunun için de yeni tanışıp arkadaş oldukları Kaan ve Meryem'den yardım alırlar. Profesör'ün kızı Evren'in de ekibe katılmasıyla keyifli bir kurtarma operasyonu başlar!

4.9.1.1. Nane ile Limon Kayıp Zaman Yolcusu Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Kaan'ın babasının bilgisayarını izinsiz kullanmaması **saygı** değerine vurgu yapmaktadır.

Meryem'in Limon'a kendilerini serbest bırakmaları halinde onlara yardım edeceklerini söylemesi ve Limon'un “*Söz verdiler, bize yardım edeceklerdir merak etme.*” ifadesi **doğruluk-dürüstlük** değerini göstermektedir.

Nane'nin Meryem ve Kaan'a “*Daha fazla gecikmeyin aileleriniz sizi merak eder yoksa.*” ifadesi **sorumluluk** değerini belirtmektedir.

Kaan babasının bilgisayarını yakmasına rağmen babasının “*Olsun senden önemli değil üzme kendini.*” ifadesi **hoşgörü-duyarlılık** değerini belirtmektedir.

Evren'in babasının bıraktığı sırrı öğrenmek için bir bulmaca çözmesi **bağımsız ve özgür düşünebilme** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.13: Kutu açmak için verilen bulmaca
(Bağımsız ve özgür düşünebilme)

Resim 4.14: Hacivat ile Karagöz tasvirleri
(Kültürel mirasa sahip çıkmak)

Tablo 4.9: Nane ile Limon Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kültürel mirasa sahip çıkmak	8	12.7
Nazik olmak	7	11.1
Sevgi	4	6.3
Sorumluluk	4	6.3
Saygı	4	6.3
Dostluk	3	4.8
Yardımlaşma-dayanışma	3	4.8
Doğruluk-dürüstlük	3	4.8
Bağımsız ve özgür düşünebilme	3	4.8
Selamlaşma	3	4.8
Sabır	3	4.8
Hoşgörü-Duyarlılık	2	3.2

Değerler	f	%
Aile birliğine önem verme	2	3.2
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	3.2
İyilik yapmak	2	3.2
Çalışkanlık	2	3.2
Öz-denetim	2	3.2
Adil olma	1	1.6
Cesaret-liderlik	1	1.6
Temizlik	1	1.6
İyimserlik	1	1.6
Vatanseverlik	1	1.6
Fedakârlık	1	1.6
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Misafirperverlik	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
TOPLAM	63	100

Tablo 4.9’da Nane ile Limon animasyon filminin içerdiği değerler incelendiğinde kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin (f=8, %12.7) en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir. Yapılan incelemede Nane ile Limon filminde 63 değer ögesine rastlanılmıştır. Nane ile Limon filminde çalışmada ele alınan değerlerin 23 tanesine yer verildiği, 6 tanesine yer verilmediği saptanmıştır.

4.1.10. Sagu ve Pagu Büyük Define

Yapım Yılı: 2018

İzlenme Sayısı: 14.316

Özet

Bir zamanlar, içinde yeşil ağaçlar olan hayvanlara ev sahipliği yapan bir diyarda kuraklık baş gösterir. Canlılar aç ve susuz kaldıkları için orayı terk ederler. Geriye son kalanlardan Sagu ve Pagu’nun yolu kaplumbağa ve karga ile kesişince birlikte hareket etmeye karar verirler. Kaplumbağanın önderliğinde bütün sıkıntıları giderecek olan definenin peşine düşmeye karar verirler. Yolculuklarının her aşamasında ayrı bir maceraya atılırlar. Yolda farklı hayvanlara yardım ederken bir yandan da definenin peşinde olan kurtla mücadele etmeleri gerekir.

4.10.1.1. Sagu ve Pagu Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Kaplumbağanın kargaya “*Hızlı araç sürmek ölüm getirir.*” ifadesi **sorumluluk** değerine vurgu yapmaktadır.

Sagu’nun yemek bulamamaları üzerine Pagu’ya söylediği “*Sakin ol Pagu, bulduklarımıza şükredelim, ya hiç bulamasaydık?*” ifadesi **sabır** değerini belirtmektedir.

Kaplumbağanın son kalan parasını Sagu ve Pagu ile paylaşması **paylaşımçı olmak** değerini vurgulamaktadır.

Kaplumbağanın “*Ama yalnızca şikâyet etmek neye yara? Daha çok gayret etmeli, zorluklara katlanmalı ve dünyamızı tekrar eski haline getirmek için yılmadan çalışmalıyız.*” ifadesi **çalışkanlık** değerini belirtmektedir.

Resim 4.15: Cankurt ve annesinin sarılma sahnesi (Sevgi)

Tablo 4.10: Sagu ve Pagu Büyük Defne Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nazik olmak	7	9.33
Yardımlaşma-dayanışma	7	9.33
Sevgi	5	6.7
Saygı	5	6.7
Sabır	5	6.7
Sorumluluk	4	5.3
İyimserlik	4	5.3
İyilik yapmak	4	5.3
Cesaret-liderlik	3	4
Paylaşımçı olmak	3	4
Selamlaşma	3	4
Fedakârlık	3	4

Öz-denetim	3	4
Dostluk	2	2.7
Temizlik	2	2.7
Değerler	f	%
Aile birliğine önem verme	2	2.7
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	2.7
Vatanseverlik	2	2.7
Şefkat-merhamet	2	2.7
Alçakgönüllülük	2	2.7
Hoşgörü-Duyarlılık	1	1.3
Doğruluk-dürüstlük	1	1.3
Misafirperverlik	1	1.3
Çalışkanlık	1	1.3
Kültürel mirasa sahip çıkmak	1	1.3
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
TOPLAM	75	100

Tablo 4.10’de Sagu ve Pagu Büyük Define animasyon filminin içerdiği değerler incelendiğinde nazik olmak ve yardımlaşma-dayanışma değerlerinin (f=7, %9.33) en yüksek frekansa sahip değerler olduğu saptanmıştır. Filmde toplam 75 değer ögesine rastlanılmıştır. Sagu ve Pagu Büyük Define filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 25 tanesine değinildiği görülmektedir.

4.1.11. Türk Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımlarına Yönelik Bulgular

Bu başlık altında Türk yapım animasyon filmlerinin içerdiği değerlerin genel dağılımına bakılmıştır.

Tablo 4.11: Türk Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımı

Animasyon Filmler											
Değerler	<i>Rafadan Tayfa Dehliz Macerası</i>	<i>Köstebekgiller: Perili Orman</i>	<i>Kral Şakir: Oyun Zamanı</i>	<i>Fırıldak Ailesi</i>	<i>Köstebekgiller 2 Gölgenin Tılsımı</i>	<i>Kuklalı Köşk</i>	<i>Pırdino Sürpriz Yumurta</i>	<i>Canım Kardeşim Uzağılar Mı Gelmiş</i>	<i>Nane ile Limon</i>	<i>Sagu ve Pagu Büyük Define</i>	Toplam
Sevgi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Sorumluluk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Saygı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Nazik olmak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Kültürel mirasa sahip çıkmak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Dostluk	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	9
Yardımlaşma-dayanışma	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	9
Temizlik	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	9
Aile birliğine önem verme	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	9
Bağımsız ve özgür düşünebilme	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	9
Selamlaşma	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	9
Sabır	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	9
Hoşgörü-Duyarlılık	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	8
Öz-denetim	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+	8
Cesaret-liderlik	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	7
Vatanseverlik	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	7
İyilik yapmak	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	7
Çalışkanlık	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	7
Şefkat-merhamet	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+	7
İyimserlik	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	6
Özgüven	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	5
Adil olma	+	-	+	+	-	+	-	-	+	-	5
Doğruluk-dürüstlük	+	-	+	-	-	+	-	-	+	+	5
Estetik duyguların geliştirilmesi	+	-	+	+	-	+	-	-	+	-	5
Paylaşımçı olmak	+	-	-	-	+	-	+	+	-	+	5
Misafirperverlik	-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	4
Fedakârlık	+	-	+	-	-	-	-	-	+	+	4
Alçakgönüllülük	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	2
Empati	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	1
Toplam	25	23	25	15	15	20	16	19	23	25	

Tablo 4.11’de Türk yapım animasyon filmlerin içerdiği değerlere bakıldığında en fazla olarak *Rafadan Tayfa Dehliz Macerası*, *Kral Şakir Oyun Zamanı*, *Sagu ve Pagu Büyük Define* filmlerinde, çalışmada ele alınan 29 değerın 25’ine değinildiğı görülmekedir. Tablo 4.11’de görüldüğü üzere en az olarak ise *Fırıldak Ailesi* ve *Köstebekgiller 2: Gölgenin Tılsımı* animasyon filmlerinde, çalışmada ele alınan 29 değerin 15 tanesine değinildiğı saptanmıştır. Genel olarak animasyon filmlerin

tamamında çalışmada ele alınan değerlerin büyük çoğunluğuna rastlanılmıştır. Çalışmada ele alınan Türk yapım animasyon filmlerin tamamında yer alan değerler; *sevgi, kültürel mirasa sahip çıkmak, sorumluluk, saygı ve nazik olmak* olarak belirlenmiştir. Animasyon filmlerin %90'ında; *dostluk, yardımlaşma dayanışma, temizlik, bağımsız ve özgür düşünebilme, selamlaşma ve sabır* değerlerine; %80'inde *hoşgörü, aile birliğine önem verme ve öz-denetim* değerlerine; %70'inde *cesaret-liderlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık ve şefkat-merhamet* değerlerine; %60'ında *iyimserlik* değerine; %50'sinde *özgüven, adil olma, doğruluk-dürüstlük, estetik duyguların geliştirilmesi ve paylaşımcı olmak* değerlerine; %40'ında *misafirperverlik ve fedakârlık* değerlerine; %20'sinde *alçakgönüllük* değerine ve %10'unda *empati* değerine yer verildiği görülmektedir. Tablo 4.11 incelendiğinde *sevgi, kültürel mirasa sahip çıkmak, sorumluluk, saygı ve nazik olmak* değerlerinin Türk yapım animasyon filmlerin tamamında ele alınarak en çok değinilen değerler olduğu, *alçakgönüllük ve empati* değerlerinin en az ele alınan değerler olduğu görülmektedir.

4.1.12. Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıklarına Yönelik Bulgular

Bu başlık altında Türk yapım animasyon filmlerinin içerdiği değerlerin sıklığı ele alınmış, işlenen değerlerin ne sıklıkla ele alındığı gösterilmiştir.

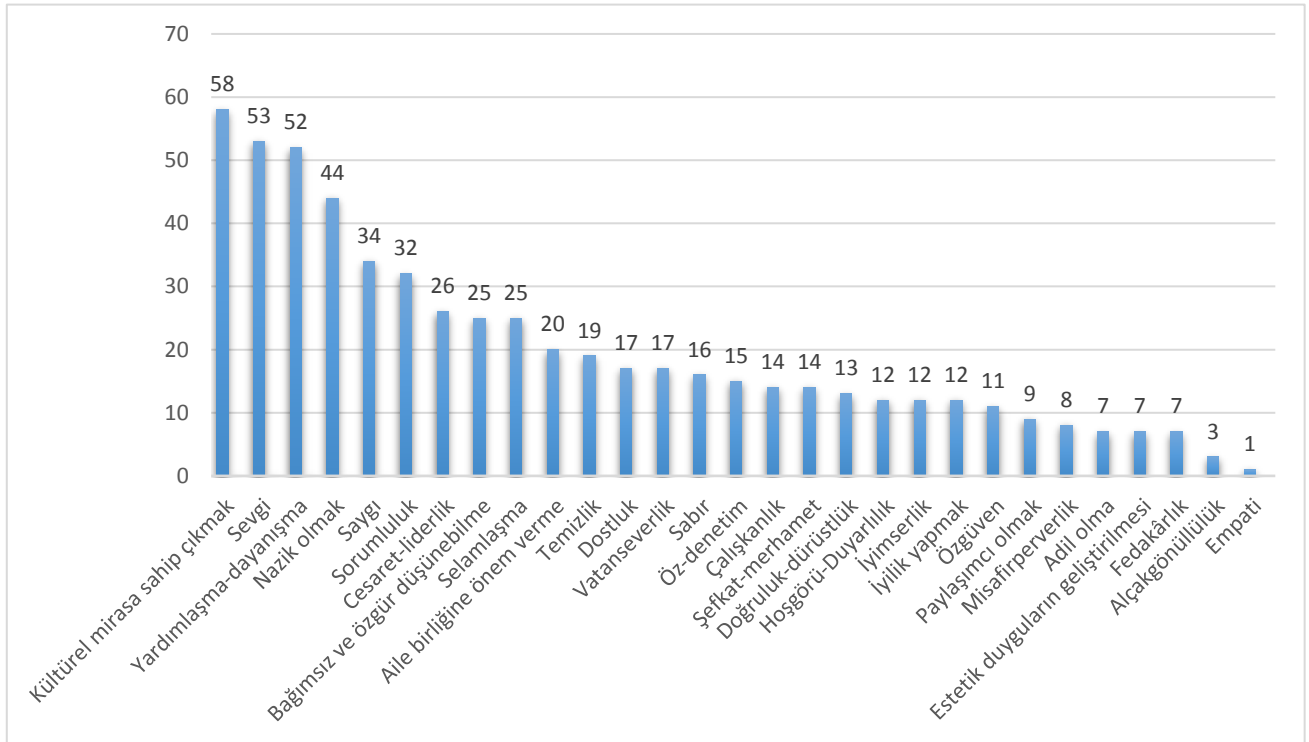
Tablo 4.12: Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları

<i>Değerler</i>	<i>f</i>
Kültürel mirasa sahip çıkmak	58
Sevgi	53
Yardımlaşma-dayanışma	52
Nazik olmak	44
Saygı	34
Sorumluluk	32
Cesaret-liderlik	26
Bağımsız ve özgür düşünebilme	25
Selamlaşma	25
Aile birliğine önem verme	20
Temizlik	19
Dostluk	17
Vatanseverlik	17
Sabır	16
Öz-denetim	15
Çalışkanlık	14
Şefkat-merhamet	14
Doğruluk-dürüstlük	13

Değerler	f
Hoşgörü-Duyarlılık	12
İyimserlik	12
İyilik yapmak	12
Özgüven	11
Paylaşımçı olmak	9
Misafirperverlik	8
Adil olma	7
Estetik duyguların geliştirilmesi	7
Fedakârlık	7
Alçakgönüllülük	3
Empati	1
TOPLAM	583

Tablo 4.12'deki Türk yapım animasyon filmlerinin içerdiği değerlerin sıklığı incelendiğinde 10 adet Türk yapım filmde 583 değer unsuruna rastlanılmıştır. Tablo 4.12'deki veriler incelendiğinde *kültürel mirasa sahip çıkmak* (f=58), *sevgi* (f=53), *yardımlaşma dayanışma* (f=52), *nazik olmak* (f=44) değerlerinin en sık frekansa sahip değerler olduğu görülmektedir. Animasyon filmlerden yer alan *paylaşımçı olmak* (f=9), *misafirperverlik* (f=8), *adil olma* (f=7), *estetik duyguların geliştirilmesi* (f=7), *fedakârlık* (f=7), *alçakgönüllülük* (f=3), *empati* (f=1) değerlerinin en az frekansa sahip değerler olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 4.1. Türk Animasyon Filmlerinin İçerdiği Değer Sıklıkları

4.2. Yabancı Yapım Animasyon Filmlere Yönelik Bulgular

4.2.1. Moana

Yapım Yılı: 2016

İzlenme Sayısı: 1.337.112

Ülke: ABD

Özet

Moana, denizin ortasındaki bir kabilenin cesur kızıdır. Güçlü ve korkusuz Moana kabile şefinin kızıdır ve babası onun kabileye liderlik yapmasını istemektedir. Maona ise hep adadan uzakları merak etmekte ve ada dışına yolculuk yapmak istemektedir. Adalarında her şey yolunda giderken bir gün yarı tanrı Maui tarafından yapılan korkunç bir lanet onun adasına dek ulaşır. Maui tanrıça Te Whiti'nin kalbini çalarak onu kızdırmıştır ve adada kıtlık başlamıştır. Ancak Moana bu duruma çözmeye kararlıdır. Adasından yelken açan Maona'nın amacı laneti sonlandırmak için yarı tanrıyı bulmak ve Te Whiti'nin kalbini iade ettirmektir.

4.2.1.1. Moana Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Moana'nın büyük annesine sarılma sahnesi ve onu bırakmak istememesi **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Maona'nın adası ölmesin diye adanın dışına yapmaya karar verdiği yolculuk **cesaret-liderlik** değerine değinmektedir.

Maui'nin oltasının kırılması pahasına Maona'ya yardım etmesi **yardımlaşma-dayanışma** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.16: Moana ve büyükannesinin sarılma sahnesi (Sevgi)

Tablo 4.13: Maona Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Cesaret-liderlik	7	16.3
Sevgi	6	14
Sorumluluk	3	7
Özgüven	3	7
Yardımlaşma-dayanışma	3	7
Bağımsız ve özgür düşünebilme	3	7
Saygı	2	4.7
Aile birliğine önem verme	2	4.7
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	4.7
Şefkat-merhamet	2	4.7
Sabır	2	4.7
Öz-denetim	2	4.7
Hoşgörü-Duyarlılık	1	2.3
Nazik olmak	1	2.3
İyimserlik	1	2.3
İyilik yapmak	1	2.3
Paylaşımçı olmak	1	2.3
Fedakârlık	1	2.3
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Dostluk	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	43	100

Tablo 4.13 incelendiğinde *cesaret-liderlik* (f=7, %16.3) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer

ögelerinin toplam 43 tane oluşu belirlenmiştir. Moana animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 18 tanesine değinildiği, 11 tanesine değinilmediği saptanmıştır.

4.2.2. Buz Devri 5: Büyük Çarpışma

Yapım Yılı: 2016

İzlenme Sayısı: 1.308.876

Ülke: ABD

Özet

Meşe palamudu peşinde olan firavun faresi Scrat karnını doyurmaya çalışırken uzayda takım kozmik olayları tetikler. Tetiklenen olaylar sonucu dünya neredeyse yok olmanın eşiğine gelir. Bir meteor dünyaya çarpacak bir hızla yörüngeye gelmektedir. Meteorun yaklaşması sonucunda dünyada değişiklikler meydana gelir. Meteorun küçük parçalarının dünyaya çarpmasıyla birlikte ekip elektromanyetik alanı keşfeder. Ekibin beyni Buck da meteorun çarpmasını önlemek ve dünyayı kurtarmak için ekibi harekete geçirir.

4.2.2.1. Buz Devri 5 Büyük Çarpışma Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Sansarın yumurtası çalınan dinozora yardım etmesi **yardımlaşma-dayanışma** değerini belirtmektedir.

Sansarın hayatını kurtardığı yumurtanın çatladıktan sonra Sansarı öpmesi **sevgi** değerini belirtmektedir.

Sansarın meteoru dünyadan uzaklaştırmak için yanardağın basıncını düşünmesi ve yanardağı bir fırlatıcı olarak kullanması **bağımsız ve özgür düşünebilme** değerini vurgu yapmaktadır.

Meteoru durdurmak için bütün hayvanların bir arada çalışması **yardımlaşma-dayanışma** değerini belirtmektedir.

Resim 4.17: Bebek dinozorun sansarı öpmesi

(Şefkat, sevgi)

Resim 4.18: Tüm hayvanların beraber yanardağı kapatması

(Yardımlaşma-dayanışma)

Tablo 4.14: Buz Devri 5 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yardımlaşma-dayanışma	6	12
Aile birliğine önem verme	6	12
Sevgi	5	10
Bağımsız ve özgür düşünebilme	4	8
Saygı	3	6
Sabır	3	6
Öz-denetim	3	6
Sorumluluk	2	4
Özgüven	2	4
Cesaret-liderlik	2	4
Nazik olmak	2	4
İyimserlik	2	4
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	4
Selamlaşma	2	4
Empati	1	2
Dostluk	1	2

Değerler	f	%
Doğruluk-dürüstlük	1	2
Misafirperverlik	1	2
İyilik yapmak	1	2
Fedakârlık	1	2
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	50	100

Tablo 4.14’de Buz Devri 5 animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *yardımlaşma-dayanışma ve aile birliğine önem verme* (f=6, %12) değerlerinin en sık frekansta işlenmiş değerler olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 50 tane oluşu belirlenmiştir. Buz Devri 5 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 20 tanesine yer verildiği, 9 tanesine yer verilmediği saptanmıştır.

4.2.3. Karlar Ülkesi 2

Yapım Yılı: 2019

İzlenme Sayısı: 1.283.172

Ülke: ABD

Özet

Karlar Ülkesi 2, Erindel’in sınırlarının çok ötesinde tehlikeli bir yolculuğa çıkan Elsa ve arkadaşlarının maceralarını anlatmaktadır. Elsa neden büyülü güçlerle doğduğunu merak etmekte ve bu sorunun cevabını bulmak için Erindel’in dışındaki ormana doğru gitmeye karar verir. Elsa, Anna, Kristoff, Olaf ve Sven bu macerada birlikte sihirli ormanın üzerindeki sisi kaldırıp Erindel’in geleceğini kurtarmak için mücadele ederler

4.2.3.1. Karlar Ülkesi 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Annesinin çocuklarına sarılıp onları uyutmak için şarkı söylediği sahne **sevgi** değerine vurgu yapmaktadır.

Elsa'nın renkler içerisinde şarkı söylemesi **estetik duyguların geliştirilmesi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.19: Anne ve çocukların sarılma sahnesi
(Sevgi, aile birliğine önem verme)

Resim 4.20: Elsa'nın şarkı söyleme sahnesi
(Estetik duyguların geliştirilmesi)

Tablo 4.15: Karlar Ülkesi 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sevgi	8	15.1
Yardımlaşma-dayanışma	8	15.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	5	9.4
Öz-denetim	5	9.4
Sorumluluk	3	5.7
Dostluk	3	5.7
Doğruluk-dürüstlük	3	5.7

Değerler	f	%
Sabır	3	5.7
Saygı	2	3.8
Cesaret-liderlik	2	3.8
Temizlik	2	3.8
Aile birliğine önem verme	2	3.8
Hoşgörü-Duyarlılık	1	1.9
Özgüven	1	1.9
Bağımsız ve özgür düşünebilme	1	1.9
İyimserlik	1	1.9
Şefkat-merhamet	1	1.9
Alçakgönüllülük	1	1.9
Fedakârlık	1	1.9
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Nazik olmak	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Selamlaşma	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	53	100

Tablo 4.15 incelendiğinde *sevgi ve yardımlaşma-dayanışma* (f=8, %15.1) değerlerinin en sık frekansta işlenmiş değerler olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 53 tane oluşu belirlenmiştir. Karlar Ülkesi 2 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 19 tanesine yer verildiği, 10 tanesine yer verilmediği saptanmıştır.

4.2.4. İnanılmaz Aile 2

İzlenme Sayısı: 1.267.415

Yayınlandığı Yıl: 2018

Ülke: ABD

Özet

İnanılmaz Aile 2, süper güçlere sahip olan bir ailenin kahramanlık serüvenlerini anlatan bir filmidir. Süper güçlere sahip aile suça karşı mücadele ederken, süper kahramanlık yasa dışı olur. Ailenin Elastigirl lakaplı annesi Helen süper kahraman imajını düzeltmek için bir telekomünikasyon şirketiyle anlaşır. Helen süper kahramanların önemini anlatırken, evin sorumluluğu, evde kalan Bob'un sorumluluğundadır. Küçük

Jack-Jack'in de süper güçlerinin yeni ortaya çıkması, evdeki kargaşayı iyice arttırır. Ancak yeni bir kötü dâhinin süper kahramanları sonsuza kadar kötü göstermek adına yaptığı planı devreye girince, aile ve diğer kahramanlar birlikte çabalayarak kötüyü durdurmaya çalışırlar.

4.2.4.1. İnanılmaz Aile 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Helen'in kullandığı “*Kanunlar adaletsizse onları değiştirecek kanunlar var yoksa kargaşa çıkar.*” ifadesi **adil olma** değerini vurgulamaktadır.

Helen'in çocuklarını korumak istemesi ve onları süper kahramanlıklarından dolayı hapse girmemeleri için mücadele etmesi **sorumluluk** değerine değinmektedir.

Ailenin sarıldığı sahne **aile birliğine önem verme** değerine vurgu yapmaktadır.

İnanılmaz ailenin her üyesinin kötülüğe karşı savaşması **cesaret-liderlik** değerini belirtmektedir.

Resim 4.21: Sarılma sahnesi (Sevgi)

Tablo 4.16: İnanılmaz Aile 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Yardımlaşma-dayanışma	5	11.9
Sorumluluk	4	9.5
Saygı	4	9.5
Cesaret-liderlik	4	9.5
Aile birliğine önem verme	4	9.5
Sevgi	2	4.8
Özgüven	2	4.8
Adil olma	2	4.8
Nazik olmak	2	4.8

<i>Değerler</i>	f	%
Temizlik	2	4.8
Doğruluk-dürüstlük	2	4.8
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	4.8
Selamlaşma	2	4.8
Öz-denetim	2	4.8
Dostluk	1	2.4
İyilik yapmak	1	2.4
Çalışkanlık	1	2.4
Empati	0	0
İyimserlik	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Paylaşımci olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
TOPLAM	42	100

Tablo 4.16’da İnanılmaz Aile 2 animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *yardımlaşma-dayanışma* (f=5, %11.9) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 42 tane olduğu belirlenmiştir. İnanılmaz Aile 2 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 18 tanesine yer verildiği, 11 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.5. Çılgın Hırsız 3

İzlenme Sayısı: 999.234

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Gru, en büyük elması çalmak isteyen hırsız yakalamakta başarısız olunca Anti-Kötüler Birliği’nden kovulur. Gru tekrar hırsızlığa dönmek ve dönememek arasında gidip gelir. Ancak, bir yabancı ortaya çıkar ve Gru’ya bir erkek kardeşi olduğunu ve kendisiyle görüşmek istediğinin haberini iletir. Gru hırsızlık yapmak konusunda başarısız olan kardeşi ile beraber elması ele geçirip tekrar eski günlerine dönmeye çalışır.

4.2.5.1. Çılgın Hırsız 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Görüntüde karakterin rengârenk ortamda dans edip şarkı söylemesi **estetik duyguların geliştirilmesi** değerine değinmektedir.

İşten kovulduktan sonra üzülen Gru'ya karısının “*Gru artık bunları aşmalısın, geleceği düşün, her şey güzel olacak inan.*” ifadesi **iyimserlik** değerini vurgulamaktadır.

Margo'nun Agnes'e “*Hava kararmadan evde olmalıyız.*” İfadesi **sorumluluk** değerini belirtmektedir.

Film sonunda minyonlarla Gru'nun tekrar bir araya gelip sarılmaları **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.22: Dans sahnesi (Estetik duyguların geliştirilmesi)

Resim 4.23: Minyonlarla sarılma sahnesi (Sevgi)

Tablo 4.17: Çılgın Hırsız 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	5	20.8
Sorumluluk	4	16.7
Nazik olmak	2	8.3
Doğruluk-dürüstlük	2	8.3
Aile birliğine önem verme	2	8.3
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	8.3
Saygı	1	4.2
Cesaret-liderlik	1	4.2
Dostluk	1	4.2
Yardımlaşma-dayanışma	1	4.2
İyimserlik	1	4.2
Fedakârlık	1	4.2
Sabır	1	4.2
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	24	100

Tablo 4.17’de Çılgın Hırsız 3 animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=5, %20.8) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 24 tane olduğu belirlenmiştir. Çılgın Hırsız 3 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 13 tanesine yer verildiği, 19 tanesi yer verilmediği görülmektedir.

4.2.6. Coco

İzlenme Sayısı: 982.347

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Coco, 12 yaşındaki Miguel'in ölüler diyarındaki serüvenlerini anlatmaktadır. Miguel, efsanevi Meksikalı gitarist Ernesto de la Cruz'un en büyük hayranlarından. Ancak Cruz hayatını kaybetmiştir ve Miguel'in onunla tanışması imkânsızdır. Ailesi müzikten nefret eden Miguel gizli gizli müzikle uğraşmaktadır. Her gün onun şarkılarını dinleyen Miguel günün birinde bir yarışmaya katılmak için ünlü müzisyenin gitarını kullanır. Ancak gitarı çalması onu bir anda Ölüler Diyarı'na götürür. Çıkış yolunu arayan Miguel, orada Hector'la karşılaşır ve birlikte Miguel'in aile tarihinin ardındaki gerçeği bulup Migueli tekrar yaşayanların dünyasına göndermeye çalışırlar.

4.2.6.1. Coco Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Televizyondaki şarkıcının söylediği “*Müziğin gücünü asla hafife alma.*” ifadesi **estetik duyguların geliştirilmesi** değerini belirtmektedir.

Miguel'in ailesinin ayakkabıcı olmasını istemesine rağmen müzisyen olmayı istemesi ve bunun için mücadele etmesi **bağımsız ve özgür düşünebilme** değerini vurgulamaktadır.

Miguel'in “*Aileler birbirine destek olmalı böyle yapmamalı.*” ifadesi **aile birliğine önem verme** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.24: Miguel'nun şarkı söylediği sahne

(Estetik duyguların geliştirilmesi)

Resim 4.25: Ailecek sarılma sahnesi

(Sevgi, aile birliğine önem verme)

Tablo 4.18: Coco Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sevgi	6	13.3
Estetik duyguların geliştirilmesi	6	13.3
Aile birliğine önem verme	5	11.1
Sorumluluk	4	4.9
Saygı	4	4.9
Özgüven	4	4.9
Selamlaşma	3	6.7
Yardımlaşma-dayanışma	2	4.4
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	4.4
Adil olma	1	2.2
Cesaret-liderlik	1	2.2
Nazik olmak	1	2.2
İyimserlik	1	2.2
Çalışkanlık	1	2.2
Şefkat-merhamet	1	2.2
Fedakârlık	1	2.2
Sabır	1	2.2
Öz-denetim	1	2.2
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Dostluk	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	45	100

Tablo 4.18’de Coco animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi ve estetik duyguların geliştirilmesi* (f=6, %13.3) değerlerinin en sık frekansta işlenmiş değerler olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 45 tane oluşu belirlenmiştir. Coco animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 18 tanesine yer verildiği, 11 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.7. Minyonlar

İzlenme Sayısı: 964.454

Yapım Yılı: 2015

Ülke: ABD

Özet

Minyonlar filmi, yüzyıllar boyunca her çeşit kötü efendiye hizmet etmeye kendini adanmış bir grup minyonun maceralarını anlatır. Çok uzun zaman efendisiz kalan minyonların bu sorunu Kevin ve arkadaşları tarafından çözülmeye çalışacaktır. Kendileri için en kötü efendiyi bulma arayışına giren Kevin ve arkadaşlarının yolu Scarlett ile kesişecek ve kraliçenin tacını çalacaklardır. Minyonlar böylece kendilerine yeni bir efendi bulmaya çalışacaklardır.

4.2.7.1. Minyonlar Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Kevin’ın kabilesinin iyiliği için mağaradan çıkmaya karar vermesi ve kabilesi adına sorumluluk alması **sorumluluk** değerine vurgu yapmaktadır.

Tablo 4.19: Minyonlar Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	3	30
Saygı	2	20
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	20
Sorumluluk	1	10
Özgüven	1	10
Cesaret-liderlik	1	10
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Nazik olmak	0	0
Dostluk	0	0

Değerler	f	%
Yardımlaşma-dayanışma	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	10	100

Tablo 4.19’da Minyonlar animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=3, %30) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. Minyonlar animasyon filminde 10 adet değer ögesine rastlanılmıştır. Minyonlar animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 6 tanesine yer verildiği, 23 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.8. Şirinler: Kayıp Köy

İzlenme Sayısı: 840.130

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Şirinler Kayıp Köy filminde ekip bir görev uğruna yasak ormana doğru yola çıkar. Gargamel’in elinde gizemli bir harita ortaya çıkar ve yasak ormanda gizli bir köy olduğunu gösterir. Bunu öğrenene Şirine ve arkadaşları bu gizli köyü uyarmaya çalışırlar. Şirine, Gözlüklü Şirin, Sakar Şirin ve Güçlü Şirin yasak ormanda yolculuk ederek bu köyü Gargamel’den önce bulmaya çalışırlar. Ancak kötü kalpli Gargamel’in kedisi ve kuşuyla da mücadele etmeleri gerekir. Şirine ve arkadaşları bu yolculukta hem köyü uyaracaklardır hem de Şirine kendi kimliğini anlamaya çalışacaktır.

4.2.8.1. Şiriner Kayıp Köy Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Şirine'nin kendisi yüzünden açığa çıkan yasak ormandaki köyü tehlikeye karşı uyarmak istemesi ve yaptığı hatanın sorumluluğunu üstlenmesi **sorumluluk** değerini belirtmektedir.

Güçlü Şirin'in "Biz Şirin ekibiyiz, bu işte beraberiz, sana yardım edeceğiz." ifadesi ve ardından beraber resim çekinmeleri **yardımlaşma-dayanışma** değerini vurgulamaktadır.

Şirine'nin Gözlüklü'ye "Gargamele en çok karşı olan benim ama biz Şirinleriz doğru olanı yaparız." ifadesi **doğruluk-dürüstlük** değerini vurgulamaktadır

Resim 4.26: Şirinlerin arkadaşlık pozu vermesi

(Dostluk)

Resim 4.27: Gargamel'e yardım etme sahnesi

(Yardımlaşma-dayanışma)

Tablo 4.20: Şirinler Kayıp Köy Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Yardımlaşma-dayanışma	4	17.4
Sevgi	3	13
Nazik olmak	2	8.7
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	8.7
İyilik yapmak	2	8.7
Selamlaşma	2	8.7
Sorumluluk	1	4.3
Saygı	1	4.3
Cesaret-liderlik	1	4.3
Temizlik	1	4.3
Doğruluk-dürüstlük	1	4.3
Bağımsız ve özgür düşünebilme	1	4.3
Misafirperverlik	1	4.3
Çalışkanlık	1	4.3
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Dostluk	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
İyimserlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Paylaşımci olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	23	100

Tablo 4.20’de Şirinler Kayıp Köy animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *yardımlaşma-dayanışma* (f=4, %17.4) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 23 tane olduğu belirlenmiştir. Şirinler Kayıp Köy animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 14 tanesine yer verildiği, 15 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.9. Arabalar 3

İzlenme Sayısı: 829.942

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Arabalar 3 filminin konusu, Şimşek McQueen'in yeni nesil arabalara yenildikten sonra emekliliğinin gelip gelmediği konusudur. Şimşek pistlere geri dönmenin hayalini kurarken bir yandan işinin henüz bitmediğini kanıtlamaya karar verir. Hevesli genç yarış teknisyeni Cruz Ramirez'in yardımıyla çalışmaya başladıktan sonra aslında Cruz'un içinde bir yarışçı keşfeder. Böylelikle McQueen kendi macerasının yanı sıra Cruz'un da içerisindeki yarışçıyı çıkarmasına yardım eder ve yeni bir şampiyon yetişir.

4.2.9.1. Arabalar 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Şimşek McQueen'in yarış sonrası “*Yarıшта önemli olan saygıdır. Bu insanların hepsine saygı duyuyorum.*” İfadesi **saygı** değerine değinmektedir.

McQueen'in sürekli antrenman yapması **çalışkanlık** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.28: McQueen'in çalışmaları

(Çalışkanlık)

Tablo 4.21: Arabalar 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Saygı	6	18.2
Çalışkanlık	4	12.1
Yardımlaşma-dayanışma	3	9.1
Öz-denetim	3	9.1
Cesaret-liderlik	2	6.1
Nazik olmak	2	6.1
Dostluk	2	6.1
İyimserlik	2	6.1
Sevgi	1	3

Değerler	f	%
Sorumluluk	1	3
Özgüven	1	3
Doğruluk-dürüstlük	1	3
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	3
Misafirperverlik	1	3
Şefkat-merhamet	1	3
Selamlaşma	1	3
Sabır	1	3
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Paylaşımci olmak	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
TOPLAM	33	100

Tablo 4.21’de Arabalar 3 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *saygı* (f=6, %18.2) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 33 tane oluşu belirlenmiştir. Arabalar 3 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 17 tanesine yer verildiği, 12 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.10. Aslan Kral

İzlenme Sayısı: 768.340

Yapım Yılı: 2019

Ülke: ABD

Özet

Aslan Kral, yavru bir aslan olan Simba’nın macerasını anlatmaktadır. Ormanın kralı olan babası Mufasa’ya hayran olarak yetişen Simba bir gün amcası Scar tarafından kurulan hain bir tuzakta babasını kaybeder. Babasının ölümünden Simba’nın sorumlu olduğuna Simba’yı ikna eden amcası Scar yeni kral olur. Uzak bir diyarda büyüyen Simba büyüdüğünde babasının ölümüyle ilgili gerçekleri öğrenir ve tekrar kral olmak için kendi yuvasına döner.

4.2.10.1. Aslan Kral Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Mufasa'nın oğluna söylediği “*Tüm canlılar birlikte yaşayarak doğanın dengesinin korur, kral olarak bu dengeyi çok iyi korumalısın ve tüm canlılara saygı duymalısın.*” ifadesi **saygı** değerini vurgulamaktadır.

Simba'nın Zazu'ya söylediği “*Hiç kimse bana ne yapacağımı, nasıl düşüneceğimizi söyleyemez farklı bir kral olacağım ben!*” ifadesi **bağımsız ve özgür düşünme** değerine değinmektedir.

Mufasa'nın Simba'ya “*Sorumluluktan kaçmaman lazım sen kralısın.*” ifadesi ve onu kral olmaya sorumluluklarını yapmaya ikna etmeye çalışması **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.29: Aslanların sevgi gösterisi

(Sevgi)

Tablo 4.22: Aslan Kral Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	5	15.2
Sorumluluk	4	12.1
Cesaret-liderlik	3	9.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	3	9.1
Saygı	2	6.1
Yardımlaşma-dayanışma	2	6.1
Aile birliğine önem verme	2	6.1
İyimserlik	2	6.1
Sabır	2	6.1
Özgüven	1	3
Adil olma	1	3

Değerler	f	%
Dostluk	1	3
Temizlik	1	3
Bağımsız ve özgür düşünebilme	1	3
Vatanseverlik	1	3
Şefkat-merhamet	1	3
Öz-denetim	1	3
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Nazik olmak	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Misafirperverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
TOPLAM	33	100

Tablo 4.22’de Aslan Kral adlı animasyon filmine ait bulgulara bakıldığında *sevgi* (f=5, %15.2) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 33 tane olduğu belirlenmiştir. Aslan Kral animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 17 tanesine yer verildiği, 12 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.11. İyi Bir Dinozor

İzlenme Sayısı: 718.008

Yapım Yılı: 2016

Ülke: ABD

Özet

İyi Bir Dinozor filmi, ailesi ile beraber mutlu bir şekilde yaşantısını süren Arlo’nun babasının ölümünden sonra korkularını yenme mücadelesini anlatmaktadır. Hayatı boyunca pek çok şeyden korkarak büyüyen Arlo korkularının üstesinden gelmeye çalışırken bu yolda ona yardımcı olacak Earl adında bir dost edinir. Fırtına sonucunda evlerinden uzağa düşen Arlo ve arkadaşı tekrar evlerine dönmeye çalışacak ve bu yolculukta çeşitli zorluklarla mücadele edeceklerdir.

4.2.11.1. İyi Bir Dinozor Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Baba dinozorun Arlo'ya söylediği “*Nehrin etrafında koşturmak çok tehlikelidir, dikkatli olmalısın Arlo*” ifadesi **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Baba dinozorun Arlo'ya söylediği “*Bazen arkasındaki güzelliği görmen için korkularının üstesinden gelmen gerekir.*” ifadesi **cesaret** değerini vurgulamaktadır.

Arlo'nun babasına “*Korkuyorum ama ona yardım etmek zorundayım. Çünkü o benim arkadaşım ve onu seviyorum.*” ifadesi ve ardından korkularına rağmen arkadaşını kurtarmaya gitmesi **sevgi** ve **cesaret** değerine değinmektedir.

Resim 4.30: Arlo'nun şelalede Earl'e kalkan olması

(Fedakârlık)

Resim 4.31: Arlo'nun ailesine kavuşma anı ve sarılmaları

(Sevgi)

Tablo 4.23: İyi Bir Dinozor Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sevgi	4	14.28
Cesaret-liderlik	4	14.28
Yardımlaşma-dayanışma	3	10.7
Sorumluluk	2	7.1
Nazik olmak	2	7.1
Aile birliğine önem verme	2	7.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	7.1
Sabır	2	7.1
Öz-denetim	2	7.1
Özgüven	1	3.6
Dostluk	1	3.6
Doğruluk-dürüstlük	1	3.6
Şefkat-merhamet	1	3.6
Fedakârlık	1	3.6
Saygı	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	28	100

Tablo 4.23’de İyi Bir Dinozor adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi ve cesaret-liderlik* ($f=4$, %14.28) değerlerinin en sık frekansta işlenmiş değerler olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 28 tane olduğu belirlenmiştir. İyi Bir Dinozor animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 14 tanesine yer verildiği, 15 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.12. Oyuncak Hikâyesi 4

İzlenme Sayısı: 714.390

Yapım Yılı: 2019

Ülke: ABD

Özet

Oyuncak Hikâyesi 4, kaşıktan yapılma bir oyuncak olan Forky'nin macerasını anlatmaktadır. Bir geri dönüşüm projesi ile Bonnie tarafından anaokulunda yapılan Forky, diğer oyuncaklara oyuncak olmadığını ve bir atık olduğunu söyler. Woody ise Bonnie üzülmesin diye Forky'yi bunun aksine ikna etmeye çalışır. Bonnie ve ailesinin tatile çıkmasıyla beraber uzun bir yolculuğa çıkan Woody ve diğer oyuncaklar bir yandan Forky'ye göz kulak olmak zorunda kalırken, bir yandan da arkadaşları Bo'yu bulmaya çalışırlar.

4.2.12.1. Oyuncak Hikâyesi 4 Filmindeki Bazı İfadeler ve Resimler

Bölüm başındaki şarkıda geçen “*Dostunum ben senin, kimse seni benim kadar sevmez asla inan buna, yıllar geçse bile dostluk ölmez asla, dostunum ben senin.*” sözler **dostluk** değerinin önemini vurgulamaktadır.

Bütün oyuncakların Woody'yi kurtarmak için birlikte çaba göstermesi **dostluk ve yardımlaşma-dayanışma** değerlerini vurgulamaktadır.

Woody'nin Forky'ye göz kulak olması **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Hermonie'nin annesinin giderken “*Hermoni tatlım ben gidiyorum gel bir sarılayım, seni seviyorum.*” ifadesi **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.32: Tüm oyuncakların sarılma sahnesi

(Sevgi)

Tablo 4.24: Oyuncak Hikâyesi 4 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	5	14.7
Dostluk	4	11.8
Yardımlaşma-dayanışma	4	11.8
Sorumluluk	3	8.8
Selamlaşma	3	8.8
Sabır	3	8.8
Cesaret-liderlik	2	5.9
Nazik olmak	2	5.9
Temizlik	2	5.9
Öz-denetim	2	5.9
Doğruluk-dürüstlük	1	2.9
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	2.9
İyilik yapmak	1	2.9
Fedakârlık	1	2.9
Saygı	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	34	100

Tablo 4.24'te Oyuncak Hikâyesi 4 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=5, %14.7) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 34 tane olduğu belirlenmiştir. Oyuncak Hikâyesi 4 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 14 tanesine yer verildiği, 15 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.13. Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3: Gizli Dünya

İzlenme Sayısı: 695.841

Yapım Yılı: 2019

Ülke: ABD

Özet

Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 filmi, Vikinglerin ilk ejderha eğitmeni ve ejderhalar ile insanlar arasındaki barışın koruyucusu Hıçkılık ile onun ejderhası Dişsiz macerasını anlatmaktadır. Dişsiz soyunun tükendiğini düşünürken kendi soyundan dışı bir ejderha ile tanışması Dişsiz'in bağımsız hareket etmek istemesine sebep olur. Bu dışı ejderha, vahşi ve zorludur. Hıçkılık hem kendi liderliğini sorguladığı hem de Dişsiz ve diğer ejderhaları kurtarmak zorunda olduğu bir durumun içerisinde kalır. Böylece kendi halkı ve ejderhalar için yeni bir yurt bulur ve Dişsiz'in özgürlüğünü verir.

4.2.13.1. Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Hıçkılık'ın tutsak edilen ejderhaların özgürlüğüne kavuşturulması gerektiğini söylemesi ve onlara yardım etmesi **yardımlaşma-dayanışma** değerine değinmektedir.

Ejderhalar kaçırıldıktan sonra Hıçkılık'ın kendini kontrol edip ümitsizliğe düşmemesi ve bir kurtarma planı yapması **öz denetim** değerinin önemine vurgu yapmaktadır.

Babasının Hıçkılık'a annesi hakkında söylediği “ *İnsan aşkını kaybedebilir evlat, bu seni üzebilir ama günün sonunda her şeye değer. Hayatın en büyük hediyesi aşktır.* ” ifadesi **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.33: Hıçkılık ile Dişsiz'in buluşması (Sevgi)

Tablo 4.25: Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Cesaret-liderlik	4	22.2
Sevgi	3	16.7
Yardımlaşma-dayanışma	3	16.7
Öz-denetim	2	11.1
Sorumluluk	1	5.6
Özgüven	1	5.6
Temizlik	1	5.6
Bağımsız ve özgür düşünebilme	1	5.6
Misafirperverlik	1	5.6
Fedakârlık	1	5.6
Saygı	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Nazik olmak	0	0
Dostluk	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
İyimserlik	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Sabır	0	0
TOPLAM	18	100

Tablo 4.25’de Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *cesaret-liderlik* (f=4, %22.2) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 18 tane olduğu belirlenmiştir. Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 10 tanesine yer verildiği, 19 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.14. Ralph ve İnternet: Oyun Bozan Ralph 2

İzlenme Sayısı: 687.209

Yapım Yılı: 2019

Ülke: ABD

Özet

Ralph ve İnternet filminde, Ralph bir kurtarma görevine soyunur. Ralph'ın hatası sonucunda Sugar Rush oyunu yeni bir tehlike altındadır. Oyun bozulmuş ve oyunu oynayan kişi oyunun kolunu kırmıştır. Oyunun tekrar oynanması için o parçaya ihtiyaç vardır. Yakın birer dost olan Ralph ve Vanellope oyunu kurtarmak için Litwak'ın Oyun Salonu'na internet aracılığıyla girer. İkili, internetten satın aldıkları parçanın parasını toplamak için internette para kazanmaya çalışırlar. Bir yandan eksik parçayı bulmaya çalışan Ralph ve Vanellope bir yandan da dostluklarının sınırlarını öğrenirler.

4.2.14.1. Ralph ve İnternet: Oyun Bozan Ralph 2 Filmindeki Bazı Örnek İfade ve Resimler

Ralph'ın bozulan oyundan dolayı arkadaşları evsiz kalmasın diye internete atılıp oyunun bozuk parçasını bulmaya karar vermesi **yardımlaşma-dayanışma** değerini vurgulamaktadır.

Vanellope'nin şarkı söyleyip dans ettiği sahne **estetik duyguların geliştirilmesi** değerini belirtmektedir.

Ralph ile yaşantı konusunda aynı düşünmeyip daha özgür bir hayatı düşünen Vanellope'ye Shank'in söylediği “*Dostlarının her zaman seninle aynı hayallere sahip olmaları gerekmez. Tüm illaki değişir ama sıkı olanlar bu gibi şeylerle güçlenir.*” cümlesi **bağımsız ve özgür düşünebilme** değerini vurgulamaktadır.

Ralph'ın virüse söylediği “*O ne yaparsa yapsın, nereye giderse gitsin bizim dostumuz kalacak, çünkü en iyi dostlar böyle yapar*” ifadesi **dostluk** değerinin öneminden bahsetmektedir.

Resim 4.34: Vanellope'nin şarkı söylediği sahne (Estetik duyguların geliştirilmesi)

Resim 4.35: Ralph ve Vanellope'nin sarılma sahnesi (Sevgi)

Tablo 4.26: Oyunbozan Ralph 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Dostluk	3	13.6
Sorumluluk	2	9.1
Hoşgörü-Duyarlılık	2	9.1
Yardımlaşma-dayanışma	2	9.1
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	9.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	9.1
Fedakârlık	2	9.1
Sevgi	1	4.5
Saygı	1	4.5
Cesaret-liderlik	1	4.5
Nazik olmak	1	4.5
İyimserlik	1	4.5
Sabır	1	4.5
Öz-denetim	1	4.5
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
TOPLAM	22	100

Tablo 4.26'da Oyunbozan Ralph 2 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *dostluk* (f=3, %13.6) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu

görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 22 tane olduğu belirlenmiştir. Oyunbozan Ralph 2 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 14 tanesine yer verildiği, 15 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.15. Kayıp Balık Dori

İzlenme Sayısı: 617.320

Yapım Yılı: 2016

Ülke: ABD

Özet

Nemo ve Marlin’le birlikte yaşayan, herkesin sevdiği kısa süreli hafıza kaybı yaşayan mavi Tang balığı Dori aniden ailesini hatırlayınca, Marlin ve Nemo ile birlikte okyanusu aşar. Annesi ile babasını bulmaya çalışırken yolları Deniz Yaşam Enstitüsüne düşer. Yolda tekrar kaybolan Dori’ye bu sefer hem eski dostları hem de huysuz ahtapot Hank, balina Bailey ve köpekbalığı Destiny yardım eder ve Dori macera sonunda ailesine kavuşur.

4.2.15.1. Kayıp Balık Dori Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Dori’nin annesinin ve babasının Dori’ye “*canım, tatlım, yavrum*” şeklindeki hitapları ve Dori’nin yanlış yaptığı şeyler için özür dilemesi **nazik olmak** değerine değinmektedir.

Dori’nin annesinin “*Seni asla unutmayız canımın içi, senin de bizi unutmayacağını biliyoruz.*” ifadesi ve sarılmaları **aile birliğine önem verme ve sevgi** değerlerine vurgu yapmaktadır.

Babasının kabuğu kaldıramadığı için morali bozulan Dori’ye “*Sakin ol, hayatta her şey o kadar kolay olmaz. Daime başka bir yolu vardır.*” ifadesi **sabır** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.36: Dori ve ailesi (Aile birliğine önem verme)

Tablo 4.27: Kayıp Balık Dori Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nazik olmak	5	17.9
Aile birliğine önem verme	4	14.3
Sevgi	3	10.7
Yardımlaşma-dayanışma	3	10.7
Sabır	3	10.7
Sorumluluk	2	7.1
Özgüven	2	7.1
Saygı	1	3.57
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	3.57
İyilik yapmak	1	3.57
Şefkat-merhamet	1	3.57
Selamlaşma	1	3.57
Öz-denetim	1	3.57
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Dostluk	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
TOPLAM	28	100

Tablo 4.27’de Kayıp Balık Dori adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *nazik olmak* (f=5, %17.9) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu

görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 28 tane oluşu belirlenmiştir. Kayıp Balık Dori animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 13 tanesine yer verildiği, 16 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.16. Patron Bebek

İzlenme Sayısı: 614.845

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Tim 7 yaşında ailesinin tek çocuğudur ve hayatında her şey yolunda gitmektedir. Ancak günün birinde bütün düzeni bozulacaktır çünkü annesi ve babası küçük bir bebeği evlat edinmiştir. Ancak bu bebek garip bir bebektir. Sürekli takım elbise giymektedir ve anne-babası olmadığında tıpkı bir yetişkin gibi konuşabilmektedir. Tim başlangıçta bu bebekle hiç anlaşılamaz. Ancak ikili kısa sürede iş birliği yapmaya karar varır. Küçük bebek aslında bebek şirketinin bir ajanıdır ve köpeklerle ilgili çözmesi gereken çok önemli bir mesele vardır; Puppy Cop. Yönetim kurulu başkanının piyasaya çıkartmak istediği yeni köpeği öğrenip buna engel olmak. İkili beraber ailelerini kurtarmaya ve gizli köpeği öğrenmeye çalışırlar

4.2.16.1. Patron Bebek Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Kaçma anında bile çocukların bisiklete binerken başlık takması ve “*Her zaman başlık tak.*” ifadesi **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Patron Bebeğin abisine söylediği “*Başarıya giden yol dümdüz değildir, bu zorlu bir yolculuktur. Denizdeki bir gemi gibi, sen geminin kaptanısın, okyanusu dize getiriyorsun. Yenilgiyi aklına getirmezsene daima başarısın.*” ifadesi **özgüven** değerine değinmektedir.

Film sonunda ailenin hep birlikte sarılmaları **aile birliğine önem verme** değerini vurgulamaktadır.

Tim’in “*Herkese yetecek kadar sevgi vardır.*” İfadesi **sevgi** değerini belirtmektedir.

Resim 4.37: Bütün ailenin sarılma sahnesi

(Sevgi, aile birliğine önem verme)

Tablo 4.28: Patron Bebek Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	5	25
Sorumluluk	3	15
Aile birliğine önem verme	3	15
Özgüven	2	10
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	10
Empati	1	5
Nazik olmak	1	5
Yardımlaşma-dayanışma	1	5
Temizlik	1	5
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	5
Saygı	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Dostluk	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	20	100

Tablo 4.28’de Patron Bebek adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=5, %25) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 20 tane olduğu

belirlenmiştir. Patron Bebek animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 10 tanesine yer verildiği, 15 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.17. Otel Transilvanya 3: Yaz Tatili

İzlenme Sayısı: 571.708

Yapım Yılı: 2018

Ülke: ABD

Özet

Otel Transilvanya 3, Dracula ve canavarların canavar gemisindeki tatil maceralarını anlatmaktadır. Mavis, lüks bir canavar gemisinde tatil ayarlayarak babasına sürpriz yapmak ister. Babasının otel işlerinden biraz kafasını kaldırmasını ister. Dracula'nın arkadaşları ile hep beraber yola çıkarlar. İçerisinde canavarların eğlenebileceği çeşitli faaliyetlerin olduğu Bermuda'ya giderler fakat orada Dracula ve canavarların sonunu getirmek isteyen Van Helsing ailesinin üyeleri vardır. Dracula ve Van Helsing ailesinin en küçük torununun birbirine âşık olmasıyla yıllar süren bir kavga artık çözüm bulur.

4.2.17.1. Otel Transilvanya 3 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Mavis'in sevgilisine söylediği “*Yine hep beraber olmalıyız, eskisi gibi, bir aile gibi*” ifadesi **aile birliğine önem verme** değerini vurgulamaktadır.

Dracula'nın arkadaşına söylediği “*Küçük kızıma artık yalan söyleyemem dünyadaki en önemli kişi o benim için.*” ifadesi **sevgi** değerine ve **dürüstlük değerine** değinmektedir.

Dracula'nın kızına söylediği “*Sen benim tatlı tarantulasın seni nasıl bırakırım*” ifadesinin ardından kızını herhangi bir durumda bırakmayacağını dair ikna etmesi **aile birliğine önem verme ve sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.38: Dracula ve kızı (Sevgi)

Tablo 4.29: Otel Transilvanya 3 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	4	28.6
Saygı	1	7.1
Hoşgörü-Duyarlılık	1	7.1
Empati	1	7.1
Nazik olmak	1	7.1
Dostluk	1	7.1
Doğruluk-dürüstlük	1	7.1
Aile birliğine önem verme	1	7.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	7.1
İyilik yapmak	1	7.1
Şefkat-merhamet	1	7.1
Sorumluluk	0	0
Özgüven	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Yardımlaşma-dayanışma	0	0
Temizlik	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	14	100

Tablo 4.29’da Otel Transilvanya 3 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=4, %28.6) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu

görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 14 tane oluşu görülmektedir. Otel Transilvanya 3 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 11 tanesine yer verildiği, 18 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.18. Ferdinand

İzlenme Sayısı: 515.084

Yapım Yılı: 2017

Ülke: ABD

Özet

Ferdinand, arenada dövüşmeyi kabul etmeyip, şiddetten uzak bir şekilde çiftlikte çiçek koklamayı isteyen bir boğanın öyküsünü anlatıyor. Sakin bir mizaca ve sevgi dolu olmasına rağmen iri görüntüsü sebebiyle korku duyulan Ferdinand, bu duruma çok üzülür. Dövüşmemek için küçükken kaçtığı çiftlikten bir ailenin yanına sığınır. Tehlikeli bir canavar olarak görülen Ferdinand bir gün yakalanıp kaçtığı çiftlik evine götürülür. Bir yandan evine dönmeye çalışırken bir yandan da diğer boğa arkadaşlarını da boğa güreşinden kurtarmaya çalışır.

4.2.18.1. Ferdinand Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Ferdinand'ın arkadaşına “*Bana istediğin kadar vurabilirsin ama çiçeğe dokunma.*” ifadesi ve çiçeğinin önüne kendisini siper edip onu korumak istemesi **fedakârlık ve sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Ferdinand'ın çalışırken bir tavşanı ezmek için çaba harcaması ve daha sonra ondan özür dilemesi **nazik olmak** değerine değinmektedir.

Ferdinand'ın rakip boğalardan birinin görme engelini ortadan kaldırıp “*Eğer birbirimizi kollamazsak kim kollar?*” ifadesi **yardımlaşma-dayanışma** değerini belirtmektedir.

Ferdinand'ın zarar göreceklərini bildiği için hiçbir boğayı arkada bırakmak istememesi **sorumluluk** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.39: Ferdinand'ın çiçeği koruduğu sahne (Fedakârlık, sorumluluk)

Tablo 4.30: Ferdinand Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	6	21.4
Yardımlaşma-dayanışma	5	17.9
Nazik olmak	4	14.3
Sorumluluk	2	7.1
Estetik duyguların geliştirilmesi	2	7.1
Selamlaşma	2	7.1
Fedakârlık	2	7.1
Saygı	1	3.6
Hoşgörü-Duyarlılık	1	3.6
Cesaret-liderlik	1	3.6
Dostluk	1	3.6
İyilik yapmak	1	3.6
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	28	100

Tablo 4.30’da Ferdinand adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=6, %21.4) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 28 tane olduğu görülmektedir. Ferdinand animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 12 tanesine yer verildiği, 17 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.19. Ters Yüz

İzlenme Sayısı: 489.265

Yapım Yılı: 2015

Ülke: ABD

Özet

Ters Yüz, küçük bir çocuğun duygularının hikâyesini anlatır. Ailesiyle beraber mutlu mesut yaşayan Riley’in hayatı, ailesinin San Francisco’ya taşınmasıyla değişir. Duygu kontrol merkezinde işler karışır ve Neşe ile Üzüntü yanlışlıkla kontrol merkezinin dışına çıkarlar. İşler iyice kötüleşmeye başlamadan Neşe ile Üzüntü’nün kontrol merkezine dönmesi gerekmektedir. Bu macerada Neşe, Üzüntü’nün de aslında ne kadar önemli bir duygu olduğunu anlayacaktır.

4.2.19.1. Ters Yüz Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Neşe’nin Üzüntü’ye söylediği “*Sürekli tersliklere odaklanmamalısın, her şeyi düzeltmenin bir yolu vardır.*” ifadesi **iyimserlik** değerine vurgu yapmaktadır.

Riley’in arkadaşlık adası olması **dostluk**, aile adası olması **aile birliğine önem verme**, dürüstlük adasının olması **doğruluk-dürüstlük** değerine değinmektedir.

Anne ve babasının Riley’e “*canım kızım, sen bizim her şeyimizsin, seni çok seviyoruz.*” gibi ifadeleri **sevgi** değerini vurgulamaktadır.

Resim 4.40: Arkadaşlık adası (Dostluk)

Resim 4.41: Aile adası (Aile birliğine önem verme)

Tablo 4.31: Ters Yüz Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	5	17.2
Aile birliğine önem verme	4	13.8
İyimserlik	4	13.8
Dostluk	3	10.3
Yardımlaşma-dayanışma	3	10.3
Sorumluluk	2	6.9
Nazik olmak	2	6.9
Bağımsız ve özgür düşünebilme	2	6.9
Doğruluk-dürüstlük	1	3.4
Estetik duyguların geliştirilmesi	1	3.4
Selamlaşma	1	3.4
Fedakârlık	1	3.4
Saygı	0	0
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0

Değerler	f	%
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Temizlik	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Paylaşımçı olmak	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	29	100

Tablo 4.31’de Ters Yüz adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=5, %17.2) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 29 tane oluşu görülmektedir. Ters Yüz animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 12 tanesine yer verildiği, 17 tanesine yer verilmediği görülmektedir.

4.2.20. Otel Transilvanya 2

İzlenme Sayısı: 483.417

Yapım Yılı: 2015

Ülke: ABD

Özet

4.2.20.1. Otel Transilvanya 2 Filmindeki Bazı Örnek İfadeler ve Resimler

Dracula’nın torunu ile ilgilenip oyun oynaması ve onu sevmesi **sevgi** değerine değinmektedir.

Televizyondaki canavar programında sunucunun söylediği “*Unutmayın çocuklar gerçek bir canavar her zaman paylaşır.*” ifadesi **paylaşımçı olmak** değerini vurgulamaktadır.

Mavis’in “*Birlikte olduktan sonra her yerde mutlu oluruz.*” ifadesi **aile birliğine önem verme** değerini vurgulamaktadır.

Tablo 4.32: Otel Transilvanya 2 Animasyon Filminin İçerdiği Değerler

<i>Değerler</i>	f	%
Sevgi	3	43
Sorumluluk	2	29
Saygı	1	14
Paylaşımçı olmak	1	14
Hoşgörü-Duyarlılık	0	0
Özgüven	0	0
Empati	0	0
Adil olma	0	0
Cesaret-liderlik	0	0
Nazik olmak	0	0
Dostluk	0	0
Yardımlaşma-dayanışma	0	0
Temizlik	0	0
Doğruluk-dürüstlük	0	0
Aile birliğine önem verme	0	0
Bağımsız ve özgür düşünebilme	0	0
İyimserlik	0	0
Estetik duyguların geliştirilmesi	0	0
Misafirperverlik	0	0
Vatanseverlik	0	0
İyilik yapmak	0	0
Çalışkanlık	0	0
Şefkat-merhamet	0	0
Selamlaşma	0	0
Alçakgönüllülük	0	0
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0	0
Fedakârlık	0	0
Sabır	0	0
Öz-denetim	0	0
TOPLAM	7	100

Tablo 4.29’da Otel Transilvanya 3 adlı animasyon filmine ait bulgular incelendiğinde *sevgi* (f=3, %43) değerinin en sık frekansta işlenmiş değer olduğu görülmektedir. İncelenen animasyon filminin içerdiği değer öğelerinin toplam 7 tane olduğu görülmektedir. Otel Transilvanya 3 animasyon filminde çalışmada ele alınan 29 değerden 4 tanesine yer verildiği görülmektedir.

4.2.21. Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımlarına Yönelik Bulgular

Bu başlık altında yabancı yapım animasyon filmlerinin içerdiği değerlerin genel dağılımına bakılmıştır.

Tablo 4.33: Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerler Dağılımı

Değerler	Animasyon Filmler																			
	Maona	Buz Devri 5	Karlar Ülkesi 2	İnanılmaz Aile 2	Çılgın Hırsız 3	Coco	Minyonlar	Şirinler Kayıp Köy	Arabalar 3	Aslan Kral	İyi Bir Dinozor	Oyuncak Hikâyesi 4	Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 3	Oyunbozan Ralph 2	Kayıp Balık Dori	Patron Bebek	Otel Transilvanya 3	Ferdinand	Ters Yüz	Otel Transilvanya
Sevgi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sorumluluk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Yardımlaşma-dayanışma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Estetik duyguların geliştirilmesi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Saygı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cesaret-liderlik	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nazik olmak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Özgüven	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dostluk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Aile birliğine önem verme	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Öz-denetim	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bağımsız ve özgür düşünebilme	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Fedakârlık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sabır	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Doğruluk-dürüstlük	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İyimserlik	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Selamlaşma	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İyilik yapmak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Şefkat-merhamet	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Temizlik	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hoşgörü-Duyarlılık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Misafirperverlik	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Çalışkanlık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Toplam	20	19	17	17	15	15	15	12	12	12	11	11	11	10	9	9	8	8	7	5

Değerler	Animasyon Filmler																				
	Maona	Buz Devri 5	Karlar Ülkesi 2	İnanılmaz Aile 2	Çılgın Hırsız 3	Coco	Minyonlar	Şiriner Kayıp Köy	Arabalar 3	Aslan Kral	İyi Bir Dinozor	Oyuncak Hikâyesi 4	Ejderhamı Nasıl Eğitirsin 3	Oyunbozan Ralph 2	Kayıp Balık Dori	Patron Bebek	Otel Transilvanya 3	Ferdinand	Ters Yüz	Otel Transilvanya	Toplam
Empati	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	3
Adil olma	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Vatanseverlik	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Paylaşımçı olmak	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	2
Alçakgönüllülük	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kültürel mirasa sahip çıkmak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Toplam	18	20	19	18	13	19	6	14	17	17	14	14	10	14	13	10	11	12	12	4	

Tablo 4.33'te yabancı yapım animasyon filmlerin içerdği değerlere bakıldığında en fazla *Buz devri 5* filminde, çalışmada ele alınan 29 değerin 20'sine yer verildiği görülmektedir. Tablo 4.33'te görüldüğü üzere en az olarak ise *Otel Transilvanya* animasyon filminde, çalışmada ele alınan 29 değerin 4 tanesine değinildiği belirlenmiştir. Çalışmada ele alınan yabancı yapım animasyon filmlerin tamamında yer alan değer *sevgi* değeri olarak belirlenmiştir. Animasyon filmlerin %95'inde *sorumluluk* değerine; %85'inde *yardımlaşma-dayanışma ve estetik duyguların geliştirilmesi* değerlerine; %75'inde *saygı, cesaret-liderlik, nazik olmak* değerlerine; %60'ında *özgüven, dostluk, aile birliğine önem verme, öz-denetim* değerlerine; %55'inde *bağımsız ve özgür düşünebilme, fedakârlık, sabır* değerlerine; %50'sinde *doğruluk-dürüstlük* değerine; %45'inde *iyimserlik ve selamlaşma* değerlerine; %40'ında *iyilik yapmak, şefkat-merhamet* değerlerine; %35'inde *temizlik* değerine; %25'inde *hoşgörü-duyarlılık, misafirperverlik* değerlerine; %20'sinde *çalışkanlık* değerine; %15'inde *empati ve adil olma* değerlerine; %10'unda *vatanseverlik ve paylaşımcı olmak* değerlerine; %5'inde *alçakgönüllülük* değerine yer verildiği belirlenmiştir. Animasyon filmlerin hiçbirinde *kültürel mirasa sahip çıkmak* değerine yer verilmediği ise diğer bulgular arasındadır. Tablo 4.33 incelendiğinde *Buz Devri 5, Moana, Karlar Ülkesi 2 ve Coco* adlı animasyon filmlerin çalışmada ele alınan değerlere en fazla yer veren animasyon filmler olduğu görülmektedir. *Otel Transilvanya ve Minyonlar* adlı animasyon filmlerin ise çalışmada ele alınan değerlere en az yer veren animasyon filmler olduğu görülmektedir.

4.2.22. Yabancı Animasyon Filmlerinin İçerdği Değer Sıklıklarına Yönelik Bulgular

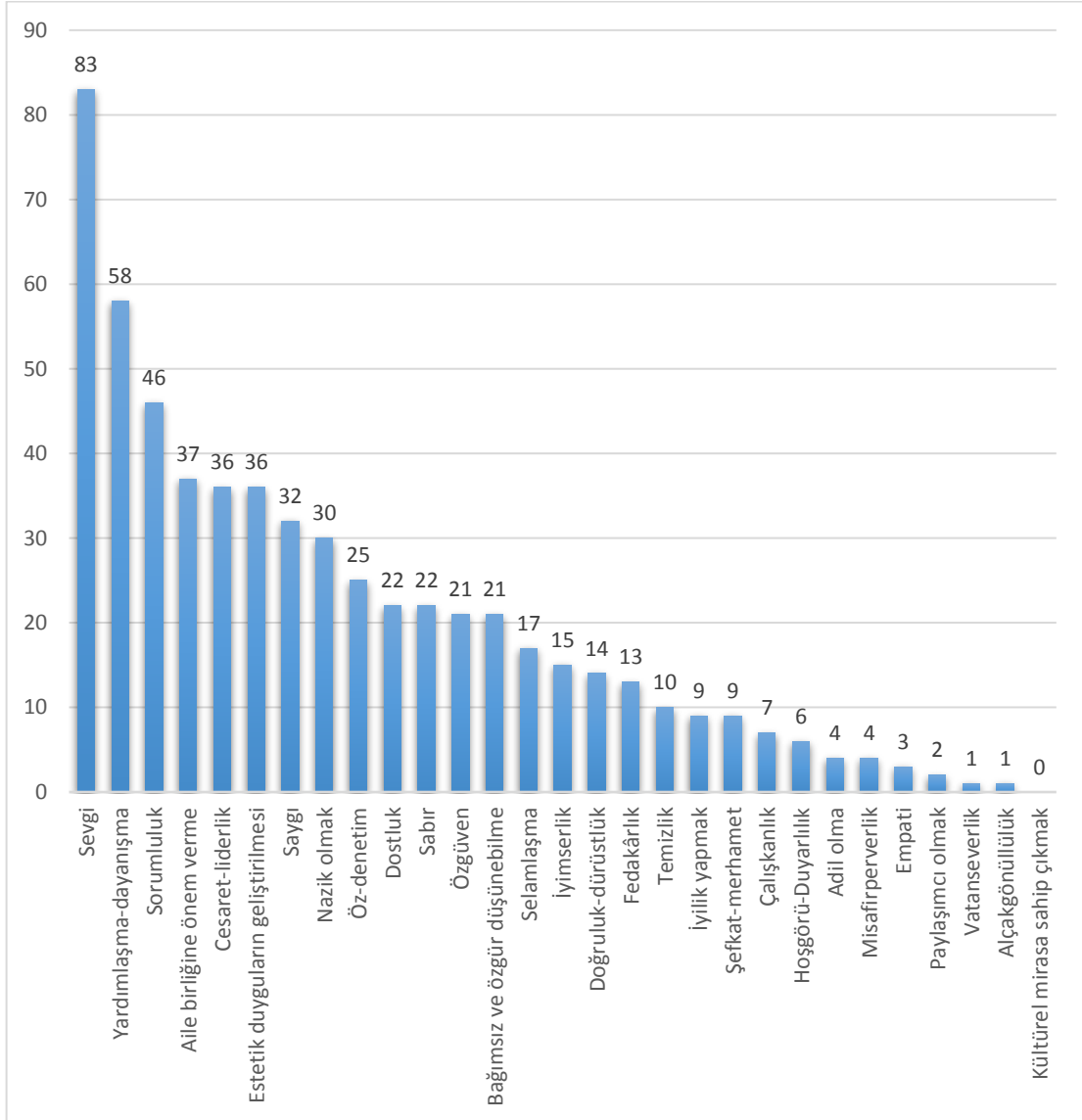
Bu başlık altında Türk yapım animasyon filmlerinin içerdği değerlerin sıklığı ele alınmış, işlenen değerlerin ne sıklıkla ele alındığı gösterilmiştir.

Tablo 4.34: Yabancı Animasyon Filmlerinin İçerdği Değer Sıklıkları

<i>Değerler</i>	<i>f</i>
Sevgi	83
Yardımlaşma-dayanışma	58

Sorumluluk	46
Değerler	f
Aile birliğine önem verme	37
Cesaret-liderlik	36
Estetik duyguların geliştirilmesi	36
Saygı	32
Nazik olmak	30
Öz-denetim	25
Dostluk	22
Sabır	22
Özgüven	21
Bağımsız ve özgür düşünebilme	21
Selamlaşma	17
İyimserlik	15
Doğruluk-dürüstlük	14
Fedakârlık	13
Temizlik	10
İyilik yapmak	9
Şefkat-merhamet	9
Çalışkanlık	7
Hoşgörü-Duyarlılık	6
Adil olma	4
Misafirperverlik	4
Empati	3
Paylaşımçı olmak	2
Vatanseverlik	1
Alçakgönüllülük	1
Kültürel mirasa sahip çıkmak	0
TOPLAM	586

Tablo 4.35'teki veriler incelendiğinde 20 adet yabancı yapım animasyon filmde toplam 586 değer barındıran unsur tespit edilmiştir. Tablo 4.35'e göre en fazla frekansa sahip değer *sevgi* (f=83) değeri olduğu görülmektedir. Tablo 4.35'te görülen *yardımlaşma-dayanışma* (f=58), *sorumluluk* (f=46), *aile birliğine önem verme* (f=37), *cesaret liderlik* (f=36), *estetik duyguların geliştirilmesi* (f=36) değerleri sık işlenen değerler arasındadır. Tablo 4.35'teki bulgular incelendiğinde *iyilik yapmak* (f=9), *çalışkanlık* (f=7), *hoşgörü duyarlılık* (f=6), *adil olma* (f=4), *misafirperverlik* (f=4), *empati* (f=3), *paylaşımçı olmak* (f=2), *vatanseverlik* (f=1), *alçakgönüllülük* (f=1) değerlerinin en az frekansa sahip değerler olduğu görülmektedir.

Grafik 4.2. Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değer Sıklıkları

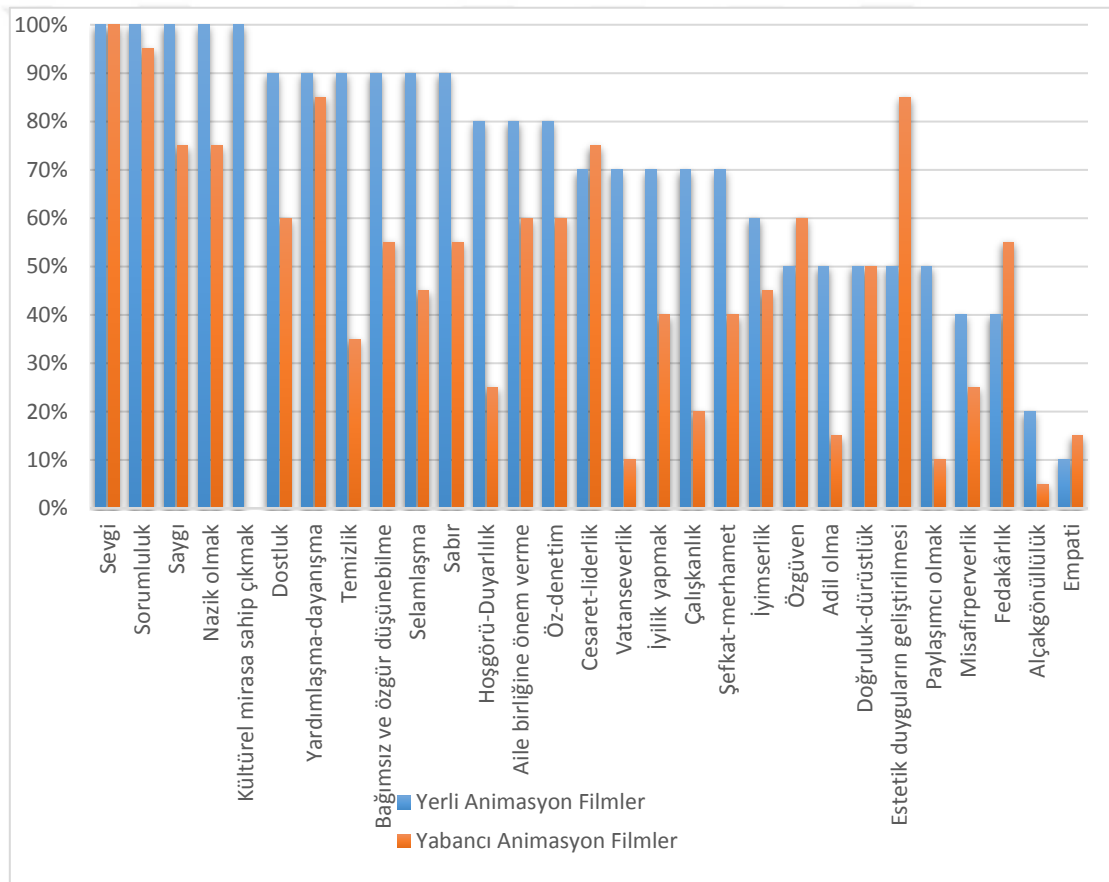
4.3. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlere Yönelik Bulguların Karşılaştırılması

Bu bölümde Türk ve yabancı animasyon filmlere ait bulguların karşılaştırılmasına yönelik bulgular verilecektir.

4.3.1. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Karşılaştırılması

Bu bölümde Türk ve yabancı animasyon filmlerin içerdiği değerlere yönelik bulguların karşılaştırılması yapılmıştır.

Grafik 4.3. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Karşılaştırılması

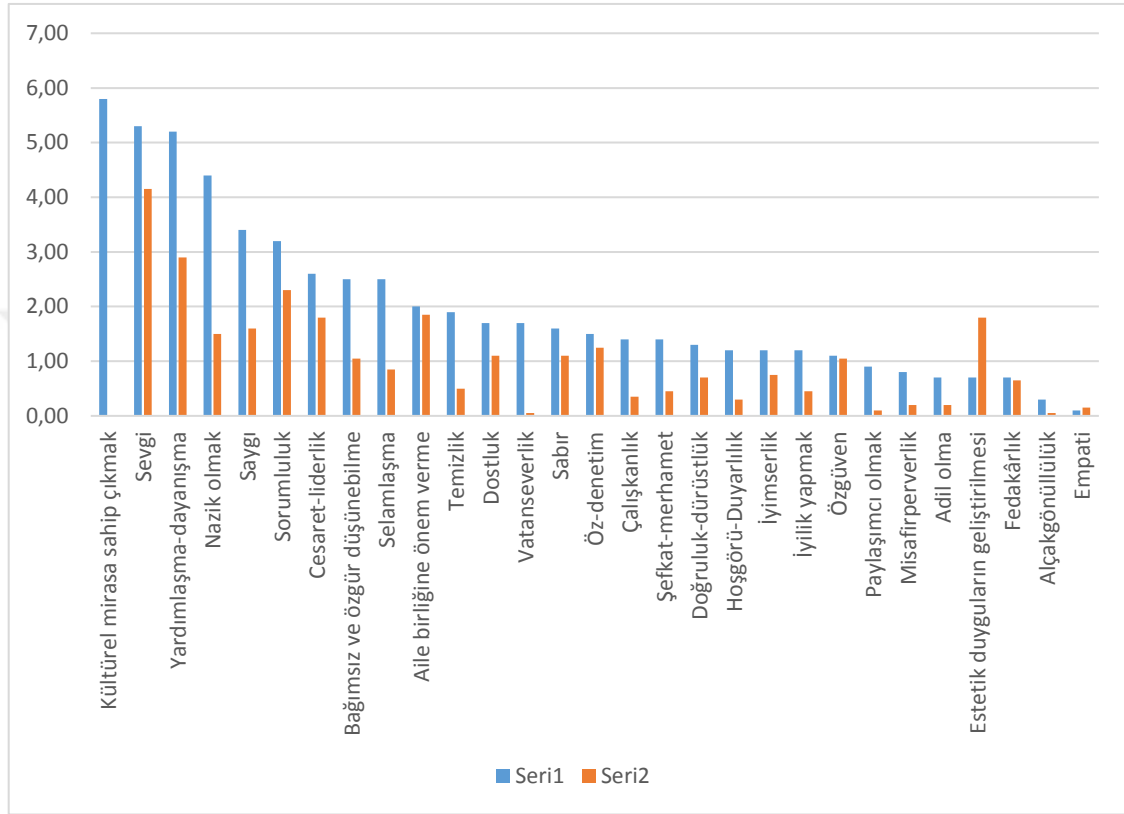
Grafik 4.3 incelendiğinde Türk ve yabancı animasyon filmlerin tamamında sadece *sevgi* değerine yer verildiği görülmektedir. *Sorumluluk*, *yardımlaşma-dayanışma*, *cesaret-liderlik*, *doğruluk-dürüstlük*, *özgüven*, *iyimserlik*, *misafirperverlik* ve *fedakârlık* değerlerine Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerde birbirlerine yakın oranlarda yer verildiği saptanmıştır. *Kültürel mirasa sahip çıkmak* değerine Türk animasyon filmlerin tamamında yer verilirken yabancı animasyon filmlerin hiç

birisinde yer verilmediği görülmektedir. Grafik 4.3'e göre *temizlik* değerine Türk filmlerin %90'ında yer verilirken, yabancı filmlerin %35'inde yer verildiği görülmektedir. *Bağımsız ve özgür düşünebilme* değerine Türk filmlerin %90'ında, yabancı filmlerin %55'inde yer verildiği saptanmıştır. *Selamlaşma* değeri Türk filmlerin %90'ında, yabancı filmlerin %45'inde görülmektedir. *Hoşgörü-duyarlılık* değerinin Türk filmlerin %80'inde, yabancı filmlerin %25'inde olduğu saptanmıştır. *Vatanseverlik* değerine Türk filmlerin %70'inde, yabancı filmlerin %10'unda rastlanılmıştır. *Çalışkanlık* değeri Türk filmlerin %70'inde, yabancı filmlerin %20'sinde görülmektedir. *Adil olma* değerine Türk filmlerin %50'sinde, yabancı filmlerin %15'inde rastlanılmıştır. *Estetik duyguların geliştirilmesi* değeri yabancı filmlerin %85'inde, Türk filmlerin %50'sinde görülmektedir. *Paylaşımçı olmak* değerine Türk filmlerin %50'sinde, yabancı filmlerin %10'unda yer verilmiştir. *Alçakgönüllük* değeri Türk filmlerin %20'sinde, yabancı filmlerin %5'inde ve *empati* değeri Türk filmlerin %10'unda, yabancı filmlerin %15'inde en az görülen iki değer olarak görülmektedir.

4.3.2. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin Değer Frekanslarına Yönelik Karşılaştırılması

Bu bölümde Türk ve yabancı animasyon filmlerin değer frekanslarına yönelik bulguların karşılaştırılması yapılmıştır.

Grafik 4.4. Türk ve Yabancı Animasyon Filmlerin Değer Frekanslarının Karşılaştırılması

Grafik 4.4’de değer frekanslarının film başına ortalaması görülmektedir. Grafik 4.4 incelendiğinde, *kültürel mirasa sahip çıkma* değeri Türk filmlerde en sık işlenmeye sahipken, yabancı filmlerde bu değere hiç rastlanılmamıştır. *Sevgi* değeri Türk ve yabancı animasyon filmlerde de sık işlenmiştir. *Yardımlaşma-dayanışma* değeri, Türk yapım filmlerde yabancı yapım filmlere göre daha fazla işlense de, her iki yapımda da sık yer almaktadır. *Nazik olmak*, *temizlik*, *selamlaşma*, *vatanseverlik*, *çalışkanlık*, *şefkat-merhamet*, *hoşgörü-duyarlılık* değerleri, Türk yapım filmlerde yabancı yapım filmlere göre daha fazla yer almaktadır. *Estetik duyguların geliştirilmesi* değeri ise yabancı yapım filmlerde Türk yapım filmlere göre daha fazla görülmektedir. *Sorumluluk*, *aile birliğine önem verme*, *öz-denetim* özgüven değerleri Türk ve yabancı yapım filmlerde birbirine yakın sıklıkta işlenmiştir. *Empati*, *alçakgönüllülük*, *fedakârlık*, *adil olma*, *misafirperverlik* değerleri hem Türk hem de yabancı yapım filmlerde çok düşük frekansa sahip değerlerdir.

BÖLÜM V

5. Sonuç – Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın problemlerine yönelik elde edilen sonuçlar, sonuçlara ilişkin tartışmalar ve elde edilen sonuçlar ışığında açığa çıkan öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Değerler, toplumsal devamlılığın sağlanması ve gelecek nesillerin huzurlu bir yaşantı sürmesi için önemli bir kavramdır. Toplumlar kendilerine ait gelenek görenek, örf, adet, kültür ve değer öğelerini aktarmanın pek çok yolunu kullanmışlardır. Herkes tarafından kabul görülen bir takım normlar ve değerler bireylere aktarılacak ve yaşatılmak istenmektedir. Toplumların devamlılığı günün küçüklerinden yani çocuklarından geçmektedir. Çocuklar toplumların gelecek yetişkin adayları olduğu için toplumsal değerlerin çocuklara aktarımı ayrı bir önem arz etmektedir.

Öğretim Programları (2018)’in tamamında yer alan “*Değerlerimiz*” başlığı altında geçen on kök değer ve Değerler Eğitimi Yönergesi’nde (2012) yer alan değerler, eğitim öğretim süreci boyunca bireye kazandırılmak istenen değerlerdir. Bu bağlamda, eğitim öğretimin en önemli döneminden birisi olan temel eğitim döneminde, bu değerlerin aktarımına ve eğitimine başlanması önemlidir.

Değer eğitiminde çeşitli materyaller kullanılabileceği gibi animasyon filmler de bu amaçla kullanılabilirler. Animasyon filmler sayesinde çocuklar, kendilerine kazandırılmak istenen değerlerle erken yaşlarda eğlenceli bir şekilde karşılaşabilirler. Bu değerlerin erken yaşlardan itibaren çocuklara kazandırılması, değerlerin özümsemesini kolaylaştırabilir. Çocukların çevrede gördükleri değerleri, izledikleri animasyon filmlerde de görmesi, değerlerin pekişmesine ve kalıcılığına yardımcı olabilir. Yüzbinlerce izleyici sayısına ulaşan animasyon filmlerin, kitlelere erişme noktasındaki avantajı düşünüldüğünde, bu filmlerin hangi değerleri ne sıklıkta işlediği önem arz etmektedir.

5.1.1. Türk Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımına Yönelik Sonuçlar

Türk yapım animasyon filmlerin içerdiği değer dağılımına yönelik sonuçlar incelendiğinde *sevgi, sorumluluk, saygı, nazik olmak, kültürel mirasa sahip çıkmak* değerlerine animasyon filmlerin tamamında yer verildiği görülmektedir. *Dostluk, yardımlaşma-dayanışma, temizlik, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, selamlaşma, sabır, hoşgörü, öz-denetim* gibi değerler, filmlerin büyük çoğunluğunda görülmektedir.

Türk yapım animasyon filmlerde değerlerin yüksek dağılım göstermesi, Türk toplum yapısıyla ilişkilendirilebilir. Türk toplumu, birlikte yaşamaya önem veren, toplum refahına dikkat eden, kolektif şura sahip bir toplumdur. Bu durum yardımlaşma-dayanışma, saygı, sevgi, nazik olmak, aile birliğine önem verme, selamlaşma, hoşgörü gibi bazı değerlerin ön planda olmasına neden olmaktadır. Toplumda ön planda olan bu değerlerin, üretilen animasyon filmlere yansması da olağan bir durumdur.

Çalışmanın sonucunu destekler nitelikte, Şahin (2019) çalışmasında yer alan çizgi filmlerden Türk yapım olanların hepsinin *sevgi, saygı, sorumluluk, milli kültür* değerlerini içerdiği tespitinde bulunmuştur. Benzer olarak Karakuş (2016), Türk yapım bir çizgi film olan Maysa ve Bulut isimli çizgi filminin her bölümde kültürel miras öğelerine rastlamıştır. Akıncı (2013), çalışmasında Türk yapım çizgi filmlerin hepsinde *nezaket (nazik olmak)* değerine rastlamıştır. Sevim (2013) çalışmasında yer alan Türk yapım çizgi filmlerde *sevgi ve sorumluluk* değerlerine filmlerin tamamında rastlamıştır. Sadioğlu vd. (2018) yaptıkları çalışmada *sevgi, sorumluluk, saygı* değerlerine bölümlerin çoğunda rastlamamışlardır. Bu bulgular ise çalışmadaki sonuçlar ile çelişmektedir.

Araştırmada dikkat çeken noktalardan birisi de *empati, alçakgönüllülük, misafirperverlik ve adil olma* değerlerinin Türk yapım animasyon filmlerde düşük dağılım göstermesidir. Bu değerler, Türk toplumunda ön planda olan değerler olmasına rağmen Türk yapım animasyon filmlerde düşük dağılım göstermesi çelişkili bir durumdur. Animasyon filmlerde bu değerlerin yüksek dağılım göstermemesi, ilerleyen zamanlarda, bu değerlerin aktarımında ve pekiştirilmesinde zayıflığa sebep olabilir.

Genel olarak Türk yapım animasyon filmlerdeki değer dağılımına bakıldığında, çalışmada ele alınan değerler yüksek ve dengeli bir dağılım göstermektedir. Sonuç olarak

Türk yapım animasyon filmlerin, değer dağılımı yönünden zengin olduğu söylenebilir. Bu durum, izleyicilerin, Türk yapım animasyon filmlerde birçok değerle karşılaşabileceğini göstermektedir. Böylece izleyiciler, günlük hayatta karşılaştıkları bu değerlerle izledikleri animasyon filmlerde de karşılaşabilecek ve bu değerleri daha iyi özümseyebileceklerdir.

5.1.2. Türk Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Sıklığına Yönelik Sonuçlar

Türk yapım animasyon filmlerin içerdiği değer sıklığına yönelik sonuçlar incelendiğinde, kültürel mirasa sahip çıkmak, sevgi, yardımlaşma-dayanışma, nazik olmak, saygı, sorumluluk değerlerinin, sık işlenen değerler olduğu tespit edilmiştir. Özellikle kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin en sık işlenen değer olması, kültürel miras öğelerinin tanıtımı ve aktarımı açısından ayrı bir önem arz etmektedir.

Çalışmada dikkat çeken noktalardan birisi Türk yapım animasyon filmlerdeki karakterlerin kişilik özellikleriyle alakalıdır. Karakterler genellikle nazik bir tavır sergileyen, sevgiye önem veren, konuşma üslubuna dikkat eden, çevreye karşı duyarlı ve saygılı kişilerden oluşmaktadır. Filmlerde “kötü” karakter olarak görülen kişilerin tavırlarında bile çok olumsuz bir durum gözükmemektedir. Bu durum sevgi, nazik olmak, saygı, sorumluluk değerlerinin sık işlenmesine sebep olarak gösterilebilir. Kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin çoğu animasyon filmde görsel olarak işlendiği saptanmıştır. Sahneler arası geçiş anlarında, arka plan fotoğraflarında, kullanılan takılarda, oynanılan oyunlarda kültürel öğelerin kullanılması, kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin en sık işlenen değer olması ile sonuçlanmıştır.

İlgili çalışmalar incelendiğinde, Şentürk ve Keskin (2019), çalışmalarında “Rafadan Tayfa” adlı çizgi filmde sevgi, yardımseverlik, saygı ve kültürel miras değerlerine sık olarak yer verildiğini belirtmişlerdir. Benzer olarak, Şahin (2019) çalışmasında yerli yapım çizgi filmlerde yer alan değerlerden *sevgi ve milli kültür* değerlerinin en fazla frekansa sahip değerler olduğunu belirtmiştir. Sadioğlu vd. (2018) Türk yapım bir çizgi film olan Rafadan Tayfa çizgi filminde en sık frekansa sahip değerler olarak yardımseverlik ve dayanışma değerlerini tespit etmişlerdir. Güven ve Akıncı’nın (2014) çalışmasında, yerli yapım çizgi filmlerde *nezaket* değerinin en sık yer alan değer olduğunu saptanmıştır. Çetin (2018) Keloğlan Masalları adlı çizgi filmde yer verilen

değerleri incelediği çalışmasında çizgi filmin tüm sezonlarında en sık işlenen değerlerin *kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık ve dayanışma* değerleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Türk yapım animasyon filmlerde, *paylaşımçı olmak, misafirperverlik, adil olma estetik duyguların geliştirilmesi, fedakârlık, alçakgönüllük ve empati* değerleri düşük frekansa sahip değerlerdir. Bu değerlerin hem düşük dağılım göstermesi hem de sık işlenmemesi önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Genel olarak Türk yapım animasyon filmlerde, bu değerlere yeterli önemin verilmediği söylenebilir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde, Güney'in (2019) çalışmasında yerli yapım çizgi filmlerde empati, paylaşma ve adalet değerlerine sık yer verilmediğini saptamıştır. Şahin (2019) çalışmasında, ele aldığı yerli yapım çizgi filmlerin hiç birisinde *adalet* değerine rastlamamıştır. Şentürk ve Keskin (2019) yaptıkları çalışmada, Rafadan Tayfa çizgi filminde yer alan evrensel değerlerden *adalet* değerinin, en az işlenen değer olduğunu belirtmişlerdir. Sadioğlu vd. (2018) yaptıkları çalışmada Rafadan Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerini incelemiş, incelenen bölümlerde *adalet, misafirperverlik ve estetik* değerlerinin düşük frekansta olduğunu saptamıştır. Kılınç (2013) çalışmasında, yerli yapım olan Pepee çizgi filminde *adalet* değerine hiç yer verilmediğini, *empati* değerine ise bir kez değinildiğini belirtmiştir. Bu durum, çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak Türk yapım animasyon filmlerde, değerlere sık bir şekilde yer verildiği söylenebilir. Bu sıklığın bazı değerler üzerinde yoğunlaşması dikkat çeken bir noktadır. Çalışmada ele alınan değerlerden yüksek dağılım gösteren değerlerin sık işlenmesi, düşük dağılım gösteren değerlerin ise sık işlenmemesi önemli bir sonuçtur. Bu durum bazı değerlerin ön plana çıkmasına, bazı değerlerin ise göz ardı edilmesine sebep olabilir.

5.1.3. Yabancı Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Dağılımına Yönelik Sonuçlar

Yabancı yapım animasyon filmlerin içerdiği değer dağılımına yönelik sonuçlar incelendiğinde sevgi değeri yabancı yapım filmlerin tamamında görülen tek değerdir. Sorumluluk, yardımlaşma-dayanışma, estetik duyguların geliştirilmesi, saygı, cesaret-liderlik ve nazik olmak değerleri yüksek dağılım gösteren diğer değerlerdir.

Yabancı yapım animasyon filmlerde, belirli değerlerin yüksek dağılım göstermesi dikkat çekmektedir. Sevgi, yardımlaşma-dayanışma, saygı, nazik olmak değerleri evrensel ölçüde etkili değerler oldukları için yabancı yapım animasyon filmlerde yüksek dağılım göstermiş olabilir. Cesaret-liderlik değerinin yüksek dağılım göstermesi, filmlerin büyük kısmında, bir kahramanlık hikâyesinin işlenmesinden kaynaklanıyor olabilir. Yabancı yapım animasyon filmlerin büyük bir kısmında estetik duyguların geliştirilmesi değerinin yer alması dikkat çekmektedir. Yabancı animasyon yapım şirketlerinin müzikal ve sanatsal açıdan gelişmiş olması, animasyon film yapımına uzun yıllardır devam etmeleri, teknolojik açıdan ileri bir seviyede olmaları bu duruma sebep olarak gösterilebilir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde, Demir (2019), incelediği her iki yabancı yapım çizgi filmde, *nazik olmak*, *yardımlaşma* ve *saygı* değerlerine rastlamıştır. Şahin'in (2019) çalışmasında, ele alınan yabancı yapım çizgi filmlerin tamamında *sevgi*, *saygı* ve *yardımlaşma* değeri, büyük çoğunluğunda ise *sorumluluk* değeri görülmektedir. Gülden (2016) çalışmasında, incelediği yabancı yapım animasyon filmlerin çoğunluğunda *sevgi*, *yardımlaşma-dayanışma* değerlerine rastlamıştır. Korukcu, Güngör ve Ardahanlı'nın (2015) çalışmasında, yabancı yapım animasyon filmlerin çoğunda *sorumluluk* değeri görülmektedir. Akıncı'nın (2013) çalışmasında, *nazik olmak* değerine yabancı yapım çizgi filmin her bölümde yer verildiği, *yardımlaşma*, *sorumluluk* ve *cesaret* değerlerine ise çoğu bölümde yer verildiği görülmektedir. Sevim (2013), çalışmasında incelediği yabancı yapım çizgi filmlerin hepsinin *sevgi*, *saygı*, *sorumluluk* ve *yardımseverlik* değerine yer verdiği bulgusuna yer verilmiştir. Bu bulgular çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Bu çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak daha fazla değerin ele alınması önemli bir durumdur. Estetik duyguların geliştirilmesi değeri yabancı yapım filmlerin tamamına yakınında görülmektedir ancak diğer çalışmalarda bu değerle ilgili bulgulara rastlanılamamıştır.

Yabancı yapım animasyon filmlerde *kültürel mirasa sahip çıkmak* değerine hiçbir animasyon filmde yer verilmediği saptanmıştır. *Alçakgönüllülük*, *empati*, *paylaşımçı olmak*, *vatanseverlik*, *çalışkanlık*, *misafirperverlik*, *hoşgörü-duyarlılık*, *temizlik* adil olma ve *empati* değerleri ise yabancı yapım animasyon filmlerde düşük dağılım göstermiştir.

Yabancı yapım animasyon filmlerde genellikle fantastik ve gerçek dışı bir dünya kurgulanmaktadır. Kurgulanan dünyanın kendisine ait bir kültürü olmaktadır. Film

içerisindeki kültürün ise gerçek dünyada bir karşılığı bulunmamaktadır. Bu durum, kültürel mirasa sahip çıkmak değerinin hiçbir filmde yer almamasına sebep olarak gösterilebilir. Alçakgönüllük, paylaşımcı olmak, vatanseverlik, misafirperverlik ve adil olma değerleri toplumsal huzur için ayrıca önem sahibi değerlerdir. Bu değerlerin düşük dağılım göstermesi, yabancı yapım animasyon filmlerin üretildiği kültürle ilişkilendirilebilir. Milyonlarca kişi tarafından izlenen yabancı yapım animasyon filmlerde, bu değerlerin düşük dağılım göstermesi olumsuz bir duruma sebep olabilir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde, Demir (2019) çalışmasında, incelediği yabancı yapım animasyon filmlerde *Türk kültürü ve vatan sevgisi* değerlerine rastlamamıştır. Korukcu vd. (2015) çalışmasında *empati* değerine yabancı yapım animasyon filmlerde fazla rastlamadığı bulgusunu belirtmiştir. Bu durum *empati* değerinin yabancı yapım animasyon filmlerde çok fazla ele alınmadığını destekler niteliktedir. Kılınç (2013)'de yaptığı çalışmada “Pocoyo” adlı yabancı yapım çizgi filminde *empati ve adalet* değerlerine yer verildiğini saptamıştır. Bu bulgular çalışmanın sonuçları ile çelişmektedir. Kılınç'ın çalışmasında ele aldığı *milli değer*, bu çalışmadaki *kültürel mirasa sahip çıkmak* değerine denk düşünülebilir. Kılınç'ın çalışmasında milli değere yabancı yapım çizgi filmde yer verilmediği görülmektedir.

Genel olarak yabancı yapım animasyon filmlerin değer dağılımına bakıldığında, düşük ve dengesiz bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Buna sebep olarak yabancı yapım animasyon filmlerin, yüksek izlenme sayısına erişmek adına, içerikten ziyade teknik konularda daha ön planda olduğu söylenebilir. Genellikle ABD pazarında üretilen animasyon filmlerin değer aktarımından daha çok maddi kazanç amaçlı yapıldığı, araştırmacı tarafından düşünülmektedir. Bu durum, teknik olarak kaliteli ancak değer bakımından yeterli kalitede filmlerin üretilmemesiyle sonuçlanabilir.

5.1.4. Yabancı Yapım Animasyon Filmlerin İçerdiği Değerlerin Sıklığına Yönelik Sonuçlar

Yabancı yapım animasyon filmlerin içerdiği değer sıklığına yönelik sonuçlar incelendiğinde, sevgi değerinin en sık işlenen değer olduğu görülmektedir. Yardımlaşma-dayanışma, sorumluluk, aile birliğine önem verme, cesaret ve estetik duyguların geliştirilmesi değerlerinin, yabancı yapım animasyon filmlerde sık işlenen değerler

olduğu saptanmıştır. Bu değerlerin sık işlenmesi, yüksek dağılım göstermeleriyle ilişkilendirilebilir.

Sevgi değerinin en sık işlenen değer olması, yabancı yapım animasyon filmlerdeki ana karakterlerin kişilik yapısıyla ilişkilendirilebilir. Genel olarak ana karakterler sevecen bir yapıdadır. Bu durum da sevgi değerinin ön plana çıkmasıyla sonuçlanmaktadır. Yabancı animasyon filmlerde, büyük oranda bir kahramanlık hikâyesi işlenmektedir. Ana karakterler çoğunlukla kurtarma, koruma, birliği sağlama gibi görevler üstlenmektedirler. Bunun sonucunda cesaret ve sorumluluk değeri sık işlenmektedir. Çalışmada dikkat çeken bir diğer nokta, yabancı yapım animasyon filmlerde müzik ve danslara çok sık yer verilmesidir. Bu durum estetik duyguların geliştirilmesi değerini olumlu etkilemektedir. Aile birliğine önem verme değeri yüksek dağılım göstermemesine rağmen sık işlenen bir değer olarak görülmektedir. Bu duruma sebep olarak, bazı yabancı yapım animasyon filmlerin (*Patron Bebek, İnanılmaz Aile, Kayıp Balık Dori*) konusunun doğrudan aile ile alakalı olması gösterilebilir.

Çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte, Demir'in (2019) çalışmasında, yabancı yapım çizgi filmlerde *yardımlaşma- dayanışma* değerine sık yer verildiğini görülmektedir. Kanar (2019) çalışmasında Arabalar 1 filminde *sorumluluk, dayanışma ve sevgi* değerlerine yer verildiğini, bu değerlerin sözel bir şekilde dile getirilmekten ziyade davranış olarak aktarıldığını belirtmiştir. Korukcu vd. (2015) yaptıkları çalışmada, incelenen animasyon filmlerde *yardımseverlik ve sorumluluk* değerlerine sıkça yer verildiği bulgusunu saptamışlardır. Akıncı (2013) çalışmasında incelediği yabancı yapım çizgi filmlerde *sorumluluk ve yardımlaşma* değerlerinin yüksek frekansta işlendiği tespit etmiştir. Kılınç (2013)'de yaptığı çalışmada "Pocoyo" adlı yabancı yapım çizgi filminde *sorumluluk ve yardımseverlik, hayvan sevgisi* değerlerine yüksek frekansta yer verildiği tespitinde bulunmuştur.

Yabancı yapım animasyon filmlerde kültürel mirasa sahip çıkmak değerine hiç yer verilmediği görülmüştür. Temizlik, iyilik yapmak, şefkat-merhamet, çalışkanlık, hoşgörü-duyarlılık, adil olma, misafirperverlik, empati, paylaşımcı olmak, vatanseverlik, alçakgönüllülük düşük frekansa sahip değerlerdir.

Demir'in (2019) çalışmasında, *vatan sevgisi*, *Türk kültürü*, *misafirperverlik* ve *vatan sevgisi* değerlerine yabancı filmlerde yeterince yer verilmediği görülmektedir. Benzer olarak Kanar'ın (2019) çalışmasında, "*Arabalar 1*" filminde *vatanseverlik* ve *kültürel mirasa sahip çıkma* değerlerinin hiç görülmediği saptanmıştır. Korukcu vd. (2015) yaptıkları çalışmada, incelenen yabancı animasyon filmlerde *çalışkanlık*, *empati* ve *hoşgörü* değerlerine az sayıda yer verildiğini tespit etmiştir. Kılınç (2013) çalışmasında, *adalet* ve *empati* değerlerine ait bir değer ögesine rastlamış, *milli değerlere* yönelik hiçbir değere rastlamamıştır. Bu bulgular, yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, yabancı yapım animasyon filmlerde değerlere yeterince yer verilmediği görülmektedir. Yüksek dağılım gösteren değerlerin sık işlenmesi, düşük dağılım gösteren değerlerin az işlenmesi önemli bir sonuçtur. Yabancı yapım animasyon filmler yüksek gişe yapan filmlerdir. Dünyanın pek çok ülkesinde gösterime giren bu filmlerde, değerlere yeterince yer verilmemesi dikkat çekmektedir.

5.1.5. Türk ve Yabancı Yapım Animasyon Filmlerdeki Değer Dağılımının Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar

Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerdeki değer dağılımının karşılaştırılmasına yönelik sonuçlar incelendiğinde, Türk yapım animasyon filmlerde değerlerin daha dengeli ve yüksek bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda Türk yapım animasyon filmlerin değer dağılımı açısından daha zengin olduğu söylenebilir.

Kültürel mirasa sahip çıkmak, temizlik, selamlaşma, bağımsız ve özgür düşünebilme, hoşgörü-duyarlılık, vatanseverlik, paylaşımcı olmak, adil olma değerleri Türk yapım animasyon filmlerde, yabancı yapım animasyon filmlere göre ciddi bir dağılım farkı göstermektedir. Bu değerler Türk yapım animasyon filmlerde daha fazla görülmektedir. Bu değerler Türk toplum yapısında baskın olan değerlerdir. Bu değerlerin Türk yapım animasyon filmlerde daha yüksek oranda dağılım göstermesi bundan kaynaklı bir durum olabilir.

Estetik duyguların geliştirilmesi değeri yabancı yapım animasyon filmler lehine, Türk yapım animasyon filmlere göre ciddi bir dağılım farkı göstermektedir. Bu bağlamda yabancı yapım animasyon filmlerde, Türk yapım filmlere göre estetiğe daha fazla önem

verildiği söylenebilir. Bu duruma paralel olarak yabancı yapım animasyon filmlerdeki müzikal ve görsel materyallerin daha fazla olması bir diğer önemli noktadır.

Türk ve yabancı animasyon filmlerde yüksek ve yakın dağılım gösteren değerler; sevgi, sorumluluk, nazik olmak, saygı, yardımlaşma dayanışma, cesaret-liderlik değerleridir. Bu değerlerin evrensel nitelikte değerler olması, hemen her toplumda bu değerlerle rastlanması, bu değerlerin animasyon filmlerde birbirine yakın dağılım göstermelerine sebep olarak gösterilebilir. Bu bağlamda bazı değerlerin her kültürde ön planda olduğu söylenebilir.

Türk ve yabancı animasyon filmlerde düşük ve birbirine yakın dağılım gösteren değerler; empati, alçakgönüllülük ve misafirperverlik değerleridir. Bu değerlerin, her iki tür animasyon filmde de düşük dağılım göstermesi önemli bir sonuçtur. Bu durum, bu değerlerin hem Türk hem de yabancı yapım filmlerde, izleyiciye aktarılamamasına sebep olabilir.

Bu sonuçlara benzer olarak Demir (2019) çalışmasında Türk yapım çizgi filmlerde yabancı yapım çizgi filmlere göre değer dağılımının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde animasyon/çizgi filmlerde, Türk ve yabancı yapım ayrımına gidilmediği ve daha çok çizgi filmlerin incelendiği görülmüştür.

5.1.6. Türk ve Yabancı Yapım Animasyon Filmlerdeki Değer Sıklıklarının Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar

Türk ve yabancı animasyon filmlerinin içerdiği değerlerin sıklığına yönelik sonuçlara incelendiğinde, on Türk yapım animasyon filmde ($f=583$) ve yirmi yabancı yapım animasyon filmlerde ($f=586$) değer ögesi saptanmıştır. Türk yapım animasyon filmlerde film başına ortalama 58.3 düşerken, yabancı yapımlarda ortalama 29.3 değer ögesi düşmektedir. Bu bağlamda Türk yapım animasyon filmlerdeki ortalama değer sıklığının, yabancı yapım animasyon filmlerden iki kat fazla olduğu söylenebilir. Bu durum çalışmada ele alınan değerlerin, Türk yapım animasyon filmlerde daha sık işlendiğini göstermektedir.

Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerindeki değer sıklığı karşılaştırıldığında estetik duyguların geliştirilmesi değeri hariç, bütün değerlerin Türk yapım animasyon

filmlerde, yabancı yapım animasyon filmlere göre daha fazla yer aldığı görülmektedir. Bu durum değer dağılımındaki farklılık ile paralellik göstermektedir.

Sevgi değeri Türk ve yabancı animasyon filmlerde de sık işlenmiştir. *Sevgi*, *yardımlaşma-dayanışma*, *sorumluluk*, *cesaret-liderlik* değerleri, Türk yapım filmlerde yabancı yapım filmlere göre daha fazla işlense de, her iki yapımda da sık yer almaktadır. Bu bağlamda, her iki yapım animasyon filmde de belirli değerlerin ön planda tutulduğu söylenebilir.

Empati, *alçakgönüllülük*, *fedakârlık*, *misafirperverlik*, *adil olma*, *paylaşımçı olmak* değerleri, Türk ve yabancı animasyon filmlerin ikisinde de düşük frekansa sahip değerlerdir. Bu değerlerin hem düşük dağılım göstermeleri hem de düşük frekansa sahip olmaları olumsuz bir durum teşkil etmektedir. Bu bağlamda her iki yapım animasyon filmde, bu değerlere yeterince önem verilmediği sonucu çıkartılabilir.

Çalışmada ele alınan filmler arasında, en yüksek değer sıklığına sahip animasyon film Türk yapım bir film olan Rafadan Tayfa Dehliz Macerası (f =77) , en düşük değer sıklığına sahip film ise yabancı yapım bir animasyon film olan Otel Transilvanya 2 (f =7) animasyon filmidir. Yabancı yapım animasyon filmlerden en yüksek frekansa sahip olan Karlar Ülkesi 2 (f =53) animasyon filmi ile Rafadan Tayfa Dehliz Macerası filmi arasında bile ciddi bir fark bulunmaktadır.

Literatürdeki ilgili çalışmalar incelendiğinde genellikle değerleri incelerken Türk ve yabancı film ayırımına gidilmediği, bu ayırma giden çalışmalarda da frekansların ayrı ayrı çıkartılmadığı görülmüştür (Akıncı, 2013; Kılınç, 2013; Korukcu vd., 2015; Demir, 2019; Kanar, 2019). Bu durum bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran önemli bir farktır.

Sonuç olarak Türk yapım animasyon filmlerde, yabancı yapım animasyon filmlere göre değerlerin daha sık işlendiği görülmektedir. Bazı değerlerin hem Türk hem yabancı animasyon filmlerde sık işlenmesi, bazı değerlerin de hem Türk hem yabancı animasyon filmlerde az işlenmesi dikkat çeken bir sonuçtur. Bu durum dağılımda ve sıklıkta benzerlik göstermektedir. Filmlerde bir ya da birkaç değer üzerinde durulması genel anlamda bu filmleri izleyen çocukların, pek çok değerden mahrum kalmalarıyla sonuçlanmaktadır. Çalışmada ele alınan 29 değer her biri ayrı bir öneme sahiptir. Animasyon filmlerde belli başlı değerlere yer verilmesi, ilerleyen zamanlarda bazı değerlerin eksikliğinin hissedilmesiyle sonuçlanabilir.

5.2. Öneriler

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında animasyon film yapımcılarına, ailelere ve başka araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Bu araştırmada yer alan animasyon filmler 2015-2020 yılları arasında sinemalarda yayınlanmış en çok izlenen filmleri kapsamaktadır. Benzer çalışmalar animasyon filmlerin yıl aralığı genişletilerek ve sayıları arttırılarak yapılabilir.
- Yapılan araştırmada 29 adet değer çalışmaya dâhil edilmiştir. Değer konusu çok geniş bir konu olduğu için daha çok değer dâhil edildiği farklı çalışmalar yapılabilir.
- Türk yapım animasyon filmlerin yabancı yapım animasyon filmlere göre az olması büyük bir eksiklikler. Türk yapım animasyon filmlerin sayısının arttırılması ilgili kurumlara önerilebilir.
- Türk ve yabancı yapım animasyon filmlerde eksikliği görülen değerlerin nedenleri üzerine çalışmalar yapılabilir. Bu değerlerin daha sık işlendiği animasyon filmler hazırlanabilir.
- İlgili literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların çoğunluğunun çizgi filmler üzerine yapıldığı görülmüştür. Animasyon filmlerde değer eğitimi üzerine başka çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmacılara bu konuda benzer çalışmaları animasyon filmler üzerine yapmaları önerilebilir.
- Değerler eğitimi konusunda animasyon filmlerden yararlanılabilir. Kazandırılmak istenen değerleri konu olarak işleyen animasyon filmler yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı, Ankara.
- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Akcan, E., ve Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: öğretmen imajına tarihi bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(3), 293-320.
- Akın, B. A., ve Yakıncı, M. C. (2013). Hastalık konulu anlatı filmleriyle tıp eğitimi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 56(4), 208-217.
- Akıncı, A. (2013). *Okul öncesi döneme yönelik hazırlanan çizgi filmlerde değerlerin sunumu: TRT Çocuk kanalı örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Ankara.
- Aktay, A., ve Ekşi, H. (2009). Yönetici Öğretmenlerin Değer Tercihi İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki. *İş Ahlakı Dergisi*, 2(1), 19-66.
- Antalya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü (2017). *Antalya'da Değerler Eğitimi*. Antalya Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Yayınları. Antalya. Erişim adresi: http://nydurucpl.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/07/14/869676/dosyalar/2017_10/23120046_DeYerler_EYitimi_KitapYY.pdf?CHK=5d36e2ae038b318e9b1479bc75b31a9b (Erişim Tarihi 2020)
- Arısal, C. A. (2019). *Animasyonun Mekansal Gelişimi ve Mekan Tasarımında Hareket-Algı İlişkisinin Japon Animasyonu (Anime) Örnekleri Işığında Eğitimdeki İzdüşümünün Analizi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Association Internationale du Film d'Animation, (2020). Erişim adresi: <http://asifa.net/statutes#name> (Erişim tarihi 2020)
- Aşılıoğlu, E. (2018). Sanat eğitimcilerinin bakış açısından "Pepee". *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 87-96.
- Atabek, E. (2011). *Tüketilen Değerler ve Gençlik*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Atik, A., ve Erdoğan, Ş. B. (2014). Toplumsal bellek ve medya. *Atatürk ve İletişim Dergisi*(6), 1-16.
- Avcı, N. (2007). *Toplumsal Değerler ve Gençlik*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Avcıoğlu, G. Ş. (2011). *Küresel Bilgi Teknolojileri ve Toplumsal Değerler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Aydın, M. (2011). Değerler, İşlevleri ve Ahlak. *Eğitime Bakış*, 39-45.
- Bacanlı, H., ve Dombaycı, A. (2012). Değer eğitiminde değer boyutlandırma yaklaşımı. R. Kaymakcan, ve diğerleri içinde, *Değerler ve Eğitimi II* (s. 889-912). İstanbul: Dem Yayınları.
- Bazın, A. (2011). *Sinema Nedir*. (İ. Şener, Çev.) İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Betton, G. (1990). *Sinema Tarihi*. (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bıçak, B., Karataş, S., Sünter, E., Ünver, A., Korkut, G., Gökalp, H., ve Akunova, Z. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin okullarda yürütülen değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 401-422.
- Bilis, P. Ö. (2014). Rol modelleri ve toplumsal değerler açısından "Uçaklar" adlı animasyon filmi üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(3), 201-227.
- Bobaroğlu, M. (2002). *Aydınlanma Sorunu ve Değerler*. İstanbul: Ayna Yayınevi.

- Britanya Ansiklopedisi, (2020). Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/search?query=animation> (Erişim Tarihi: 2020)
- Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı, (2018). Animasyon sektörü raporu 2018. Erişim adresi: <https://www.investineskisehir.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/11/AnimasyonSektoru2018BSK.pdf> (Erişim tarihi: 2020)
- Cesur, S., ve Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: çocukların tv programlarına ilişkin tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 106-125.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 429-436.
- Coşkun, D. (2014). Değerler Eğitimi. S. İnan içinde, *Sosyal Bilgiler Eğitime Giriş* (s. 111-129). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Bütün, ve S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çakı, C. (2018). İkinci Dünya Savaşı'ndaki propaganda savaşlarında çizgi filmin rolü: Nazi Almanyası ve Amerika Birleşik Devletleri üzerine bir inceleme. *Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi*, 1(2), 51-63.
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitiminin Gerçekleştirilmesine İlişkin Bir Durum Çalışması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çetin, İ. (2018). *Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmler Yoluyla Değerler Aktarımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, A. (2013). *Değerler Felsefesi ve Psikolojisi*. Bursa: Emin Yayınları.
- Demir, F. (2018). Değer Öğretimi Yaklaşımlarına Göre Hayat Bilgisi Dersinde Değerler Eğitimi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Malatya.

- Demir, R. (2019). *Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini ve Kültürel Değerler Eğitimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Demircioğlu, İ. H., ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Diken, B., ve Laustsen, C. B. (2011). *Filmlerle Sosyoloji*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Dilmaç, B. (2002). *İnsanca Değerler Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, A., ve Göker, G. (2012). Tematik televizyon ve çocuk: ilköğretim öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 5-30.
- Doğan, İ. (2004). Türk eğitim sisteminde değer sorunu . R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. S. Arslan, veM. Zengin içinde, *Değerler ve Eğitimi* (s. 613-623). İstanbul: Dem Yayınları.
- Doğru, H. Ç. (2017). Uzun metrajlı 3B dijital animasyonların üretim süreçleri ve kullanılan teknikler. *Journal of Awareness*, 161-170.
- Dumova, T. (2007). Prosocial Content in a Local Children's Television Program. *International Journal of Technology, Knowledge and Society*, 2(8).
- Durka, G. (2011). Değerleri Sanat Aracılığıyla Öğretmek. R. Kaymakcan içinde, *Değerler ve Eğitimi 2* (s. 57-68). İstanbul: Dem Yayınları.
- Erbil, B., ve Bağcı, C. (2013). Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Düzeyindeki Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 1322-1333.
- Ertürk, S. (1975). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Yelkentepe.
- Etymonline, (2020). Erişim adresi: etymonline.com/search?q=animation (Erişim tarihi 2020)

- Evin, İ., ve Kafadar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının ulusal ve evrensel değerler yönünden içerik çözümlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 293-304.
- Genç, S. (2018). Görsel sanatlar eğitiminde kök değerler. *Electronic Turkish Studies*, 13(11), 543-560.
- Gripsrude, J. (2011). Sinema İzleyicileri. M. İri içinde, *Sinema araştırmaları: kuramlar, kavramlar, yaklaşımlar* (s. 307). İstanbul: Derin Yayınları.
- Gülden, B. (2016). Değerler eğitiminde çizgi filmlerin işlevi. *Eğitimde Gelecek Arayışları: Düünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlâk ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, Atam Yayıncılık, Ankara, 735-767.
- Gümüş, S. (2019). Bir medya aracı olarak sinemanın din eğitiminde kullanımı: Baudrillard'ın simülasyon teorisi bağlamında bir değerlendirme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 7-40.
- Güngör, E. (2010). *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*. İstanbul : Ötüken Neşriyat.
- Güven, G., Akıncı, A. (2014). Okul öncesi döneme ait çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: TRT Çocuk Kanalı örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 429-445.
- Hacıkadiroğlu, V. (2002). Değerlerin Temellendirilmesi. Ş. Yalçın içinde, *Bilgi ve Değer* (s. 35-43). Ankara: Vadi Yayınları.
- Halstead, J. M. (2012). Değerlerin gizli müfredat aracılığıyla öğrenilmesi. R. Kaymakcan , N. Tınaz, Ş. Altın, M. Zengin, A. Y. Okudan, veH. Yiğit içinde, *Değerler ve Eğitimi II* (s. 37-56). İstanbul: Dem Yayınları.
- Handayani, S., Haryono, H., ve Ahmadi, F. (2020). The effectiveness of animation film media to know ability mathematical concept of early childhood based on gender. *ournal of Primary Education*, 9(2), 161-167.
- Hayward, S. (2012). *Sinemanın temel kavramları*. (U. Kutay, veM. Çavuş, Çev.) İstanbul: Es Yayınları.

- Hill, B. V. (2005). A talking point at last: values education in schools. *Journal of Christian Education*, 47-58.
- Hökelekli, H. (2010). Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler Eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(18), 4-9.
- Hökelekli, H., ve Gündüz, T. (2013). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. R. K. diğerleri içinde, *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* (s. 371-396). İstanbul: Dem Yayınları.
- Hünerli, S. (2005). *Canlandırma Sanatı Üzerine*. İstanbul: Es Yayınları.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaba, F. (1992). *Animasyon'un eğitim amaçlı kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kale, N. (2004). Nasıl bir değerler eğitimi? R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. S. Arslan, ve M. Zengin içinde, *Değerler ve Eğitimi* (s. 313-322). İstanbul: Dem Yayınları.
- Kamacıoğlu, B. (2017). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Hayao Miyazaki çizgi filmleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1-18.
- Kanar, S. (2019). *Animasyon Filmlerinin Öğrencilerin Değer Gelişimine Etkileri: Arabalar 1 Animasyon Filmi Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, S. S. (2019). *Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Karakuş, N. (2016). Maysa ve bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel öğeler açısından incelenmesi/The evalution of the cartoon named maysa and bulut in terms of cultural elements. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34).

- Kaymakcan, R., ve Meydan, H. (2012). Ahlaki karakter ve eğitimi. R. Kaymakcan ,
vedğerleri içinde, *Değerler ve Eğitimi II* (s. 169-194). İstanbul: Dem Yayınları.
- Keskin, S. C., ve Söylemez, H. (2012). Değer eğitiminde okul aile işbirliğinde veliler
eğitimin neresinde? R. Kaymakcan, vedğerleri içinde, *Değerler ve Eğitimi II* (s.
301-352). İstanbul: Dem Yayınları.
- Kılınç, F. (2013). *Çizgi Filmlerde Temel Sosyal Değerler; Pepee ve Pocoyo Örneği*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kınay, Ö. (2014). Canlandırma filmlerinde engelli karakter kullanımı: V. Propp’a göre “
Kayıp Balık Nemo” filminin çözümlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korukcu, A., Güngör, M., ve Ardahanlı, Ö. (2015). Animasyon Filmlerin Değerler
Bağlamında İncelenmesi. *Bilal Yorulmaz vd. İstanbul: Dem Yay*, 53-83.
- Kova, Ö. (2014). *TRT Repertuvarında Bulunan Deyiş ve Semahların Müzikal Analizi ve
Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kozan, E. (2015). *Üç boyutlu (3D) Animasyon Teknolojisinin TV Yayıncılığında Kullanımı:
“Sizinkiler-Çatlak Yumurtalar” ve “Can” Çizgi Film Örnekleri*. Yayımlanmamış
Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köse, E. (2014). Bilimsel Araştırma Modelleri. R. Y. Kıncal içinde, *Bilimsel Araştırma
Yöntemleri* (s. 99-125). Ankara: Nobel Akademi.
- Kuçuradi, İ. (2003). *İnsan ve Değerleri*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kurtdaş, E. M. (2017). Değerlerin Kaynağı ve Anlamlandırılması. *Electronic Turkish
Studies*, 349-366.
- Lasseter, J. (1987). Principles of traditional animation applied to 3D computer animation.
*In Proceedings of the 14th annual conference on Computer graphics and
interactive techniques*, 35-44.

- MEB (2008). *Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı. Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/TV_izleme.pdf
- MEB (2010). *Geçmişten Günümüze Milli Eğitim Şûraları (18. Milli Eğitim Şûrası)*. Erişim Adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328> (Erişim tarihi 2020)
- MEB (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (1,2 ve 3. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEGEP. (2008). *Çocuk gelişimi ve eğitimi animasyon çalışmaları*. Ankara: MEB Yayınları. <http://www.cahilim.com/pdf/cocuk/animasyon-calismalari.pdf> adresinden alındı
- Mehmedoğlu, A. U. (2006). Gençlik, Değerler ve Din. Y. Mehmedoğlu, ve A. U. Mehmedoğlu içinde, *Küreselleşme Ahlak ve Değerler* (s. 251-319). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108.
- Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü (2012). Değerler Eğitimi Yönergesi. Erişim adresi: <http://www.istmem.com/Sayfa/24/Degerler-Egitimi.aspx> (Erişim Tarihi 2020)
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24, Haziran) *Resmi Gazete* (Sayı:14574). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf> (Erişim tarihi 2020)
- Naagarazan, N. S. (2007). *A textbook on professional ethics and human values*. New Age International.
- Nelson, J. L. (1975). *Values and Society*. New Jersey: Hayden Book Company.

- Önür, N. (2004). Modernleşme Sürecinde Okul, Aile, ve Medya Kavşağında Toplumsal Değerler. R. Kaymakcan , S. Kenan, H. Hökelekli, Z. S. Arslan, ve M. Zengin içinde, *Değerler ve Eğitimi* (s. 157-176). İstanbul: Dem Yayıncılık.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 217-239.
- Özsoy, A. (2017). Sinema, yeni seyir deneyimleri ve çocuk izleyici. *TRT Akademi*, 2(4), 356-374.
- Parashar, S., Dhar, S., ve Dhar, U. (2004). Perception of Values: A Study of Future Professionals. *Journal of Human Values*, 143-152.
- Parlak yıldız, H. (1999). *İlkokulların 4.ve 5. Sınıflarında Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Parkyıldız, H. (2009). İlkokul ikinci devrede Türkçe ders kitaplarındaki moral değerlere kısa bir bakış (1948-1968 yılları arası). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 245-262.
- Pikkov, Ü. (2010). *Animasophy: Theoretical Writings On The Animated Film* . Estonian Academy of Arts, Department of Animation.
- Poyraz, H. (2004). Değerlerin Kuruluşu ve Yapısı. R. Kaymakcan , S. Kenan, H. Hökelekli, S. Arslan, ve M. Zengin içinde, *Değerler ve Eğitimi* (s. 81-88). İstanbul: Dem Yayınları.
- Radyo Televizyon Üst Kurulu (2018). *Televizyon izleme eğilimleri araştırması*. Erişim adresi: https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-kamuoyu-arastirmalari/3890/5776/televizyon_izleme_egilimleri_arastirmasi_2018.html (Erişim tarihi 2020)
- Rokeach, M. (1973). *The Nature Of Human Values*. New York: The Free Press.

- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Dikmen, N., Yılmaz, M., ve Özkan, Y. (2018). Değerlerin öğretiminde çizgi filmler: Rafadan Tayfa Örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 240-251.
- Sarı, M. (2007). Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: düşük ve yüksek "okul yaşam kalitesi"ne sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Savaş, G. (2004). Kitle iletişim araçlarına eleştirel bir yaklaşım. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*, 1-65.
- Sevim, Z. (2013). *Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Uşak.
- Sevinç, M. (2006). Evrensel ve Yerel Değerlerin Eğitime Yansımaları. A. U. Yurdağül Mehmedoğlu içinde, *Küreselleşme Ahlak ve Değerler* (s. 205-240). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Singlethon, R. S. (2004). *Amerikan sinema terimler sözlüğü*. (S. Taylaner, Çev.) Es Yayınları.
- Smith, H. W. (2007). *Roller Değerler Misyon*. İstanbul: Arıtan Yayınevi.
- Song, Y., ve Zhang, Y. B. (2008). Cultural Values in Chinese Children's Animation: A Content Analysis of The Legend of Nezha. *China Media Research*, 4(3).
- Soykan, Ö. N. (2004). Genel Geçer Bir Ahlâk Olanaklı mıdır? R. Kaymakcan , S. Kenan, H. Hökelekli , S. Arslan , ve M. Zengin içinde, *Değerler ve Eğitimi* (s. 45-54). İstanbul : 2004.
- Superka, D. P. ve Johnson, P. L. (1975). *Values education: Approaches and materials*. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED103284.pdf> (Erişim tarihi 2020)

- Şahin, R. N. (2019). *TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şenler, F. (2005). Animasyon tarihi, teknikleri ve Türkiye'deki yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 99-114.
- Şentürk, Ş., ve KESKİN, A. (2019). Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Milli ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Social Sciences Eskisehir Osmangazi University/Eskisehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf (Erişim tarihi 2020)
- TDK. (2020). *Türk Dil Kurumu*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tezcan, G. (1990). *Animasyon Üretim Tekniklerinin Deneysel Analizi Üzerine Bir Araştırma* (Sanatta Yeterlilik). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Thomas, F., ve Johnston, O. (1995). *The Illusion of Life: Disney Animation*. New York: Disney. <https://archive.org/details/TheIllusionOfLifeDisneyAnimation/page/n5/mode/2up> adresinden alındı
- Tıllman, D. (2014). *Yaşayan Değerler Eğitimi*. (V. Aktepe, Çev.) Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Toku, N. (2002). Değerlerin Dilemması: Subjektiflik ve Objektiflik. Ş. Yalçın içinde, *Bilgi ve Değer* (s. 101-113). Ankara: Vadi Yayıncılık.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.

- Topçuoğlu, A., ve Aksan, G. (2019). Üniversite Gençliğinin Değerleri: 20 Yıl Sonra Ne Değiştirdi? *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* , 2241-2274.
- Toroğlu, A., ve İçingür, Y. (2007). Üç boyutlu bir animasyon sisteminin tasarımı ve teknoloji eğitiminde kullanılması. *Politeknik Dergisi*, 10(3), 247-252.
- Turan, S., ve Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olan ve Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 227-259.
- Turhan, M., ve Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından Türk halk müziği ve Türk halk ozanları: Neşat Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay gönlüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 117-128.
- Türker, İ. H. (2011). Canlandırmanın tarihçesi ve Türk canlandırma sanatı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 227-241.
- Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Uçar, M. E. (2020). Temel Kavramlar. M. Kağan, ve N. Yılmaz içinde, *Karakter ve Değer Eğitimi* (s. 1-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K., ve Arslan, A. (2019). Değerli Bir Kavram Olarak "Değer ve Değerler Eğitimi". R. Turan, ve K. Ulusoy içinde, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* (s. 2-17). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2014). *Değerler Eğitimi* (3 b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Upright, R. L. (2002). To tell a tale: The use of moral dilemmas to increase empathy in the elementary school child. *Early Childhood Education Journal*, 30(1), 15-20.
- Uygun, S. (2013). Değerler eğitimi program tasarımlarının değerlendirilmesi (Antalya örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 263-277.
- Uysal, E. (2003). Değerler Üzerine Bazı Düşünceler ve Bir Erdem Tasnifi Denemesi: İnsanî Erdemler-İslâmî Erdemler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 51-69.

- Uzun, T., ve Özdem, G. (2020). Değerler Eğitimi. M. Kağan, ve N. Yılmaz içinde, *Karakter ve Değer Eğitimi* (s. 109-122). Ankara: Pegem Akademi.
- Venkataiah, N. (2007). *Value Education*. New Delhi: APH Publishing Corporation.
- Vural, A. M. (2000). *Medyanın kültürel kalkınmayı sağlama ve eğitim işlevi*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İ.Ü Basımevi Müdürlüğü.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Carlou ve Pepee örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(10), 707-719.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin çok boyutlu bir değerlendirme. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*(5), 70-84.
- Yazıcı, K. (2019). Medya ve Değerler. R. Turan, ve K. Ulusoy içinde, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* (s. 142-191). Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcı, T., ve Aktin, D. (2018). Sinema animasyon filmlerinin çocukların satın alma davranışlarına etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(7), 405-425.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2013). Canlandırma filmleri ile ideoloji aktarımı: Shrek Disney'e karşı. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(20), 69-85.
- Yılmaz, N. (2020). Değerlerin Kaynağı; Felsefi, Dini ve Ahlâki Temeller. M. Kağan, ve N. Yılmaz içinde, *Karakter ve Değer Eğitimi* (s. 43-75). Ankara: Pegem Akademi.
- Yorulmaz, B. (2010). *Sinema ve din eğitimi* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yorulmaz, B. (2013). Pepee çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(24), 438-448.

Zor, İ., ve Bulut, S. (2020). Toplumsal cinsiyet kavramına animasyon filmleriyle bakmak: Buz Devri, Shrek ve Winx Club: Kayıp Krallığın Sırrı örnekleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(1), 58-69.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Mert ŞEN

Doğum Yeri ve Yılı: Amasya, 1996

e - posta : mert.sen@inonu.edu.tr / mert3713@gmail.com

Yabancı Dil: İngilizce.

Eğitim Durumu:

İlköğretim: 75. Yıl Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Çanakkale.

Lise: Savaştepe Anadolu Öğretmen Lisesi, Balıkesir.

Lisans: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Bolu.

Yüksek Lisans: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi, Bolu.